

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sacros. Concilii Tridentini Canones Et Decreta

Gallemart, Jean

Coloniæ Agrippinæ, 1621

Sessio XXV. Qvæ Est Nona, Et Vltima Svb Pio IV. Pontif. Maxim. Copta Die
III. Absolvta Die IV. Decemb. M. D. LXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39157

ad eam pertinentibus. Si verò opportunum videbitur,
& tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogmati-
bus tractari, prout suo tempore in Congregationibus
propountur.

Abbreviata est dies Sessionis.

SESSIO XXV.

QVÆ EST NONA, ET VLTIMA

SVB PIO IV. PONTIF. MAXIM.
COEPTA DIE III. ABSOLVTA DIE
IV. DECEMB. M. D. LXIII.

Decretum de Purgatorio.

 v m Catholica Ecclesia, Spiritu
Sancto edocta, ex sacris litteris,
& antiqua Patrum traditione, in
sacris Concilijs, & nouissimè in
hac Oecumenica Synodo docue-
rit, a Purgatorium esse; animas-
que ibi detentas, fidelium suffragijs, potissimum verò
acceptabili altaris sacrificio iuuari; præcipit sancta Syno-
dus Episcopis, ut sanam de Purgatorio doctrinam, a san-
ctis Patribus, & sacris Concilijs traditam, a Christi fide-
libus credi, teneri, doceri, & vbiq[ue] prædicari, diligenter
studeant. Apud rudem verò plebem difficiliores, ac sub-
tiliores quæstiones, quæque ad ædificationem non fa-
ciunt, & ex quibus plerumque nulla fit pietatis accel-
sio, à popularibus concionibus secludantur. Incertai-
tem, vel quæ specie falsi laborant, euulgari, ac tractari
non permittant. Ea verò, quæ ad curiositatem quan-
dam, aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapi-
unt; tamquam scandala, & fidelium offendicula pro-
lubent. Curent autem Episcopi, ut fidelium viuorum
suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, Eleemo-
nynæ, aliaque pietatis opera, quæ a fidelibus pro alijs fi-
deli-

Trid
30. at.

1571

20

526 Concil. Trid. cum Declarat. & Remiss.
delibus defunctis fieri consueverunt, secundum Ecclesie instituta pie, & deuotè fiant, & quæ pro illis eisdem
fundationibus, vel alia ratione debentur, non
perfundatoriè, sed à sacerdotibus, & Ecclesiæ ministris
alijs, qui hoc præstare tenentur, diligenter, & accuti
persoluantur.

REMISSIONES.

* **V**ide Valuerd. Bellarmin. & Lensen. in suistract. de Purgatorio. Castr. aduersus hæreses, verbo Purgatorium, P. Soz. de Indulgenc. Sacerd. lect. i. de Purgatorio. Theodor. Peltan de Purgat. Contad. i. q. 9. de Indulgenc. Greg. de Valentia, tom. 4. disp. ii. de locis membra-
ptaculis animarum post mortem, q. i. puncto 1. Nicolo Diaz de
tado del Iuyzio final. c. 6. §. 2. P. Soz. tom. 4. disp. 45. sect. i. opere
Doctor Martin Carrillo en la explicacion de la Bulla de los despusales
princ. Fr. Emman. quarti. Regul. tom. 3. q. 44. art. 1. P. Agid de
mentis, & censur. tom. 2 disp. ii.

β De loco Purgatorij, vide Valent. d. q. i. puncto 2. P. Soz. d. i. q.
sect. 2. D. Martin Carrillo vbi suprà, p. i. cap. 2. P. Agid d. d. d. d.
num. 17. cum seqq.

γ Quas penas anime in Purgatorio patientur, explicant Pe-
ler. lect. 2. de Purgat. Angles p. i. Flotum Theolog. q. 4. de Purgat.
Ioann. Lensen. de fiduciam animarum in purgat. lib. i. cap. 2. Vocab. Candelabro aureo, p. i. de Purgat. nume. 8. Cædin. Bellarm. de
Purgat. cap. 10. cum quatuor seqq. P. Valent. d. disp. ii. q. i. p. 1.
Pat. Soz. tom. 4. disp. 46. Lect. 1. & 2. P. Agid. d. disp. ii. d. ob. 2.
cum seqq. D. Martin Carrillo vbi suprà, p. i. cap. 3.

De inuocatione, & veneratione, & reliquiis Sandarum,
& sacris imaginibus.

* **M** Andat sancta Synodus omnibus Episcopis, cæteris docendi munus, curamque sustin-
bus, ut iuxta Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ vi-
primævis Christianæ Religionis temporibus receperint
sanctorumque Patrum consensionem, & factorum
eilorum decreta, in primis de Sanctorum intercessione,
inuocatione, Reliquiarum honore, & legitimo impor-
num usu, fideles diligenter instruant, & docentes.

doi, vñacum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre; bonum, atque vtile esse suppliciter eos inuocare; & ob beneficia impetranda à Deo perfidum etius Iesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor & Saluator est, ad eorum orationes, opem, auxilium que confugere: illos verò, qui negant Sanctos, & eterna felicitate in cælo fruentes, inuocandos esse; aut qui afferunt, vel illos pro hominibus non orare; vel eorum, ut pro nobis etiam singulis orient, inuocationem esse idolatriam; vel pugnare cum verbo Dei, iduerarique honori vnius mediatoris Dei, & hominum Iesu Christi; vel stultum esse, in cælo regnantibus vota, vel mente supplicare; impiè sentire. Sanctorum quoque martyrum, & aliorum cum Christo viuentium sancta corpora, quæ viua membra fuerunt Christi, a & ar. Cor. 2. templum Spiritus Sancti, ab ipso ad æternam vitam suscitanda, & glorificanda, à fidelibus veneranda esse: per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstantur: ita affirmantes, Sanctorum teliquijs venerationem, atque honorem non deberi; veles, aliaque sacra monumenta à fidelibus inutiliter honorari; atque eorum opis impetrandæ causa Sanctorum y memorias frustra frequentari; omnino damnandos esse, b prout iam pri- b Cœc. Nic. 2.

dem eos damnauit, & nunc etiam damnat Ecclesia. Imagines porrè Christi, Deiparae Virginis, & aliorum Sanctorum, in templis præsertim habendas, & retinendas, eisque debitum honorem, & venerationem impetrarendam, non quod credatur inesse aliqua in ijs divinitas, vel virtus, propter quam sint colendæ; vel quod ab eis sit aliquid petendum, vel quod fiducia in imaginibus si figenda; veluti olim fiebat à Gentibus, que in idolis c spem suam collocabant; sed quoniam d Psal. 134. d. Conc. Nic. 2. allia 34. honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræsentant: ita vt per imagines, quas osculum, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus, & Sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur, id quod Conciliorum,

præ-

528 Concil. Trid. cum Declarat. & Remis.
præsertim vero secunda Niœnæ Synodi decretis
imaginum oppugnatores est sanctum.

Illud vero diligenter doceant Episcopi, per historiam mysterium nostræ redēptionis, picturis, vel aliis similitudinibus expressas, eruditiri, & confirmari populum articulis fidei commemorandis, & assidue recolentem utrum vero ex omnibus sacris imaginibus magnum beneficium percipi; non solum quia admonetur populus neficiorum, & munerum, quæ à Christo sibi collata sunt, sed etiam quia Dei per Sanctos miracula, & salutares exempla oculis fidelium subiiciuntur: ut pro iis Deogram agant, ad Sanctorumque imitationem vitam mortalem suos componant, excitenturque ad adorandum, accendendum Deum, & ad pietatem colendam. Si quae autem his decretis contraria docuerit, aut senserit, auctorita ma sit. In has autem sanctas & salutares oblationes si qui abusus irreperint, eos prorsus aboleri sancta Synodus vehementer cupit, ita ut nulla falsi dogmata, imagines, & rudibus periculosis erroris occasionem pabentes, statuantur. Quod si aliquando historias, & narrationes sacrae scripturæ, cum id indoctæ plebiter eximi, & figurari contigerit; doceatur populus, ne propterea diuinitatem figurari, quasi corporeis annulis conspicui, vel coloribus, aut figuris exprimi possit. Quia porro supersticio in Sanctorum innocatione, Reliquiarum veneratione, & imaginum sacro viu tollatur, & turpis quæstus eliminetur, omnis denique lascivatur, ita ut procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur, & sanctorum celebratione, ac Reliquiarum visitatione homines ad commissiones, arquataes non abutentur; quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum, ac lasciuiam agantur. Postremo trans circa hæc diligentia, & cura ab Episcopis adhibentur, nihil inordinatum, aut præpostere, & tumultuare commendatum, nihil profanum, nihilque inhonestum pareat, & cum domum Dei deceat sanctitudo. Hanc fidelius obseruentur, statuit sancta Synodus, nemini

a T. 5. 92. 2. 5.
decret. de im-
mū. Eccl. in 6

cetero vlo in loco, vel Ecclesia etiam quomodolibet ex-
empta, & vilam insolitam ponere, vel ponendam curare imagi-
nem, nisi ab Episcopo approbata fuerit, nulla etiam ad-
mittenda esse noua miracula, & nec nouas Reliquias recipien-
das, nisi eodem recognoscente & approbatte Episcopo,
qui simularque de ijs aliquid compertum habuerit, &
adhibitis in consilium Theologis, & alijs pijs viris, ea faciat,
qua veritati, & pietati consentanea iudicauerit. Quod
si aliquis dubius, aut difficultus abusus sit extirpandus, vel
ominino aliqua de ijs rebus grauior quæstio incidat: Epi-
scopus, antequam controuersiam dirimat, Metropolita-
ni, & comprouncialium Episcoporum in Concilio pro-
vinciali sententiam expectet, ita tamen ut nihil, incon-
lito Sanctissimo Romano Pontifice, nouum, aut in Ec-
clesia haec tenus inusitatum decernatur.

REMISSIONES.

Venerissimum esse in Ecclesia Dei, & à sanctis Patribus com-
probatum usum sanctaram imaginum pictarum, earundemq;
adoratio, pluribus testimoniis confirmatur, & resoluunt Sim. Maiol.
in tract. de sacris imaginibus. Alphon. à Castro, lib. 8. aduersus hæ-
res, verbo Imago, Sebaste. Medices in Summa omnium hæretum, p.
1. verbo Imago, Guilhelm. Duran. in Rationali diuin. offic. lib. 1. cap. 3.
3 manch. de Cathol. instit. cap. 33. à principi Barthol. à Medi. p. 1. instr.
de Confessore, cap. 14. q. 1. post med. Card. Bellar. in disp. Fidei Catho-
licæ controv. 7. lib. 2. Azeued. l. s. à princi. tit. i. lib. 1. nouæ Recop. Fus-
t. de Visitat. lib. 1. cap. 9. Fr. Hieron. Roma. lib. 4. de Republ. Christiana,
cap. 7. fol. 199. Nau. in Mad. cap. 11. num. 21. vers. 7. & ca. 27. num. 169.
num. lib. 2. Selectar. cap. 14. num. 2. Valent. 2. 2. disp. 6. q. ii. puncto 6.
2 Soarin. 3. p. D. Thomæ, q. 25. art. 3. disp. 54. per septem sectiones,
Valg. de Adorat. imag. li. 3. disp. 3. à n. 78. P. Azor. inst. moral. p. 1. li. 9.
ca. 6. col. 33. cum seqq. & ca. 8. col. 864. Fr. Emman. quæst. Regul. to.
3 q. 33. art. 1.

⁴ Docentes eos Sandos una cum Christo regnantes.] Vide Nau. in
tract. de Orat. notab. i. n. 21. D. Cyprian. Epist. 57. & ibi latam additio-
nem Iacobi Pamelij, num. 14.

⁵ Memorias frumentaria frequentari.] De peregrinatione ad Sancto-
cimmemoria vide Fr. Ioseph. de Siguenza in vita D. Hieronymi, li.
cap. 9. pag. mithi 451.

3. Villam insolitam ponere, vel ponendam curare imagines.] Vide
et Thom. Sanch. in p[ro]c. Decal. lib. 2. cap. 43. n[um] 6. vbi n[um] 7. et
Philiarch. de officio Sacerd. tom. i. p[ro]c. lib. 3. ca. 9. in fine resolut[ur] et
in altari domus priuatæ ceream imaginem Sancti Canonizati
tenere, si sola in eo sit, & cum lampade, & num. i o. asserti solas
quias Sancti Canonizati posse Episcopum approbare, ut publico
derentur.

1. Nec nouas reliquias recipiendas.] Sacra Cardinal. Congregatio
censuit: Sancto um reliquiae antiquæ habende sanctuilla venti
tione qua haec tenus fuerunt: sive rō sint nouæ, Episcopos sententia
Decretum.

2. Adhibiti in consilium Theologis.] Vide P. Azor. inst. Monialib.
lib. 9. cap. 8. col. 866.

De Regularibus, & Monialibus.

Eadem lacro sancta Synodus, reformationem pro
sequens, ea, quæ sequuntur, statuenda esse con
suevit.

CAPUT I.

Secundum tenorem & rigorem sua regulae indispensabiliter
vivant Regulares, id est obseruari carent Superiori
valde stricte.

Quoniam non ignorat sancta Synodus, quantum
ex monasteriis piè institutis, & recte administratis, in Ecclesia Dei Splendoris, atque utilitatis ostendit
necessarium esse censuit, quo facilius, ac matutinum, ubi collapsa est, vetus, & Regularis disciplina influenter
& constantius, ubi conseruata est, perseveret, præcepto
re, prout hoc Decreto præcipit: *a. Ut omnes Regula
tam viri, quam mulieres, ad Regulæ, quam profici
sunt, præscriptum vitam instituant, & compellant; ac
b. Clem. exiui. que in primis; i. que ad sua professionis perfectionem, & vi
ii. cum igitur
in primis, de
ver. sig.*

obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia fin
alicuius Regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & pra
cepta, ad eorum respectiuè essentiam, nec non ad comp

munem vitam, viatum, & vestitum conseruanda pertinet, fideliter obseruent. **3** Omnisque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus, & provincialibus, quam in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, ut ab illis non recedatur: **a** cùm compertum sit, **y** ab eis non possea, quæ ad substantiam Regularis vita pertinent, relaxari. Si enim illa, quæ bales sunt, & b fundamenta totius Regularis disciplinæ, exacte non fuerint conseruata; totum corrutædificium necesse est.

a.c. cum ad
monasteriorū
in fin. de stat.
mona.
b.e. cum
Paulus, L.
quæst. 1a

DECLARATIONS.

1 Qui ad sue professionis perfectionem.] Censuit tamen Congregatio quod Ordinarius permittre debet tertiarias Moniales S. Franciscus obediencia Fratrum Minorum, quemadmodum antefuerunt, & prouidere ut professionem trium solennium votorum quamprimum emittant, ex instituto religionis Sancti Francisci, cui sunt addictæ: si ramo non emiserint, eas cogere non debet, ut habitum mutant, vel ut velo nigro vrantur, si illarum Ordo id non requirat. Postremò infra septa monasterij illas clauderò debet. Instr. Sess. 25. de Reformat. Regul. cap. s. 5. Clausuram.

REMISSIONES.

*V Tomnes Regulares, &c.] Vide optimè Nauarr. in cap. Nullum; 14. quæst. 2. num. 24. & 32. & in cap. Statuim us, 19. quæst. 3. num. 66. Frat. Emmanuel. quæst. Regular. tom. 2. quæst. 73. articul. 3. & tom. 3. quæst. 29. articul. 14. Par. Ribaden. in libro, quem in lucem edidit, pro cœlumone Societatis Iesu, Capitul. 18.

3 Omnisque cura, & diligentia à superioribus, &c.] Vide Frat. Emmanuel. tom. 2. quæst. 4. articul. 2. Et quomodo Prælati in reformatione debent se habere, vide quæst. 73. articul. 4.

y Ab eis non possea, quæ ad substantiam regularis vita pertinent, relaxari.] Vide Frat. Emmanuel tom. 1. quæst. 26. articul. 1. P. Valer. Reginald. in præfatori penitent. lib. 18. numer. 390. & 396. versl. Octauum.

CAPVT II.

Proprietatis vitiam à monasterijs extruditor: cuncta alia legata conuenienter distribuuntur. Proprietarij bini-
nio esto clinguis in Capitulo, & de eo
taceatur.

sc. 2. &c.
cum ad mo-
nasterium,
de sua regul.

Nemini igitur Regularium, tam virorum, quam mo-
lierum, liceat β &c. bona immobilia, vel mobilea,
cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quousque ad
eis acquisita, a tamquam propria, aut etiam nominatio-
uentus, 2 possidere, vel tenere; sed statime a 3 Superio-
rantur, 4 conuentuque incorporentur. 5 Neq; deminimis
perioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, eum
ad vsum fructum, vel vnum, administrationem aut com-
mendam. 6 Administratio autem bonorum monasteriorum
seu conuentuum ad solos officiales eorundem, 7 ali-
tum Superiorum amouibiles, pertineat. Mobilium vero vni-
ta Superioris permittant, vt eorum supellex statu per-
pertatis, quam professi sunt, conueniat; 8 nihil opere
fieri in ea sit; 9 nihil etiam, quod necessarium, eis denegetur.
10 Quod si quis alter quidquam tenere deprehensus, ut
conuictus fuerit; 10 in biennio actua & passua vocem
sit, atque etiam iuxta suæ Regulae, & Ordinis confu-
tiones puniatur.

DECLARATIONES.

1 Nemini igitur Regularium.] Regulares, tam feminis, quam
masculis, non possunt tenere propria, sed omnia dare debent in
Superioribus, per quos protideatur primò ut subuenient
cessitatibus eorum, vel eorum, quibus munera defissa
runt.

2 Possidere vel tenere.] Moniales tanquam proprium possident
possunt etiam de eo quod suis manibus laborando acquirunt, relata
a parentibus donatur, etiam hoc posito quod Monasterium est
pauperium.

3 Superiori tradantur.] Moniales & Regulares ceteritae eiusmo-

ui momenti sibi donatas, aut alias acquisitas, ut proprias retinere non possunt, sed Superiori resignandæ sunt.

4. *Conuentus incorporens.*] Quicquid singulariter moniales, quoque titulo acquisierint, totum ad Abbatissæ manus deferri oportet: quia in primis ex huiusmodi acquisitionibus subueniat arbitrio suo necessitatibus illius monialis, cuius opera vel contemplatione fuerint data: quod verò reliquum erit, conuertat in communem vsum totius Monasterij, curabit ut vietus monialium quotidianus, componitis sit, & in coatura, & in vnu.

In causa D. Aldonæ de Toledo, quæ viro mortuo, facta est monialis S. Francisci, sibiique permittente filio reseruauit circiter 200. aureos ad vsum suum, quia contra Concilium est moniales habere aliquid proprium, vsum est dandam eam pecuniam Priorissæ, quæ prouidebit necessitatibus ipsius Aldonæ.

Siquis afferit munera vel Eleemosynam, vel aliquid, quod Sacramentum virginum manibus elaborandum sit, det Abbatissæ, vel illis, quæ ab ea prepositæ sunt, modò præsente earum procuratore, neque alijs det, neque cum ea quisquam præterea alloquatur.

5. *Nec deinceps liceat superioribus.*] Nisi soli Papæ, qui solet monachis concedere vim testandi, dummodo consensus superioris ad ilud accedit, & de modica quantitate disponatur.

Ex dispositione inferiorum Summi Pontificis, non licet regularibus possidere vel tenere agros, annuos redditus, aliaque bona immobilia superflua, obstante hoc Decreto.

6. *Administratio auctem bonorum.*] Electio officialium, qui administratori sunt Monasteriorum bona, ad Monasterij spectat Superiores: & ideo licet Episcopus sit eis Superior, ipso tamen possunt electi officiales, non autem id faciat Episcopus.

Officiæ eleæti pro administratione bonorum Monasterij, à Superioribus eiusdem, possunt (prout magis expedire videbitur,) redditus ipsorum Monasteriorum in loco convenienti, etiam extra Monasterium conservare, & de eisdem ministrare, pro tempore nec etiatis ipsi monialibus.

Moniales deputatae in officiales reddituum Monasterij à suis superioribus, illos administrare possunt sine vno peccato.

7. *Ad nutum Superiorum amouibiles pertineant.*] Iij autem solum sunt, qui distributionem bonorum habent, nam alios amouere non possunt ad nutum.

Moniales ergo illæ, quæ à Capitulo sui Monasterij in officiales huiusmodi eligi solebant, propter administrationem bonorum immobilem dicti Monasterij, si dicto Monasterio vsum fuerit, amoueri possunt.

Licer administrantes bona temporalia Monasteriorum, & officiales possint amoueri ad nutum Superiorum ex hoc Decreto, in eo tamen non comprehenduntur officiales qui bona temporalia non ad-

L. 2. min-

ministrant, sed hoc relinquunt dispositioni iuris communis, alio-
tum sacræ religionis.

Civitatis sunt nonnullæ, quibus à Sede Apostolica concilia
administratio bonorum temporalium ex custodia clausuræ
cultate, hac adhibita moderatione, (uti debent, videlicet, & quæ
temporalia, & clausuram tantum) electi ergo à ciuitate, guberni
Monasteria monialium, cum interuentu tamen & consensu Superiorum
dictorum Monasteriorum, & quidem sic ut ipsi laicorum
saltæ 40. annorum, & prætextu talis gubernationis non possint
qui cum monialibus, aut eorum Monasteria ingredi, nisi cuncte
fatas sui officij id postulaverit, & tunc quoque non nisi in predictis
Superiorum ipsorum monialium.

8 Nihilquæ superflui in ea sit.] Superiorum arbitrio, &
nitioni stare debent regulares, quo ad mobilium superfluum
vel conuenientiam: nisi de excessu arbitrij confitent, hinc
videcer ratione personæ, officij, & regulares statu per-
petratisque quam professi sunt, & cæteratum itidem quic-
cum.

9 Nihil etiam, quod sit necessarium.] Superiori quantitate
requisito, necessaria suis regularibus negante, vel libenter
licet ipsis clam, vel eo inuito, illa sibi comparare sen-
tire, etiamsi ideo necessaria negentur, quia Monasterij factio-
na suppetunt, si præfata necessitas sit ad individui sufficien-
tem.

Superiores hoc caput declarare & interpretari so-
lent.

Si moniales victui, & vita suæ aliter consulere non possint
si sustentarentur artificio opérum quæ manibus elaborantur
afficiuntur, non prohibentur earum rerum emptiones & venditiones
facere, modò strictè earum & honesta clausura seruari, prædicta
rum instituta, & Concilii Tridentini Decreta postulant. *Infra, 5. 1.*
In predictis.

Præsupposito quod Superiores Regularium non possint ex-
cedere licentiam possidendi immobilia superflua, iuxta accep-
tam decisionem Congregationis, per talēm licentiam regula
ipsa immobilia vel mobilia superflua possidentes, à culpa vel
poena non excusantur. Nec credendum est Superioribus alteris
bus se posse concedere licentiam possidendi mobilia automobilis
superflua.

10 Biennio actua & passua voce priuatus sit.] In consi-
stibus Capitularibus, non tamen in electionibus hoc in-
gitur.

REMI

REMISSIONES.

Vide Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 57. art. 2. & q. 47.
art. 5. & quæst. 125. art. 4. & 10. 3. quæst. 29. art. 8. 10. & 12. Aloys.
Ricci. in Collect. decisi parte 3. Collect. 519. Latè Fr. Ioan. de la Cruz
de Statu Religiosis lib. 1. cap. 3. P. Valer. Regin. in praxi fori pœnit.
lib. 18. num. 397. cum sequentib.

6 *Bona immobilia, vel mobilia.*] Sacra Cardin. Congreg. ita cen-
suit: Régulaires tam fœminæ, quam masculi, non possunt tenere
propria, sed omnia dare debent suis superioribus, à quibus primus
subueniendum est necessitatibus earum, vel eorum, quibus munera
definirentur. Itaque Monialibus non licet possidere propria,
& si quid legatum, relictum, datum, donatum ve fuerit, vel earum
laboro, vel industria partum, tradi debet Abbatissæ, quæ ex eo pri-
mum monialis p̄fus, cuius causa id quæsumum est, necessitati pro-
videbit, reliquum conferri debet in vsum monasterij, referunt
Nauar. in Comment. 2. de Regularib. num. 18. & in tract. de Reddi-
tib. Eccles. quæst. 1. num. 84. P. Azori. instit. Moral. p. 1. lib. 12. cap. 19.
q. 2 prope finem.

7 An liceat Monialibus fœminis nutu, & consensu superiorum
retinere, & possidere redditus, sive census certos ad vitam sibi à pa-
tronibus, propinquis, vel amicis, assignatos ad sua viæ vslus necel-
larios? Vide Sylvestr. in Sum. verbo Religio 6. num. 7. vers. Terti-
um. Cordub. tract. Casuum Conscientiæ. q. 54. Petr. Nauar. de
Religio. tom. 2. lib. 3. cap. 1. num. 166. Barthol. Humad. 1. 14. Gloss.
2. tit. 7. part. 1. Nauar. Comment. de Regular. num. 14. P. Azori. d. p. 1.
lib. 12. cap. 9. quæst. 2. Latissimè Fr. Ioann. de la Cruz de statu Relig.
lib. 1. cap. 3. dubit. 2. vbi resolut. religiosos habentes census, & reddi-
tus annuos, non peccare, & assertit Concilij prohibitionem habere
tantum locum in redditibus, vt proprijs, & irreuocabilibus per
Prelatos, & sine eorum licentia distraherendis: dicit etiam Clement.
VII. in Motu, qui incipit, Religiosæ congregationis, edito 3. Kal.
Iulij anni 1594. multa vetare religiosis vtriusque sexus, exceptis Mi-
litariibus, circalargitionem munerum.

8 An Monachus factus Episcopus habeat bonorum, seu fructuum
dominium, & proprietatem? Negant D. Thom. 2. 2. q. 88. art. 11. ad
4. & q. 18. art. 8. Nauar. de Redditib. Ecclesiast. p. 1. defens. monitu 11.
& 13. Pat. Molin. de Iustit. tractat. 2. disp. 140. ad finem. Petr. Ledesm.
in Sum. p. 2. tract. 10. cap. 6. ad 4. & tract. 32. cap. 3. del est ade de los
Obispos, concil. 25. vers. digo lo tercero. P. Lessi. de Iustit. lib. 2. cap. 4.
num. 29. & cap. 40. num. 113. Ribaden. d. cap. 18. vbi solus assertit Pa-
pam in effectu dispensare cum Religioso Episcopo, vt sit Dominus,
& habeat proprietatem reddituum. Et quod possit dispensari cum
monacho in sensu diuiso, id est, faciendo de monacho non mona-

L 1 4 chum,

chum, & extrahendo eum à Religione, resoluunt Valent. d. tom. disp. 10. q. 4 puncto 2. P. Vasquez, disp. 105. num. 104. P. Azor, iustine mor. p. 1. lib. 12. cap. 7. P. Lessi d. cap. 42. 3 num. 4. P. Valer, Regula praxi fosi p̄cōnitent. li. 18. num. 397. veris neque v̄tio, Mottisham. 2. §. 7. num. 10. aſſerentes texrum in cap. Cum ad monasterium abne, de statu Monach. intelligi in ſenſu composito, id est, cum monacho manente monacho.

1 Quod profectio facta cum conditio, pacto, ſeu modo demendo, ſeu habendo proprio, nō valeat, ſed vietur ex tali adiutorio, ut pote contra ſubſtantiam illius, resoluunt Abb. in cap. 12. de Condition. apposit. & in cap. fin. num. 6. Qui clerici vel voce eius Bern. Reg. 521. Garc. Reg. 320. num. 2. Mench. li. 3. de dulced. 21. num. 177. Spin. in Speculo testam. Glōff. 11. ou. 12. Ceual. Contra commun. quæſt. 85. Fr. Ludou. Lop. in Inſtruct. Coſt. rom. 2. p. 2. cap. 42. circa finem. P. Lessi. de Iuſtit. lib. 2. cap. 41. n. 1. Ioan. Ramirez de Conſirmat. D. Jacob. cap. 11. à num. 18. P. Avril. p. 1 lib. 12. cap. 5. quæſt. 2. aſſerentes etiam text. in d. cap. final. Q. Clerici, vel Monachi, intelligi de retentione, ſeu reſeruatione horum ad uſum proſuentis in domo propria, pro ſuis neceſſitatis tanquam obedientiarum, & ex voluntate Prælati.
2 Quod si quis aliter, &c.] Vide Nau. in cap. Non dicimus, notab. 1. num. 33. 41. 48. cum ſeqq. & in cap. Nullum 18. quæſt. 1. cum ſeqq. Lud. Beia. Reſponſ. caſuum conc. p. 3. caſu 36. fol. 102. 4. caſu 17. fol. 418. & caſu 32. fol. 458.

CAPUT III.

Omnia monasteria, preter monasteria Minorum de Obſeruantia & Capucinorum, poſſunt poſſidere bona immobilia. Plures non recipiantur in monasterio, quām honeste ſuſtentari poſſint ex redditibus aut Eleemosynis.

Concedit sancta Synodus omnibus monachis, &c. exiit qui ſeminat. ſ. parro, de ver. ſeq. in 6. & mendicantium, & exceptis domibus fratrum Societatis Francisci, Capucinorum, & eorum, i. β. qui Minorum de Obſeruantia vocantur, etiam quibus aut ex conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut ex privilegiis Apostolico non erat conſeſsum, ut deinceps immobilia eis poſſidere liceat. Quod ſi aliqua loca ex-

prædictis, quibus auctoritate Apostolica similia bona possidere permisum erat, eis spoliata sint, eadem omnia illis restituenda esse decernit. *a 3 In predictis au-*
tem monasteriis, & domibus tam virotum, quam mu-
lierum, bona immobilia possidentibus, vel non pos-
sidentibus, 4 γ δ is tantum numerus constituatur, ac
in posterum conseruetur, qui vel ex redditibus proprijs
monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commodè
possit sustentari: 5 & nec de cetero similia loca erigantur sine E-
piscopi, in cuius diœcesi erigenda sunt, licentia prius ob-
tenta.

a Conc. Are-
lat. 4. c. 8.
Conc. Ma-
guntiacum
c. 1. g. c. 1 & c.
aut. de inf. c.
quoniam us
ut. de vi. &
bon. cleric.
e. uni. §. san.
ut hoc, de fia.
reg. in 6.

DECLARATIONES.

1 Qui Minorum de obseruantia vocantur.] Hi possunt perquirere & colligere quascunq; eleemosynas, exceptis pecunijs. In hac autem exceptione fratrum Minorum de obseruantia, non comprehenduntur moniales S. Claræ.

2 Bona immobilia.] Exequitio huius Decreti competit Episcopis, & regularibus respectuè, Pius V. in Bulla publicata 4. Kal. Jun. 1566.

3 In predictis autem.] Monialibus quæ non habent aliunde, vnde commode se sustentare valeant, licet artificio & manibus proprijs victum sibi querere, dummodo honesta, & stricta earum clausura servetur, prout à Concil. Trident. decreatum est, & visum est Congregationi. *Supr. huius sess. c. 2. §. simoniales.*

4 Is tantum numerus.] Ordinarij monialiumq; Superiores nulla rebus permittere debent; vt plures in illatum Monasterium recipiantur, quam ex proprijs monasterij redditibus vel consuetis eleemosynis possint sustentari.

In constituendo ergo numero monialium obseruati debet huius Capituli Decretum. De dotibus autem nihil certum cum eis statutum est, sed prout qualitas personarum & temporum postulabit, est faciendum ne quod datur à moniali Monasterium ingrediente, dotis nomine propriè vocari debet, sed dicendum est, quod id tribuitur pro alimentis ac necessaria sustentatione personæ quæ monasterium ingressa est.

5 Nec de cetero similia loca erigantur.] Monachi non possunt Monasteria & officia in Parochia, in qua ea non habent, sine cognitione & licentia Papæ, ex Decreto Congregationis.

REMISSIONES.

Vide Nauar. in Tract. de Orat. c. 12. n. 82. Fr. Emman. q. 1. p. 1. lib. 1. c. 12. & tom. 3. qu. 29. art. 14. P. Azor. inst. Moral. p. 1. li. 12. c. 12. & Fr. Ioan. de la Cruz de statu Relig. li. 1. c. 4.

Qui Minores de Observantia vocantur.] Sancta Card. Congr. censuit. In hac autem exceptione fratrum Minorum de Observantia non comprehenduntur moniales S. Claræ.

Istantum numerus constituantur, ac in posterum conservari, vel ex redditibus, &c.] Vide c. 1. §. sanè, de statu Regul. lib. 6. Nauar. tract. de Redditib. Eccles. q. 1. monicu. 62. Fr. Emman. qu. Regula. q. 48. art. 1. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Moniales, §. 6. pag. 21. & Azor. inst. Moral. p. 1. li. 13. c. 2. qu. 1. Quarant. in Summa Bulusio. bo. Monasteria monialium, pag. 39.

Dicitur cum expletus est numerus personarum religiosorum, alij possunt ex annuis redditibus monasterij, possit aliquis habere ter data cum sua dote supra illum numerum admitti? Affirmat Nauar. d. monicu. 62. b. Soar. de Relig. tract. 3. lib. 4. cap. 9. non obtemperantes textum in præsenti cum similibus intelligendum elegerentur, ne quando plures fœminas monasterium atere noverint, quam in eo iam sint, non admittantur aliae sine dote, ex parte monasterij alendæ.

Nec de cetero similia loca tam mulierum, quam virorum, finis scopi, in cuius diæcesserigenda sunt, licentia prius obtinet.] Vide Fr. Emman. to. 1. q. 23. art. 7. & tom. 2. q. 49. art. 3. Fr. Ioan. de la Cruz de statu Relig. li. 2. c. 8. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Monachos, & §. 1. ubi dicit sacram Card. Congr. censuisse in hæc verba: Monachos non possunt adificare monasteria in Parochia, in qua id non habet sine cognitione, & licentia Papæ.

CAPUT IV.

Regularis subiiciens se obsequio alicuius alterius loci aut preter art. 1. p. 1. licentia, sine Superioris licentia, puniendus est. & à conuentu recedens ad superiores, nisi ab eis sumptu appellatus. Regulares studiose vivant in communitate.

Prohibet sancta Synodus, ne quis Regularis, sumptu Superioris licentia, prædicationis, vel lectionis, in

cuiusvis p̄ij operis prætextu, & subiectat se obsequio aliquis Prælati, Principis, vel Vniuersitatis, vel Communis, aut alterius cuiuscumque personæ, seu loci; neque ei aliquod priuilegium, aut facultas ab alijs super ijs obtenta, suffragetur. Quod si contra fecerit, tanquam inobediens, arbitrio Superioris puniatur. *¶* Nec licet regularibus à suis conuentibus recedere, etiam prætextu ad superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui verò sine predicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit; ab Ordinarijs locorum, i tanquam desertor sui institutipuniatur. Illi autem, qui studiorum causa ad Vniuersitates mittuntur, in conuentibus tantum habitent: alioquin ab Ordinarijs contra eos procedatur.

a c. quanto
de off. or.
Clem. ne in
ago. s. quia
verò de fia
men.

DECLARATIONS.

¶ Tanquam desertor sui institutipuniatur. Sunt igitur tales puniendi, sed non sunt ideo excommunicati per Concilium Tridentinum.

REMISSIONES.

* Vnde P. Valer. Regin. in præcli fori pœnit. li. 18. cap. 28. num. 403. cum sequentib. Fr. Ioan. de la Cruz de statu Relig. lib. I. c. 6. de voto Obedientiæ.

¶ Nec licet regularibus à suis conuentibus recedere, &c.] Vide Nau. Comment. 2. de Regularib. n. 61. & comment. 3. n. 50. Fr. Emman. to. 1. qu. 30. art. 3. & 4. & tom. 2. q. 53. art. 10. Sayr. in Clavi Regia li. 2. c. 17. nu. 37. cum seqq. P. Azor inst. Moral. p. 1. li. 12. ca. 11. qu. 7. vers. Cæterum, & q. 8. refoluit, tuò religiosum è monasterio fugere posse, cum in eum plus æquo superior scuerit, si certò, & evidenter constiterit desuperioris scuertia.

¶ Apud Religiosos adire superiorem ob iustum grauamen ad conquerendum de illo, habere vim appellat onis, neque id vetare Concilium in praesenti docet Nauar. in cap. Non dicaris, 12. qu. 1. nu. 61. quæ predictus accessus ob hanc causam ad superiorem fieret sine licentia, & consensu sui superioris, refoluit. Fr. Emman. tom. I. qu. 30. art. 3. alterius opinionem D. Bannes in 2. 2. qu. 12. art. 1. procedere posse casu, quo non constaret de iniustitia grauaminis: qui etiam fr. Emman. d. tom. I. qu. 29. art. 1. refert per sacram Cong. illust. Card.

Card esse interpositum decretum anno Dom. 1587. vi appellatio
ordine prosequatur à Guardiano ad Provinciale, à Provincia
Generalem, & à Generali ad Protectorem, à Protectore ad
Congregat. refert etiam Fr. Joan. de la Cruz de statu Religiosas
dub. 4.

C A P V T V.

Adnitantur Episcopi ut procurent obseruari clausuram monachorum, adhibito etiam brachio seculari, si necesse fuerit. Qui
egredi valeant licet monasteria aut egressi. Monasteria monachalium exposita malorum hominum peregrinationes
sunt intravrbes transference.

renda.

a. c. periculoso. b. Onifacij a Octauj constitutionem, quz incip.
f. de sua mo. in 6. Decr. l.
e. de statu re- gulariis. c. 1.

BOnifacij a Octauj constitutionem, quz incip.
Periculoso, renouans sancta Synodus, i. r. m. 1.
Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interministratio
ne maledictionis æternæ, præcipit, vt in omnibus mona
sterijs sibi subiectis, ordinaria, in alijs vero Sedi Aposto
licæ auctoritate 2. clausuram Sanctionalium, vbi viola
tuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, concom
maxime procurent; inobedientes, atque contradicentes
per censuras ecclesiasticas, aliasque poenas, quacumque
appellatione postposita, compescentes, inuocato enim
ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Quodar
xilium ut præbeatur, omnes Christianos Principes hon
tatur sancta Synodus, & sub excommunicationis pena
ipso facto incurrienda, omnibus magistratibus & cul
ibus iniungit. b. Non enim autem Sanctionalium licet, p. o.
professionem exire à monasterio etiam ad breue tempus, que
cumque prætextu, y &c. nisi ex aliqua legitima causa, q.
ab Episcopo approbanda: indultis quibuscumque & privili
gijs non obstantibus. c. 5. d. Ingredi autem intra septuaginta
sexta nemini liceat, cuiuscumq. generis, aut conditioni, n. c.
iiia, in scriptis obtenta, & sub excommunicationis pena, ipso
facto incurrienda. d. 7. e. Dare autem tantum Episcopu, r. m.
Superior licentiam debet in casibus necessarijs, neq. alio

b. Concil. Ca
bilon. 2. c. 37.
d. 2. & 3.

c. Conc. Ma
tiscon. r. ca. 2.
Conc. Arela.
c. 7.

d. c. d. fini
mu. 18. q. 2.

villo modo possit, etiam vigore cuiuscumque 8 facultatis, vel induiti hactenus concessi, vel in posterum concedendi. Et quia monasteria Sanctimonialium 9 extra mania vrbis vel oppidi constituta, 10 malorum hominum præda, & alijs facinoribus 11 sine villa sepe custodia sunt exposita: current Episcopi, & alij superiores, si ita videbitur expedire, ut sanctimoniales ex ijs 12 ad noua, vel antiqua monasteria intra vrbes, vel oppida frequentia reducantur, inuocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachij laecularis. Impedientes vero, vel non obedientes per censuras ecclesiasticas parere compellant.

DECLARATIONS.

1. *Vniuersitati Episcopi, Patriarchæ, Primate, Archiepiscopi & Episcopi in virtute Sanctæ obedientia debent publicare in suis ciuitatibus, & Diœcesis Bullam Pij V. de clausura monialium, & officiis in omnibus Monasterijs clausura seruetur, iuxta formam Bullæ eiusdem.*

Episcopus debet prouidere de ijs, quæ faciunt ad clausuram monialium, & alijs earum necessitatibus. Vnde & Monasteria regularibus subiecta potest visitare in his omnibus, quæ ad clausuram pertinent.

Cenobii Congregatio, Episcopum Diœceseos in Monasterijs aletti Episcopo subiectis, ex Concil. Tridentino ius visitandi habere quoad clausuram, & eandem potestatem quoad alia, quam habet in Monasterijs regularibus sibi subiectis.

2. *Clausuram Sanctimonialium.] Moniales Tertiariæ, quæ tria vota substantialia solemniter emiserunt, cogendæ omnino sunt ad obserandum clausuram. In alijs autem Tertiariis, quæ dicta vota non emiserunt, seruanda est præcisè Bulla Pij V. edita Anno 1566. 4. Kalen. Iunij. Sicque declarandum est Breue alias à Pio IV. scriptum Nuntio Hispaniarum pro Tertiariis Hispanis, quæ ea vota non emiserunt, quatenus in eo concessit ut permanerent, prout antea vixerunt. Intelligitur tamen hæc permisso iuxta præscriptum dictæ Bullæ, quæ & generaliter in omnibus tertiaris huiusmodi, ubiunque degentibus, dejaceps obseruerunt, nulla habita amplius ratione iussionis facta ab eodem Pio V. ut ipsi tertiaris solemniter non professis certus timendum præfigatur ad profundum, quo elapsi si non sufficient proficere ad domos parentum propinquorumque reuerterentur. Cum tamen nulla super hac iussione fuerit promulgata Bulla, sed aliquæ tantum litteræ, partim à Congregatione Concilij, partim à nonnullis pro-*

protectionibus regularium, pro quibusdam particularibus Tertiariis Monasterijs scriptae fuerint, ob id rectius est ad ipsorum dictarum Bullarum iamdiu editarum & passim observatae sedne.

Moniales licet praetendant se subesse suae propriei Provinciae, Ordinarii tamen eas coercere debet, toties quoque iudicantur pedire, in iis praeferent, quae spectant ad clausuram. Concessum alloquendi moniales exemptas, potius ab Episcopo, quam ab ali concedatur.

Bulla Sanctissimi Domini nostri, de Tertiariis, prohibetur quod non possint sibi scipere habitum in Monasterio non clauso, sed sit clausum, possint.

Monachæ Tertiariæ, scù de pœnitentia dictæ, quæ in auctoritate vota solemniter emiserunt, ad præcisam clausuram perpetuam uandam, per censuras & alias pœnatum impositionem, & scelus brachij invocationem, omnibusq; alijs iuris & factis remedio minino cogendæ sunt & compellenda. In aliis vero, à quibus haec vota non sunt emissa, seruandum est præscriptum Bullæ p. V. n. 4. Kal. Iunij, Pontificatus sui anno 1. quæ sic incipit: Cum regalibus officijs: vbi vult Tertiarias non professas ab Ordinario & eius superioribus admonendas & induendas ut profiteantur, & professionem clausuræ se subiecient: quod si recusauerit, & indecorum erint scandalosè vivere, esse severissimè puniendas. In eadem Bulla Pontifex impetrat voluntibus vivere sine professione & clausuram futurum nullam personam aliam in suum Ordinem, religiosam Congregationem recipient.

Congregatio censuit comprehendendi sub constitutione sanctæ matris Plj V. de clausura monialium, sub dato Roma 1566. 4. Kal. Iunij, non primo, quandam religiosam domum de paupere vita uocatam, quæ castitatis simplex votum emittunt, non autem votum clausuræ & obedientiæ. Propterea Monialibus nolentibus renunciare professionem, vel optantibus extra clausuram vivere, omnia nomine dictum fuit, & prohibitum perpetuo ut in futurum nullam personam proflus in suum Ordinem congregationemue recipient. Supradicta
§. Monache.

Censuit Congregatio ob causam concedere, vt monialis possit exire à Monasterio in Ecclesiam exteriorem ipsius Monasterii exercitari possit, ubi sunt reliquiae. Hac eadem de causa à Sece. Apostolica fuit semel concessum, vt in dominum parentum accedat, post faltem semel per mensem.

3. Post professionem exire.] Monialibus à Monasterio exire non licet, etiam cum causa probabili, nisi adhuc communis consensus Superioris regularis, & Episcopi illius.

4. Ab Episcopo approbante.] Moniales subiecti potestati regularium, si sine Bulla & licentia Ordinarij egressæ fuerint, per censuras Ecclasticas, & alia iuris remedia debent ipsæ & ipsarum Superiorum consue-

notum licentia è Monasterio fuerunt egressæ, ab eodem Ordinatio puniri: non obstantibus quibuscumque priuilegiis.

Exeundi à Monasteriis iustum causam hanc moniales non habent, ut curam nepotum suorum gerant, etiam si nullum alium propinquum haberent nepotes.

Ex causa Sedes Apost. concessit quibusdam monialibus, ut transirent ad aliud Monasterium alterius ordinis, de consensu tamen Superiorum.

Ingressi autem intra septa.] S. D. N. Gregor. XIII. audita relatio Congregationis approbavit declarationem alias factam à sancto memorie Pio V. vt liceat mulieribus ingressi prima claustra monasteriorum, quando contingit viros & mulieres in publicis processionebus ire per ea ad Ecclesiam, vel in eis diuina celebrare, & non aliter.

Cadavera eorum, qui cupiunt in Monasteriis monialium sepulturam, respondit S. D. N. Gregorius ponit debere in exteriori Ecclesia, non autem intra claustrum.

Præsupposita declaratione Congregationis alias edita, quod si aliquorum est consuetudo, accedendi ad Monasteria Monialium regularibus subiecta, sine licentia Episcopi, ea debet obseruari. Dubitatur, an eodem modo attendenda sit consuetudo post Concilium introducta, vt Ordinarii concedant licentiam ingressus ad Monasteria regularibus subiecta, priuatius ad ipsos superiores regulares à Congregatio censuit, si consuetudo sit introducta post Concilium, quod ea debet obseruari. Eddato, quod à superioribus regularibus huiusmodi licentia ingressus concedi debeant priuatius ad Ordinarios, an possint tamen Ordinarii aliquam super ipsum licentiam concessionem superintendentiam habere, & quam? Congregatio censuit, quod etiam sit servanda consuetudo. Si autem ex aliqua causa expedire iudicaret ipsas licentias inprobare, ex toto non poterit, verum posset aliquem particularem accedentem impedire, improbariliter sic expedire videatur.

Ingressi intra septa Monasterii, nec religiosis ipsis licet, etiam visitant facient testantium voluntati, qui in Monasteriis monialium voluerunt quolibet anno anniversarium celebrati, nam hoc causatis facieadum est, celebrando anniversarium in exteriori Ecclesia.

Puellaintrudi potest intra claustra monasterii monialium, ad hoc vt educerur ibi, etiam absque licentia Ordinarii, quoad Monasteria regularibus subiecta, obrientis tamen licentias ab ipsa Congregatione causa præsupposita, non autem ex sola licentia Superiorum reguliarum, nec etiam de licentia Ordinarii & superiorum. Illa autem qua habitum regularem suspicere vult & ibi permanere, potest ibidem commorari per aliquot dies, vt magis perspicere possit quid agere debet.

Nobilis

Friuli
no 21.

Nobili fœminæ, coius progenitores Monasterium monialium fundarunt, concessum fuit ex magna cauſa, ut etiam cum ebus-
lijs Matronis, bis in anno in illud ingredi poffit, dummodo non
per poctem.

Viduis & mulieribus nobilibus, quæ volunt ingredi Monasteria
ut in eis perpetuo viuant, reteato ſeculari habitu, a Sede Apoſtoli-
cæ permititur, dummodo ingrediantur de conſenſu Abbatilis, Am-
ioris partis monialium, & licentia in ſcriptis à ſuperiore habitu
deſtoque habitu incedant, legemque communem clauſuræ ob-
uenient: quod si ſemel egrediantur, in ea monasteria iterum impo-
nentur. Perimillum etiam quandoq; fuit, mulieribus huius
tibus virum absentem, ad tempus in Monasterijs monialium pen-
nere.

Licer Epifcopo vel ſuperiori in Monasterijs ſibi ſubieciſt
centiam recipiendi puellæ in Monasterijs & ibi commorandi, ut
et in morib; instruantur, licet nō int̄ religiōis habiū ſuicē
cum certis tamē conditionib; non obſtanc; Concil. Tridentinū
cap. Nec verò Concilium Tridentinum prohibet, quin pellat
Monasterijs monialium, educationis gratia, recipi poſtulat. Quod
forte ratio aliqua, vel ſtatutum religiōis aliquicū monasteriū
prohiberet, recipienda non eſſent vlo pacto.

Poſſunt Ordinarij iure proprio puellas, de quib; condonantur
in Monasterijs collocare ad tempus, dñeclites finiantur. Atque
puellæ quæ educationis gratia degunt in Monasteriis, debent in mo-
nere ſine ancillis, nec inde exire, (viſi velint penitus amplius tran-
mitti) & obligatae ſunt ad clauſuram, & ad cetera, ſicut pellat
les. Idem ſtatutum eſt de puellis, quæ propter tenues facultates
inopiam domi ſuæ tuto ali nequeunt, ſi quidem illæ, etiam vel
propinquis ſuppeditato, ſunt in Monasteriis collocandæ. Ceteræ
puellæ quæ ſunt in Monasteriis monialium educationis gratia
bent reſtitui patri, quandoeunq; eas petierint.

Puellis, quæ in Monasteriis educationis gratia ſunt, licentia
debent inde recta ad balneia curandæ valetudinis ſuæ grantio-
di, iſſdeinq; permitti debet, ut in idem Monasterium redire, pellat
ſi tamē recta à balneis ſe recipere voluerint.

Puellæ, quæ de licentia ſuperioris monasterii, de eo exi-
randæ valetudinis cauſa, rursus in eo admitti debent, modice
tundem ſuperiore licentiam in ſcriptis imperent, & Abbatilis
reliquarum monialium accedat conſenſus. Et in eo ſelitum in
monasterio manebunt, qui virginis ali modestiæ ac pudori concur-
lamq; ſecum famulam ducant, & dum ibi erunt, ſituare debent
forz eandem legem, quam moniales feruāt, neq; ibi permane-
nti debent ultra etatis ſuæ annum 25, quo ex loco ſe ambulant
tunt, nullam poſtea reintrandi habent facultatem.

Epifcopus potestarem facit puellæ redeundi & commorandi.

Monasterio, in quo alias commorabatur causa educationis, si ex eo exiuit morbi sui curandi causa, modo id fecerit de eius licentia, sed seruantur omnes conditiones, quæ alias in literis huiusmodi præscriptæ fuerunt.

In monasterijs monialium tolerari debent puellæ, quæ delectæ sunt ex hospitalibus & alijs pijs locis donec offeratur facultas eas nubendi, quæ licet inferuant Monasteriis monialium, non possunt tamen priuatim cui quam moniali inferuire. Et hæ puellæ, cum processu publicum, omnes processionaliter incedere debent, nec comites illis moniales adiungantur, & confecta processione ad Monasterium reuertantur, & quādiu ibi sunt, clausuram seruare tenetur, & reliquam viuendi rationem, prout ipsæ moniales, & nullas secum habere ancillas, nec singulæ inde possunt exire, nisi postea nūquam in idem Monasterium reddituræ.

Rectè curavit D. Episcopus Abulensis ne Abbatissa & moniales quendam Bernardinæ ancillas seculares in habitu seculari agentes, & ente quandocunq; vellent ex monasterio prætextu seruitij præsumentes haberent.

Puellæ, quæ propinquis & facultatibus destitutæ sunt, & ideo si ne date in Monasterium adduci non possunt, si misericordiæ causa admisso fuerunt, tolerari debent in Monasterijs, modo supradictis legibus obedient, in futurum autem nullæ talis conditionis admittuntur.

Neophytæ possunt in Monasterijs monialium manere, si Ordinarij & Abbatisse monialium earumque Superioris consensus accepserint, ipsæque solæ maneat in Monasterijs, neque inde excant, nisi in Monasterium amplius postea non reddituræ, reliquisque in rebus omnibus, præsertim in iis, quæ ad clausuram pertinent, leges servent monialibus præscriptas. Viduæ autem, quæ viris mortuis honestatis causa se compulerunt in Monasterium, modò sint bona exstimationis & famæ, legibusque supradictis monialium parcent, tolerari debent: de cætero rāmen nullæ huiusmodi recipi debent, nisi moniales fieri velint. At verò mulier secularis, quæ iam est intra levata Monasterij, expellenda est, si isthuc sine licentia Sedis Apostolicae ingressa est, & contra maioris partis monialium intencionem.

Viduæ nobiles, quibus permittitur ingredi Monasterium monialium, conditionibus utræ debent, ut nullas secum ducant ancillas, & co animo ingrediantur, ut nolint inde amplius exire, & dum apud moniales sunt, his clausuræ finibus & legibus teneantur, quibus ipse moniales.

Non potest Episcopus licentiam dare viduæ monasterium ingredi, in habitu laicali permanere, etiam si ibi usq; ad finem viræ suæ permanere, nec amplius exire veller, quia in istis nulla adest causæ necessaria.

Mulier coniugata si sit in Monasterio monialium, & constituerit
si inde exierit, versabitur in periculo mortis, in monasterio secessio
debet, sed sine ancillis & viro famularu extraneo, tenetur clausu
ram, & alia, prout ipsæ moniales, seruare.

Mulier, quæ venit in suspicionem adulterii apud maritum, hoc
id timeret ne ab eo vis aliqua infieratur, permitti debet ut ingredietur
Monasterium monialium, si modo constitutiones monasteriorum non
repugnant, & accedat consensus Abbatissæ & monialium & monachorum
Provincialis, aut alterius earum superioris, sed ingredietur secundum
ancillas, & seruer clausuram, & reliqua, prout ipsæ moniales. Excep
ta ingressus cessante debet inde exire, & si feme exient, nequaque
post ea in idem monasterium ingredi possit. Insuper mulieres, quæ
sunt in discordia cum maritis, & eorum saevitiam timent, & facie
tra culpam, quamdiu iustum timendi causam habuerint, debent
sunt in monasteriis, tolerari.

Causa infirmitatis monialium, aliquando Sedes Apollinaris
concessit, ut secum retinere possint famulam secularum, eadem
dem legibus clausuræ & habitus, quibus supradictæ Ordinatus non
hanc facultatem concedere non potest, & defacto concessione
tur.

Illustribus pueris, quæ in monasteriis cum supradictis condi
tibus educari permittuntur à Sede Apostolica, ab eadem existim
ali quando dispensatum, ut famulam secularis habere cum
dem legibus.

De virgine uxore N. Civis Panormitani, quæ separata est in
in monasterio scribatur Archiepiscopo Panormitano, ut fieri non
subit viæ discrimen, patiatur esse in monasterio, modo quantum
clausuram attinet, seruer clausuram monialium.

Petitione Comitissa Pignorosæ, ut propter fluxum sanguinis pro
à marito separari, & cum tribus filiabus pueris in monasterio
nialium habitare, reiecta est.

Nobiles & gradu superiores matronæ, quæ sunt in mo
nasterio admisæ, omnes ancillas emittere debent, nec possessione
na monasterio exire, nisi in id non reddituræ, & dum in eomaculo in
uare debent clausuram & reliqua sicut ipsæ moniales. Item
lite Comitissæ Sancti Seuerini, que interea dum filius absolu
cat, voluit ingredi monasterium Neapolit. Responsum ei respon
satur, nec inde exeat nisi non amplius ingredi voluerit & que
diu ibi erit, quoad clausuram attinet, obseruet regulam moni
storum.

Non licet Episcopo licentiam dare matri, sororiis, & coeli
guinis, monasterium ingredi, causa visitandi filiam vel sonum pro
aliqua graui infirmitate tenentur, etiam non sine mortificatione
multo minus quando filiae aut aliæ professionem emitunt, vel hui
cum suscipiunt religionis.

Secularis omnes ab ingressu monasteriorum monialium prorsus prohibendi sunt, & monialibus expressè præcipi debet, ne in monasteriis viros seculares admittant, deinde excommunicationis pena secularibus ipso facto incurnda, si ausi fuerint ea monasteria invadere, denuncianda est. Nihilominus causa evidenter utilitatis monialium licentia concedenda est ab Ordinario, procuratoribus eorum in monasteria ingredi modo actas & morum grauitas ea sit, quæ eos committat.

Ordinarius non debet permitttere mulieres, quæ in honeste virginitate, in sacrarum virginum monasterijs permanere, & præsertim si non consuevit monasterium illud tales formidas admittere, & praeditæ mulieres nullam à Superiori monasterij in scriptis licentiam impetraverunt, neque Abbatissæ, neque reliqua moniales consenserunt, neque post ingressum monasterij clausuram fertuunt, neque aliquam vivendi rationem quam moniales seruant.

Quandoque fuit ex gratia à Sede Apostolica concessum, ut aliæ mulieres semel ingrediantur septa monasterij Corihiensis, cum licentia tamen Superiorum, causa visitandi quandam Capellam. Quoad accessum autem ad colloquium cum monialibus ad eatus, scrupula est consuetudo etiam in monasterijs subiectis regularibus, alias nemo ex consuetudine possit accedere sine licentia Episcopi.

Licentia ingrediendi obtinenda est à regularibus, quando monasteria ipsi regularibus, non autem Episcopis, sunt subiecta. Item potestas accipiendi & dimittendi facultates, ad eos pariter spectare dicuntur, qui monasteria habent.

6. Sine Episcopi vel superioris licentia.] Cum aliquibus valde coniunctis vel alij præcipuis personis, quæ necessitatibus monialium subveniatur, non potest Superior dispensare, vt visitent moniales intuloc per Superiorum deputato intra septa monasterij, pro ut Congregatio censuit: quinimò debet cogere dictas moniales ad præcisæ servandæ Decretum Concil. Tridentin. & Bullam Pij V. de clausura monialium.

7. Dare autem tantum Episcopus.] Nulla est licentia danda introiunctorum tempus septa monasterij monialium, nisi in casibus necessitatis, quæ in aliqui explicati fuerunt editio Vicarij urbis Romæ.

Episcopus concedere debet licentiam in casibus necessitatis mulieribus honestis, peccatis tamen, quæ curam habent de monasterijs Conuerteratum.

Toitantur Ecclesiæ, quæ sunt intra claustra monasterij ex Decreto Concil. Trident. & alibi collocentur.

Regulares adeentes monasteria monialium sine licentia Episcopi, incurvant in penam excommunicationis, quam Episcop. suo editio proposuit. Sic Congregatio censuit 9. April. 1587. Si tamen Regulares illi haberent ex priuilegio, quod non possent excom mu-

nicari, non erunt excommunicati, sed debent puniti a superioribus alia pena. Et regulares sic excommunicati non possunt solui a suis superioribus, sed ab Episcopo, qui si bishanc facultatem seruauit.

8 *Facultatis vel indulti.*] Mulieres cuiuscunque sunt status conditionis, praetextu confessionalium, aut aliarum literarum Apostolicarum, ingredientes domos & monasteria Carthusiensem & loci regularium ordinum, etiam mendicantium, excommunicatas ipso facto incurruunt, cuius absolutio Romano Pontifici referens excepto mortis articulo. Pius V. in constitutione regularium predictorum publicata die 23. Octob. 1566.

9 *Extra moenia urbium vel oppidi constituta.*] Monasteria moniales extra moenia urbium, & oppidi (etiam posito quod ea sint etempsū immedietā Sedi Apostoli. iubicta) possunt Ordinarij taquandas Apostolicas delegati, intra urbem in vicinia transire, iuxtab. Decretum.

Quando vero ex permisso Sedis Apostoli. transferuntur moniales de loco ad locum, translatio debet fieri in aurora, ut non nisi per conspiciantur. Deducantur autem a personis grauitibus & locis ac proximiioribus seu coniunctis.

10 *Malorum hominum prada.*] Moniales quae habent monasteria exposita excursioni Piratarum, & aliorum malorum hominum, a monasterio urbano eiusdem ordinis colloccari debent: non formam in plura urbana monasteria distribuendæ dum propriae sufficiatur, quia hoc non conuenit statutis eiusdem monasterij.

11 *Sine villa sive custodia sunt exposita.*] Non habet locum hic Decretum in illis monasterijs, quæ longè distant ab urbibus, vel oppidis, & a frequentissimo pago circum circa custodiuntur.

12 *Ad novas vel antiquas monasteria.*] Translatio monachorum monialium, cui imminet scandalum, est facienda ad aliud eiusdem ordinis monasterium, nec redditus monasterij translati sunt illi monasterio applicandi, sed vnoedi sunt monasterio in quod fuit translati, licet non possit de Seminario prouidere. Translatio monachorum vno loco ad alium eiusdem ordinis est facienda propter supervenientiam aeris pestilentis. Monachæ Collegij Nolani propter pestilenciam quendam aquæ defluvum ex vicino in ovoe, perierunt tandem ad aliud monasterium sub eadem regula, & fuit scriptum Episcopo Nolano, vt si ita est, benignè concederet.

Quando restaurantur monasteria, si hoc expedire probatur, permisum est, vt nouitiae moniales ad alium locum transferantur, & nec perficiatur opus.

13 *Reducantur.*] Unio monasteriorum monialium facienda cum legitima causa subest, accedente ad id Papæ auctoritate.

REMI-

REMISSIONES.

⁴ Vide Nauar. in Man. cap. 27. num. 108. & in cap. Non dicatis, 12.
q. 1. num. 51. & num. 72. & in comment. 4. de Regularib. num. 39.
P. Azor. institut. Moral. part. 1. lib. 12. cap. 8. à princip. Zerol. in praxi
Episcop. part. 1. verbo Moniales, §. 3. pag. 234. & §. 16. Frat. Emman.
quæst. Regul. tom. 2. q. 2. art. 7. Aloys. Ricci. in collect. decis p. 4. col-
lect. 810.

⁵ Namini autem Sandimonialium licet. &c.] Vide Nauar. in cap.
statuimus 19. q. 3. num. 47. Guttier. Canon. lib. 1. q. 14. à num. 1. Paul.
Euseb. de Visitat. lib. 2. cap. 18. à numer. 17. Cened. ad Sextum collect. 31.
Pat. Azor. instit. Moral. p. 1. lib. 12. c. 8 q. 3. Latè Fr. Ioan. de la Cruz de
statu Relig. lib. 1. c. 5. dub. 2. cum seqq.

⁶ Nisi ex aliqua legirima causa.] Summus Pontif. Pius V. per suam
Extraag. incip. Circa Pastoralis, statuit, ut nulla alia ex causa, vel
occasione, nisi magni incendi, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemiz,
Moniales e monasterio exire possint, latè refert Ioan. de la Cruz de
statu Relig. lib. 1. c. 5. dub. 4.

⁷ An vero licet Monialibus exire à monasterio ob alias causas pre-
terim dictas? Vide Nauarr. comment. 4. de Regularib. numer. 48. &
in cap. Statuimus 19. q. 3. numer. 49. Guttier. Canon. lib. 1. cap. 14. à n.
7. Cened. ad Sextum collect. 31. n. 2. P. Azor. d. cap. 8. q. 2. vers. Tertiò,
Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Moniales, §. 16. vers. Secundò du-
bitatur, Frat. Ioan. de la Cruz d. dub. 4. vers. An vero licet, ubi re-
soluit, illud esse licitum in causis similibus, v. g. in casu hostium in-
vadentium monasterium, in casu aquæ ductus, aut ruinae domus, &
aliorum similium, incendio, & in alijs infirmitatibus contagiosis, &
noxiis communiatu monialium: & in vers. Secunda conclusio, ait,
quod fatus pia, & probabilis est sententia Nauarr. in d. c. Statuimus,
anno 4. extendens dictum Decretum Pij V. ad infirmitatem soli mo-
niali noxiuam: cui excundo à monasterio remedium adhibetur, si
aliqua periculum vita, aut gravis & diuturnæ infirmitatis probabiliter
timetur.

⁸ An sit causa legitima ingrediendi, ut quia mater, aut soror, aut
conlanguinei ingredi veleat filiam aut sororem graui morbo
laborant? Negavit sacram Cardinal. Congreg. censuisse testimoni-
tur Zerol. d. verbo Moniales, §. 8. vers. Secundò, Frat. Emman. tom. 1.
quæst. 64. à numer. 11. Frat. Ioan. de la Cruz d. cap. 5. dub. 2. concl. 3.

⁹ Ab Episcopo approbanda.] An approbatio cause ad exaudendum pro
monialibus Religiosis subiectis debeat fieri per suum Generalem,
vel Provincialem? Sacram. Card. Congreg. censuisse, non tantum li-
centiam suorum superiorum, sed etiam Episcopi requiri, affirmat
Frat. Emman. quæst. Regul. tom. 1. q. 49. art. 6. Sed in Hispania cum
not. 3.

M m 3 excunt

execunt Moniales, solam superiorum licentiam esse necessariam statut Frat. Joan. de la Cruz d.c.5. dub.3.

¶ An Moniales possint transire de uno monasterio ad aliud causa nouæ fundationis, vel correctionis, vel reformationis, vel perfectionis? Affirmat auctoritate Episcopi Nauar. concil.17 numeri Regularib. & consil. numeri.3. & 6. de statu monach. Sacramentum Congreg. censuisse, in his recurrentium esse ad Sedem Apostolice Zerol. in praxi Episcop. p.1. verbo Moniales, §. 16.

¶ Ingredi autem intra septa monasterij nemini licet.] Quo potest ingredi possint, vide apud Motum prop. Gregor. XIII. pag. 709 & Concil. Brachar. 4. act. 5. de Monialib. Aules ad cap. I. fol. 50. num. 29. Læli. Zechi. de Casibus reservatis casu 10. imp. Paul. Fusc. de Visitat. lib. 2. cap. 18. à num. 24. Frat. Eymar. tom. 46. artic. i. cum seqq. & q. 47. art. 4. cum seqq. Pat. Azor. infra Mon. p. 1. lib. 13. cap. 8. quæst 6. Frat. Joan. de la Cruz de statu Regulae cap. 5. dub. 2.

¶ Cuiuscunque generis & conditionis.] Summus Pontifex Gregor. XIII. Bhi. 40. & 41. revocat licentias personarum, cuiuslibet etiam Ducissarum, Comitisarum, & Marchioniarum, quæ praetextu monasteria intrare conabantur: & sub excommunicatione sibi reseruata præcipit illos, ne istarum licentiarum praetextu monasteria monialium, vel earum loca intrare audeant: nisi in cassationibus, & cum licenzi superioris in scriptis iuxta huc ceterum. Abbatissis, Præsidentibus, Conuentibus, aque alijs superius præcipit sub excommunicatione Paœ reseruata, nec non priuatis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac in aliis casis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne praetextu illarum gentiarum, quemquam dicta monasteria, vel loca ingredi possint, aut permittant, refert Frat. Joan. de la Cruz d.dub.2. ver. Pma. Conclusio,

¶ Sexus.] Sacra Card. Congreg. iia censuit: Mulieres, qui in discordia cum maritis, & eorum sequitur timent, fieri possunt, quandiu iustam causam timendi habuerint, debet, ac in monasterijs, tolerari, in posterum vero huiusmodi mulieres non debent recipi, refert Zerol. in praxi Episcop. pat. i. verbo Moniales §. 12.

¶ Item Sacra Cardin. Congreg. sic censuit: Si mulier aliquatenus sit in suspicionem matito, quod tunc est ne ab eo aliqua vis exerceatur, debet permiti, ut possit ingredi monasterium Montalium, pro modo constitutiones monasterij non repugnant, & accedat conditio superiorum Abbatissæ, & Monialium, & causa cessante ingredi debet inde exire, & si semel exierit, nunquam postea in idem monasterium ingredi poterit, & tamen ad clausuram securabilem, & share sine ancillis, &c. referunt Zerol. d. verbo Moniales, §. 12. Frat. Joan. de la Cruz d.c.5. dub.2. concl.3. in fine.

¶ Quæ conditiones requirantur, ut puellæ educationis causa possint recipi in monasterijs Monialium, vide apud Stephan. Quarant. in Summa Bullariorum, verbo Monasteria monialium, pag. 346. Fr. Ioan. dela Cruz d. dub. 2. prope finem: decem & septem decisiones sacra Congreg. circa receptionem puellarum, & aliarum mulierum, quoad educationem, & mansionem in monasterijs, recenset Fr. Emmanuel m. 1. qu. 46. art. 10. optimè Zorol. d. p. 1. verbo Moniales, §. 10. vbi assertur Sacram Cardinal. Congr. censuisse, quod puellæ educationis gratia, licet sacro vestitu induantur non sint, non prohibentur in monasterijs Monialium retineri cum sequentibus conditionibus. 1. sibi sine ancillis. 2. Ut si semel egredierentur, non amplius possint illuc reueri. 3. Teneantur ad clausuram obseruandam, quemadmodum ipsæ moniales. 4. Quod recipiantur cum licentia in scriptis superiorum. 5. Et de consensu Abbatisse. 6. Quod si ob ægreditudinem curandam, de licentia tamen superioris, ut supra de consensu Abbatisse, & monialium exierint à monasterio, rursus in eo admitti debent cum licentia superioris, & de consensu Abbatisse & monialium. 7. Quod utrantur eo vestimento, quod virginali modestia, & pudicitia conueniat. 8. Quod non sint super numerum præfixum. 9. Quod quolibet scemestri eis anticipata solvatur portio pro alimentis. 10. Quod sit locus separatus à loco ubi degunt aliae moniales profestæ, & nouitæ pro dormitione, & labotorio. Puellas causa educationis recipi non posse minores septennio, & maiores vigesimoquinto, diei per sacram Cardin. congreg. decimum Zerol. d. p. 1. verbo Moniales, §. 11.

I An licet mulieribus intrare monasteria Religiosorum? Negat Fr. Ioann. dela Cruz d. cap. 5. dub. 1. concl. 1. vbi refert Summum Pontificium V. excommunicare cum reservacione mulieres monasteria Religiosorum intrantes, praetextu aliquarum licentiarum, quas ibi reuocat, & assertur confirmare Greg. XIII. imponendo excommunicationem laicæ sententia, dictum ingressum sub praetextu dictarum licentiarum permittentibus, probaque sub dictis decretis non comprehendendi Imperatrices, Reginas, Iufantes, & ancillas, quas secum deferunt, & concl. 3. refert, omnibus mulieribus liberè concedi cum alijs Catholicis personis licentiam accedendi ad monasteria, & loca Regularium, atque eorum claustra, quando in eis Missa, & alia diuina officia celebrantur, ac quando processiones fuerint, & quando fidelium caðaueria ibi se pliuntur, atque etiam pro eis suffragia fiuot.

¶ Vel statutis fuerint.] Quod infans discretione carens admittatur ad claustrum Monialium, resoluunt P. Henr. in summ. p. 2. lib. 13. cap. 42. §. 3. in gl. lit. S. Nau. Comment. 4. de Regularib. nu. 59. P. Paulus Comitol. Respons. Moral. li. 6. q. 19. ad finem, & q. 22. P. Azor. inst. Moral. parte 1. li. 13. ca. 8. qu. 5. Frater Ioann. dela Cruz d. cap. 5. dub. 2. concl. 3. vbi resoluit, quod Concilium excludens omnes cuiusvis

etatis, loquitur de habentibus usum rationis, & de illis, qui adhuc
etatum moueri possunt: ut sunt fuii, qui licet intrando non possent
peccant comen Moniales eos admittentes, & citat Nau. in c. So-
tianus 19. q. 3. n. 59.

o. *Licentia in scriptis obtenta.*] An necessaria sit licentia a scriptis
pro causis communiter occurrentibus, ut pro ingressu Medicis
Confessoris, Visitatoris, Artificis, & aliorum, quorum reperio-
pera passim sunt necessaria? Negat Frater Ioan. de la Cruz ad
3. notab. 3.

z. *Et sub excommunicationis pena.*] Quod possint iudices Ecclesi-
stici omnibus magistratibus secularibus iniungere penam excom-
municationis, ut p. abeant auxilium brachii secularis, refutem
plures Doctores, quos citauit supra sess. 24. de Reformat. Munitio-
n. c. 8. num. 6.

g. *Dare autem tantum Episcopos, &c.*] An hoc Decreto include
Episcopos ingrediendes monasteria sive non subdita sine licentia
superiorum in scriptis Affirmant Nauar. Commen. 4. de Regulacione
qu. 14. n. 39. ad med. vers. 4. Stephan. Grat. discept. foren. c. 39. n.
5. & 20.

c. *Vel superior.*] An prouisor à Capitulo nominatus sit superius
licentiam concedendam respectu Monialium Episcopo subditum
Affirmat Fr. Ioan. de la Cruz. dicit. c. 5. dub. 2. concil. 3. notab.

r. *Quod validum sit statutum Episcopi excommunicans accede-
tes ad monasteria exempla Monialium subdia Regulacione,* quae
non substar iurisdictioni Episcoporum, existentia intra suum dia-
cesim, resolut post Gemini. in cap. 1. §. & quoniam, num. 3. della
Regul. lib. 6. opinio Stephan. Grat. discept. foren. cap. 39. num. 5.
cum sequentibus, & assertit comprehendere tam subditum, quam
non subditum, ex eo quod Episcopus imponens penam excludit
monasterium, studire est delinquare, & sic delictum est factum a
loco non exemplo, licet sit consummatum in loco exempto, quod
O dinarius poterit punire, vide Iason. conf. 8. incip. in calu pizienti
col. 2. ad med. vers. circa 2. dubium. n. 3. lib. 3. Roland. conf. 33. num.
lib. 3.

v. *Et quia monasteria Sanctorum in aliis extra monia urbis.*] Vnde
de Zorol. in praxi Episcop. part. 1. verbo Monialcs. §. 17. vbi dicit se
eram. Card. Congreg. censuisse, istam translationem faciendum de-
se ad aliud monasterium eiusdem Ordinis, & hoc quando immo-
ret scandalum, vel proper supereminenter aeris pestilentem ega-
sam, quae monasterij translatio debet fieri simul.

— cum introitibus, & redditibus,
quos illud habe-
bat.

C A P V T VI.

Omnes superiores eligibles elegantur collatione suffragiorum superiorum: Absentium vota non supplantur: aliter eligi seper-
mittent existat inhabilis ad omnia officia in religione obti-
nenda, & electio irrita, &c.

In electione Superiorum quorumcumque, Abbatum tem-
poralium, & aliorum Officialium, ac Generalium &
Abbatissarum, atque aliarum Præpositorum, quo omnia
rectè, & sine vlla fraude fiant, in primis sancta Synodus
districtè præcipit, omnes supradictos eligi debere per
vota secreta; ita ut singulorum eligentium 2 nomina num-
quam publicentur. Nec in posterum liceat, Prouinciales,
aut Abbates, Priors, & aut alios quoscumque Titulares
ad effectum electionis facienda constituere, aut voces,
& suffragia absentium supplere. Si verò contra huius de-
creti constitutionem aliquis electus fuerit; electio irrita
sit; & is, qui ad hunc effectum se in Prouincialem, Abba-
tem, aut Priorum creari permiserit; deinceps ad omnia
officia, in religione obtainenda, inhabilis existat; facul-
tateque super his concessæ, eo ipso abrogatae censem-
tur; & si in posterum aliæ concedantur, tanquam surre-
pitione habeantur.

DECLARATIONES.

In electione Superiorum quorumcumq.] Congregatio censuit, e-
lectionem esse nullam, quando aliqui ex electoribus vnam si, hedu-
lam recipiunt, vnico nomine scriptam, & nomen electi notum scri-
bi vel alteri, reponunt in capsula: Similiter, quando accipiunt de
manu scriba duas schedulas, & vnam, quam voluerint, reponunt,
alteram scindunt. Et scriba poterit reuelare talem, qui habuit tan-
cum vnam schedulam, vel talem, qui habuit duas. Monendum est
tamen si electus, non legitimè se electum fuisse. Et si fuisset conscientius
fraudis, esset puniendus & admonendus, ut petata Sanctissimo con-
firmando.

In electione Abbatissarum vota orerentur accipi possunt, à Supe-
rioribus, cum duobus testibus.

Vbi sunt res vocales, quorum unus potest eligi in discretum, &
M m s per

per consequens necesse est, ut alter aliorum duorum qui remaneant alteri vocem suam, & ita electio non potest esse secreta; dum fuit, an possit fieri electio discreti, quae non sit cooperatorum creti formam; Congregatio censuit, posse si ita status religiosus permittit, &c.

Si electi fuerint in Superioribus aliqui, ut puta quatuor, quae omnium recipiant, electio reputabitur Canonica & secreta; Quapropter, de electione.

Electio Abbatissa, facta per vota non secreta, per ignominiam huius Decreti, non valet regulariter ac de more, nec Episcopatus test dispensare ut valeat. S. D. N. tamen dispensat, considerans circumstantias.

2. *Nomina nunquam publicantur.*] Ita strictè hoc Decretum intelligendum, ut si post electionem factam in Bullis confirmatione seu patentibus, expilmenter nomina eligentium, electio nulla.

3. *Aut alias quoscunq; titulares.*] Omnes titulares, quamvis principaliter ad electionem electi, non facientes constitutæ, sunt prohibiti sua ferre suffragia in electione superiorum: non raro i. qui titulares perpetuò sunt, habentes veros titulos suorum Ecclesiæ, à quarum possessione vi excluduntur, ut sunt Priors Angliae, Hungariae, Hierosolymæ. Procuratores vero legitime constituti generali mandato ad eligendum, non excluduntur, dummodo non habeant mandatum de certa persona eligenda, tunc enim non esset secretum.

REMISSIONES.

*V*ide Nauar. Conf. 4. sub tit. de Electione, & Conf. 5. de Reg. larib. Fr. Erman. quest. Regul. tom. 2. q. 51. artic. 6. & l. Zeno in præi Episcop. p. 1. verbo Abbatissa, §. 6. pag. 28. P. Azon. inst. Moral. p. 1. lib. 13. cap. 10. quest. 2. Aloys. Ricci. in Collect. decr. pat. Collect. 751. Quarant. in Summa Bulliarum verbo Abbatissa, vñstitutio constitutionem Gregor. XIII. Romæ publicatam die 4. Iunii 1583. inci. Expositi debitum, quæ in fine sic ait: Distinctus indebet omnibus, & singulis dictorum monasteriorum conuentibus superioribus, & personis, aliquam Abbatissam, aut aliam Prelati perpetuam, seu ad vitam, sed triennalem tantum eligere, & prædicto revillo modo studeant, vel præsumant, & administratio nasterij per triennium à die finitæ administratio nis inchoandum abstineant, quo clauso iterum eligi possunt.

CAR. VII

C A P V T VII.

Quadrageñaria aut saltem trigenaria eligatur in Abbatissam aut
Priorissam, que vni tantum præsit monasterio, cuius
claustra Episcopus non ingrediatur ad yo-
torum receptionem.

^{1.} **A**bbatissa, a & Priorissa, & quocumque alio nomi- ^{a. Conc. Car-}
ne Præfecta, vel Præposita appelletur, eligatur ^{b. Agath. c. 19.}
non minor annis quadraginta, & quæ octo annis post ex- ^{c. Conc. A-}
pressam professionem laudabiliter vixerit. ^{d. sanctimo-}
^{e. niales, 20. q. 4.} ^{f. Elect. in 6.} ^{g. Cath. c. 57. e.} ^{h. unum, 21. q.}
Qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio, ex alio eius-
dem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Su-
periori, qui electioni præest, videatur; ex ijs, b quæ in eō-
dem monasterio annum trigesimum excesserint, & quin-
que saltem annis post professionem rectè vixerint, Epi-
scopo, vel alio Superiori consentiente, eligatur. c Duo-
bus vero monasteris nulla præficiatur. Et, si qua 3 duo, ^{i. Conc. Ca-}
vel plura ^{j. Cath. c. 57. e.} ^{k. Elect. in 6.} ^{l. Conc. Ca-}
quocunque modo obtinet, cogatur, uno excepto, ^{m. Elect. in 6.}
intra sex menses cætera resignare. Post id vero tempus, ^{n. Elect. in 6.}
nisi resignauerit, omnia ipso iure vacent. ^{o. Elect. in 6.} ^{p. Elect. in 6.}
Is vero, qui elec-
tioni præest; ^{q. Elect. in 6.} ^{r. Elect. in 6.} ^{s. Elect. in 6.}
Episcopus, siue alius Superior claustra mona-
sterij s non ingrediatur; sed ante cancellorum fenestel-
lam 6 vota singularum audiat, vel accipiat. In reliquis
seruentur singulorum Ordinum, vel monasteriorum
constitutiones.

DECLARATIONES.

¹ **A**bbatissa.] Licet per quinquennium Abbatissa non perman-
sent in religione, dum tamen excedat 30. annos, si id facit ad re-
quisitionem suarum monialium, de licensia secunda Dignitatis
Ecclesiæ Cathedralis & earum Superioris regularis (dummodo
laudabiliter anno superiori se gesserit) debet confirmari per bien-
num in officio. Quod si confirmationi die abbatissæ desierit
consealus Superioris regularium, propter absentiam, seruatis ijs
qua hoc cap. præscribuntur, ad dictam confirmationem proceden-
dam est.

² **Quod**

356 Concil. Trid. cum Declarat. & Remiss.

2 Quod si his qualitatibus non reperiantur.] Quando i moniales non sunt moniales, quæ habeant qualitates requisitus a Convento in Abbatissam eligi possint, non est necessaria facultas apud eum ut egredi possit illa quæ ex alio monasterio est electa, causam deducenda est ad monasterium cui est præficienda.

3 Duo vel plura.] Congregatio censuit, id procedere in monasterio Canonicorum regularium, etiam vbi consuetudo immemorata est in contrarium, quæ reformanda est.

Episcopus benedicere debet Abbatissam, si intra annum id est ad illud monasterium fuit electa, perit ab Episcopo benedicere. I solitu illis Abbatissam benedicere, Episcopus benedic Abbatissam, deferat moniales exemptas, & ad ea obseruanda cœpelle, si procul.

4 Episcopus siue alias Superior.] Hic actus accipiendo votacione Abbatissæ delegari potest.

5 Non ingrediasur.] Consecratio & benedictio monialium super test in Ecclesia exteriori, adhibitis ijs monialibus tantum, quem necessaria.

6 Vota singularium audiat.] Superior qui electioni Abbatissæ praesit, potest vna cum Vicario vel Secretario, vel alio ab Episcopo assumto, vota singularium monialium, orationis expressa, auctor.

R E M I S S I O N E S

7 Vide Fr. Emmanuel. quæst. Regular. tom. 1. quæst. 15. art. 2. in praxi Episcop. p. 1. verbo Abbatissa, §. 1. pag. 26. P. Annal. Moral. p. 1. lib. 13. cap. 10. à princeps. P. Valeri. Reginald. in principio. Nicol. Gars. de Brach. part. 7. cap. 4. num. 42. & 71.

8 Quocunq; modo obtinet] Vide Flamin. de Religationib. lib. 1. 18. num. 40.

9 Is vero, qui electioni praesit Episcopus, &c.] Vide Natur. in cap. Secundum, 19. quæst. 3. n. 59. Fr. Ioan. de la Cruz de statu Relig. a. c. 2. concil. 3. nov. 3. prope finem, vbi resoluti, hoc limitum dū esse, sicut lati prudenter iudicent non posse fieri canonice dictam electionem ipsius non intrantibus, ob inquietudinem monialium, & suspicione subornationis votorum inter ipsas subortæ, aut ob aliis iustificatis à superioribus prudenter arbitrandas, & ibi possunt vota recuperari.

C A P V T VIII.

Monasteria non habentia Ordinarios regulares visitatores unius subdita Episcopis, singulis trienniis, se se in congregations et mundi diversa provinciae redigant, & deputati ibidem reformati remanenda ac visitent: negligentia omnium id facere, dignata annectatur subiectio respectu Episcopi illius diecisi.

10 Monasteria omnia, quæ generalibus Capitulis, Ep-

Episcopis non sub sunt, nec suos habent Ordinarios regulares visitatores, sed sub immediata sedis Apostolicæ protectione, ac directione regi consueverunt, teneantur infra annum à fine præsentis Concilij, & deinde quolibet triennio i se in congregations redigere, iuxta formam Constitutionis Innocentij III. in a Concilio generali, quæ incepit, in singulis, ibi q; certas regulares personas deputate, quæ de modo, & ordine, de prædictis congregations bus erigendis, ac statutis in eis exequendis deliberent, & statuant. Quod si in his negligentes fuerint, 2 liceat Metropolitano, in cuius protinca prædicta monasteria sunt, tanquam sedis Apostolicæ delegato, eos pro prædictis causis conuocare. Quod si infra limites vnius prouinciae non sufficiens talium monasteriorum numerus ad erigendam congregationem, possit duarum, vel trium prouinciarum monasteria vnam facere congregationem. Ipsis autem congregationibus constitutis, illarum generalia Capitula, & ab illis electi Præsides, vel Visitatores eandem habeant auctoritatem in sue congregationis monasteria, ac regulares in eis commorantes, quam alij Præsides, ac Visitatores in ceteris habent Ordinibus: teneanturq; sue congregationis monasteria frequenter visitare, & illorum reformationi incumbere, & ea obseruare, quæ in sacris Canonibus, & in hoc sacro Concilio sunt decreta. Quod si etiam Metropolitano instantे, prædicta exequi non curvantur; Episcopis, in quoru dicēcesib. loca prædicta sita sunt, tanquam sedis Apostolicæ delegatis, subdantur.

DECLARATIONS.

¹ *Sed in Congregationes redigere.]* Dubitatum fuit à quibusdam, quis numerus requireretur ad legitimè conuocandum? Congregatio censuit, quod maior pars requiretur ad congregandum, quia viuerias consistit solum in duabus partibus.

Ruſus ex sententia Congregationis possunt legitimè congregati requirere & monere, non autem compellere quæcunque monasteria Provinciae. De monasteriis vero extra prouinciam, si in ea non sit officius numerus monasteriorum, idem censuit Congregatio.

Ulti-

Vltimò si monasteria sint intra limites, censuit posse deliberare
definire quæcunq; negotia videbuntur, quia potestas est per se
congregationem istam.

2 Liceat Metropolitano.] An conuocare monasteria ad congrega-
tionem facienda, de qua hoc c. pertineat ad Prelatos canonicos
verò ipsis renuentibus ad ipsos Capitulares. Ita ut dispositio Con-
cilij non intret, nisi data vtrorumq; negligientia. Congregatio
fuit, die 5. Febr. negatiuè, quia Episcopus procedit in sacrauenda
regularibus verò potestas congregandi spectat ad caput, quia
mortui mundo, & Concilium hoc vult quod metropolitanus Epis-
copus, in cuius Diœcesi sunt ea monasteria, tanquam Sedi Apo-
stolica delegatus, &c.

REMISSIONES.

*Vide Nauar. Comment. de Regularib. n. 3. vers. 6. & incipit
tuimus, 19. q. 3. num. 22. v. 4.

CAPUT IX.

Monasteria monialium immediate subiecta Sedi Apostolica
governentur ab Episcopis, alia autem à deputatis in Capitu-
lis generalibus vel alii regulari-
bus.

Monasteria Sanctimonialium, sanctæ Sedi Aposto-
licæ immediate subiecta, etiam sub nomine Capi-
tulorum sancti Petri, vel sancti Ioannis, vel alias quomodo
documque nuncupentur; ab Episcopis, tanquam dis-
patis delegatis, a 2 gubernentur, non obstantibus quib-
uscumque. Quæ verò à deputatis in Capitulis generalibus
3 vel ab aliis Regularibus, reguntur, sub eorum quatuor
custodia relinquuntur.

DECLARATIONES.

- 1 Ab Episcopis.**] Moniales Sancti Spiritus in Saxonia gubernantur
sunt ab Episcopis.
2 Gubernentur.] Spirituali gubernio, non autem temporali.
Per hoc Decretum nulla iurisdictio concessa est Episcopis in
nullis.

hasteria Sedi Apostolicae immediatè subiecta, nisi in concorrentibus spiritualibus, in temporalibus vero nihil agere possunt. Magistratus seculares non debent regere monasteria monialium, quæ sunt immunita privilegio, vel indulto Apostolico, sed sunt sub iurisdictione Ordinarii, in iis dumtaxat rebus, quæ ad veram rationem spiritualem pertinent, in reliquis vero non possunt se intromittere.

Episcopus qui est in quasi possessione visitandi moniales aliquot, potest in dicta possessione perseuerare, saluum tamen manet ius dismonialibus in pectorio.

Episcopus visitans monasterium tanquam Abbas, non tanquam Episcopus, non acquirit possessionem visitandi Episcopo.

³ Vel alius regularibus reguntur. Ex sententia congregationis Concilii nullam auctoritatem vel iurisdictionem possunt sibi Ordinarii vindicare ex Decretis Concilii Tridentini in Confessarios monialium, quæ subiectæ sint Regularibus. Infr. cap. 10. §. Prater.

C A P V T X.

Mensibus singulis confiteantur & communicent Sanctimoniales, quibus dare potest Episcopus Confessarium extraordinarium
ut ei peccata detegant, si confiteri sacramenta-
liter voluerint bis aut ter in an-
no, &c.

Attendant diligenter Episcopi, & cæteri Superiori-
res monasteriorum Sanctimonialium, ut in consti-
tutionibus eatum & admoneantur Sanctimoniales: ^{a Clam. ns in}
^{a agro, S. sancti,} vt saltem semel mensibus Confessionem peccato-
rum faciant, & sacrosanctam Eucharistiam suscipiant;
veto se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnatio-
nes Dæmonis fortiter superandas. 1 y Prater ordinari-
um autem Confessorem alias extraordinarius 2 ab Episcopo,
& aliis Superioribus bis aut ter in anno offeratur; 3 quæ
omnium Confessiones audire debeat. 4 Quod vero sanctissi-
mum Christi corpus intra chorum, vel septa monasterii,
& non in publica Ecclesia conseruetur, prohibet sancta
Synodus: non obstante quocumque indulto, aut pri-
ilegio.

DECLA-

DECLARATIONS.

1. *Præter Ordinariam Confessorem.*] Confessores huiusmodi monasteriorum monialium quæ sunt sub curia Regularium, non admittantur ab Episcopo.

Ex facultate tamen huius Decreti Episcopus potest dare confessorem monialibus subiectis Regularibus, quæ nullatione non possunt, ut suis Regularibus confessoriibus peccata confiteantur.

2. *Ab Episcopo.*] Hunc confessarium poterit Episcopus dicere sacerdus etiam non subiectus, & quem mandauerit, vel Regularem cuius Ordinis, vel etiam sacerdotem seculariter.

3. *Qui omnium Confessiones audire debet.*] Est ita ordinario cuiuscunq; monialis, ut extraordinario confiteatur, si voluntate fieri, quoniam est materia favorabilis.

REMISSIONES.

1. *Admonentur.*] Non esse obligatorium præceptum sed voluntarium. Valer. Reginald. in præcepto fori penitent. lib. 29. a. 7. n. 150.

2. *Vt saltem semel singulis mensibus, &c.*] Vide Zerol. in præcepto p. 1. verbo Moniales. §. 7. p. 235. Fr. Emman. quæst. Regul. to. 1. qd. 62. art. 1.

3. *Præter Ordinarium, &c.*] Vide Nauar. Cons. 19. num. 1. & Remiss. Fr. Emman. in addit. ad Bullam Crucif. fol. 1. s. 8. art. 1. eccl. si examinatus sit à suo superiori ad audiendas Confessiones monialium, resolutus P. Azor. inst. Moral. p. 1. li. 13. ca. 9. q. 2. ven. Quædam Confessarij.

4. *Quod verò sanctissimum Christi, &c.*] Vide Fr. Emman. quæst. gul. tom. 1. q. 47. art. 4. p. mihi 415.

CAPUT XI.

*V*ibicunque imminet cura personarum secularium, præsumptuosa sunt de monasteriorum familia, visiter Episcopus, & laicorum ministerios, etiam ad numerum animarum, deinceps exceptis monasteriis Abbatum generalium aut Capitalium Ordinum, &c.

1. *In monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, in quibus imminet animarum cura personarum secularium,*

præter eas, quæ sunt de illorum monasteriorum, seu locorum familia, personæ, tam regulares, quam sacerdotes, huiusmodi curam exercentes, subsint immediate in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administratiōnem pertinent; 3 iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius diœcēsi sunt sita. a Nec ibi aliqui, etiam 4 ad nutum amouibiles, 5 deputentur, nisi de eiusdem consensu, 6 ac prævio examine per eum, aut eius Vicarium faciendo, excepto monasterio Cluniacensi cum suis lititibus, & exceptis etiam iis monasteriis, seu locis in quibus 7 Abbates, Generales, aut Capita Ordinum sedem ordinariam principalem habent, 8 atque aliis monasteriis, seu domibus, in quibus Abbates, aut alij Regularium superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem iis parochos, & parochianos exercent: falso tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in predicta loca, vel per ionas iurisdictionem exercent.

DECLARATIONS.

1. In monasteriis.] S. D. N. Pius V. dixit (quicquid Concilium videtur dispositum in hoc Decreto) excipiendas eas Ecclesiæ, in quibus regentes habent spiritualem & temporalem iurisdictionem. Volet tamen ut in omnibus Ecclesijs Parochialibus, in quibus cura animatum etiam laicorum exercetur, habeant Ordinarij facultatem, eas Ecclesiæ, & personas in iisdem curam exercentes visitandi & corrigiendi, in his dumtaxat quæ ad dictam curam, & sacramento num administrationem spectant, ita ut ab hoc Decreto nullus cenantur exemplus.

2. Quibus imminet animarum cura.] Non intendit hoc Decretum privilegii derogare, nisi in his tantum, quæ ad curam animatum, & actualem Sacramentorum administrationem pertinent atque concernunt.

3. Iurisdictioni, visitationi.] Episcopus habet ius visitandi Parochiam sitam in sua Diœcesi, in iis quæ spectant ad curam animatum, licet dicta parochia sit sub cura Canonorum Regularium, Vicariumque ex ipsis Canonicis Regularibus, ab eorum superioribus nominatum, & prævio examine per Episcopum ipsam, veleius Vicarium faciendo idoneum, & approbatum, ad nutrimentum huius Superioris amouibilem, deputare debet, non ob-

N n flan-

stantibus quibuscunq;. Equites Hierosolymitani, quatenus deo
ficia curata non obtinent, ab Ordinariis visitari non possent.

4 Ad nutum amouibiles deputent.] Non in omnibus monasteriis
tam illis scilicet quibus à primæva eorum institutione cura animarum
imminet, quam iis, quibus postea annexa fuit, possum ab Ordinariis
perpetui Vicarij deputati, sed tantum à Superioribus eorum
prævio tamen exâmine ipsorum Ordinariorum, iuxta pizionem
huius Decreti.

5 Deputentur.] Potentibus Iesuitis, an Parochia Tolestaniana mo-
nasterium erecta, & vnitæ eorum Collegio, gubernari possit a de-
putato ab ipsis, modò sit approbatus ab Ordinario, censetur possi-
tus etiam monachi possunt, si ad id approbatentur.

6 Ac prævio examine.] Hoc Decretum habet etiam locum in Cap-
tulis Ecclesiæ, in quibus exercetur cura animarum, licet in
possessione prædicta deputandi Capellanos amouibiles, ut possi-
possum curam animarum vel ent exercere, absq; examine per Ordina-
rium, sive eius Vicarium faciendo, sed electio spectat ad Reforem
sive Abbatem, approbatio ad Episcopum, de cuius consensu Vener-
us amouibilis est deputandus.

7 Abbates, Generales, aut Capita Ordinum.] In monasterio in quo
Generalis alius religionis regularium sedem ordinariam pos-
palem habet, licet personæ sacerdcales sint in eodem monasterio, co-
ram animarum excrentes, quantum ad curam ipsam, & ad conser-
vationem sacramentorum pertinet, nullam visitationis iuris respon-
sionem habent Episcopi Ordinarij Diœcesis illius in qua monas-
terium est fundatum.

8 Atque aliis monasteriis seu domibus.] Habet locum hoc Decre-
tum etiam in Ecclesijs sacerdotalibus illius oppidi seu loci, in
Abbates, & alij Regulares Superiores eandem iurisdictionem pos-
sent.

Parochiales vñtas monasterijs quæ habent iurisdictionem, o-
dinarij visitare possunt & personas, tantum quoad ea quæ ad cura
animarum pertinent. In his quoq; Parochialibus possunt visitari
superioribus Regularibus Capellani ad nutum amouibiles, sive
modo approbati sint ab Ordinariis.

REMISSIONES.

*Vnde Fratr. Emmanuel. quest. Regulari tom. 1. quest. 11.
cul. 4.

CAPUT XII.

Confirmentur Regulares secularibus in obseruatione censurarum Episcopalem & dierum festorum qui seruantur per diecesim.

Censura, & interdicta, nedum Sede Apostolica ac. de illa
Cemendata, sed etiam ab Ordinariis promulgata; ^{13. diff.}
mandante Episcopo, & à Regularibus in eorum Ecclesijs pu-
blicantur, atque seruentur. 3 Dies etiam festi, quos in dic-
cessi sua seruandos idem Episcopus praeceperit, ab exem-
pi omnibus, etiam Regularibus, 4 seruentur.

DECLARATIONS.

1. *Censura, & interdicta.*] Interdicta non solum generalia, sed etiam Capitularia & vnius hominis, Regulares publicare & seruare debent.

2. *Mandante Episcopo.*] Sub hoc Decreto non comprehenduntur, quin nullus Diocesis sunt.

3. *Dies etiam festi.*] Dies festi, quo sacerdos, & populus, ex more & in-
fuso a ieiunis Ecclesiae obseruantur: Regulares etiam corundem ritu
tus dies festos obseruantur, licet ex obseruatione dictorum dictum
sacrorum iuris predictorum in suis officijs obseruandis intactus re-
tinerere possit.

4. *Seruentur.*] Eorum Regularium ritu permanente illis diebus,
quoniam lectiones, Epistolas, Euangelia, & similia. In sacris vero
leboribus & concionibus, seruari debent ab ipsis illa Euangelia &
Epistola quibus Clerus secularis vitetur ex more & instituto illius
Ecclesie.

REMISSIONES.

Vide Pat. Henr. in Sum. p. 2. lib. 13. cap. 42. §. 3. in fine, Frat. Em-
man. in addit. ad Bullam Cruciatæ, fol. mihi 29. Frat. Ioan. de la
Certe de statu Relig. lib. 2. cap. 7. dub. 2. opt. m. agit colendis. Prz-
ceptormens D. Antonius Homem, ad c. Cum & plantare, §. Quod
Templarij, p. 2. de Priu. ubi hæc verba: Maior dubitandi ratio
than per Conc. Sess. 23. de Regul. c. 12. & cap. 22. reuocata sunt priu-
legia Regularibus concessa ad celebrandum tempore interdicti, &
admittendos laicos ad Divina eodem tempore? Partem affirmati-
vam constanter tecum Nau. in Man. c. 27. numer. 190. & latius ex
professo Conf. 7. de Priu. in nouis, cuius sententiam verissimam es-
t. contredit Nic. Garci. de Ben. p. 3. c. 2. à numer. 278. & consilios

Nn 2

ab Epis-

ab Episcopo Abulensi respondisse Illustrissimos Cardinales, tene
idem Garci. p. 5. cap. 8. numer. 87. vers. ad 8. vbi proposita quæ
prædicta in hæc verba responderunt: Privilegia si ante Concilium
concessa fuerunt, utique reuocata existunt. Contraria sententia
negatiuam, quod Trident. Decreto specialia Regularium ostendit
ut pro suis festis, velalijs certis diebus non seruent interdilecti
sint reuocata, tueruntur P. Henr. lib. 13. cap. 43. §. 1. S. y. de Cen.
lib. 5. cap. 13. numer. 24. & 25. Frat. Emman. in Bullam Crucifixum
num. 15. & in addit. numer. 13. & 35. & quæst. Regul. tom. 2. quæst.
artic. 1. Frat. Ioan. de la Cruz, d. cap. 7. dub. 2. concl. 2. H. de la
simus D. Praceptor.

P. A Regularibus.] Vide Frat. Emman. quæst. Reg. tom. 2. quæst.
2. in fine.

C A P V T XIII.

Controuersias de præcedentia euestigio componat. Exempti
omnes ad supplicationes publicas accedere com-
pellantur, exceptis quibus-
dam.

1. Controuersias omnes de præcedentia, quæ per-
nas, 2 tam sacerdotes, quam regulares, cum 3 in profanis
publicis, tum in ijs, quæ fiunt in tumulandis defunctorum
corporibus, &c in deferenda vimbella, & alijs simili-
bus, 4 Episcopus, 4 amota omni appellatione, & non obli-
tibus quibuscumque, 5 y componat. 6 Exempti autem con-
6 et tam clericis sacerdotes, quam regulares, quicunque
iam monachi, 7 ad publicas processiones vocati, 8 ambo
7 compellantur; ijs tantum exceptis, n qui in stridioribus
perpetuo viuunt.

D E C L A R A T I O N E S.

1. Controuersias omnes] Controuersias omnes pendentes di-
Episcopos hodie potest, finitas autem innouate non potest, art. 11
Pij V. in favorem Regularium edita.

2. Tam regulares, quam sacerdotes] Nullæ immunitates Religio-
Hierosolymitanæ concessæ obstant, quo minus eius factores
seruientes Ecclesijs, vocari debeat ad processiones, ac nisi acciden-
teriam compelli.

Vbi ex consuetudine contra cap. Statuimus, de maiori. & obed. Canonici Diaconi antiquiores preferuntur Presbyteris junioribus, nihil potest Ordinarius auctoritate huius decreti immutare. Et Decretum hoc, in quo decernitur omnes tam clericos saeculares, quam regulares, & monachos ad publicas processiones vocatos venire debere, locum non habet in ijs qui perpetuò in strictiori clausura vivunt, ex quibus sunt Canonici Regulares sanctæ Crucis Conimbricensium, Carthusiensium, & Camaldulensium.

[In processionibus publicis.] Ad Episcopum pertinet cum consensu Capituli constitueri arque edicere, quod & quae processiones diriguntur ad Ecclesias nominatim perduci debeant. Et Regulares qui non accedunt ad processiones ab ipso Episcopo indicatas, ab ipso positi posunt per censuras & poenam arbitrarias, & alia iuris remedii.

Ordinarius potest præcipere Regularibus in sua diœcesi communitibus, ut eant ad processiones publicas, ut putat in festo Corporis Christi, in litanis & iubilis publicis faciendis in plebis, in quibus ipsi habent Monasteria, dummodo processiones sunt eius genitus quod Bulla S. D. N. mendicantibus concessa comprehendantur, & dummodo Regulares non sint ex illis conuentibus Collegia nunçatis, quæ in eadem Bulla excipiuntur; Hæc Bulla incipit, *Etsi mendicantium, Pij V. publicata 27. Kal. Iunij 1567.* Excipit autem dicta Bulla illos conuentus, in quibus fratres sub arctiori clausura degunt, ut nec in choro cantent, nec ad mortuos accedant, sed tantum studiis & lectionibus vacent.

[Anota omni appellatione.] Intellige ad effectum suspensuum, sed cum conuenit, a sententia Episcopi bene appellari poterit ad effectum deuolutuum.

[Componat.] Id est, Breui manu, summarie, ac de plano, sine strepitu, & figura iudicij expediatur vniuersa.

[Tam Clerici.] Non comprehenduntur, qui sunt nullius Diœcesis, neque laicorum confraternitatis, quos tamen Episcopus potest vocare, non autem compellere.

Non comprehenduntur etiam Sacerdotes nullum officium aut beneficium Ecclesiasticum in ciuitate aut diœcesi obtinentes. Et si monachi fere ultra medium milliare à ciuitate absint, non erunt compellendi ad processiones quascunque publicas pro bono publico vel honore.

[Ad publicas processiones vocati.] Vocentur ad quascunque processiones publicas, & consuetas vel indicatas pro bono publico, vel honeste, non tamen compellendi sunt ipsi Regulares exempti (de quibus loquimur) accedere ad Ecclesias extra propria Monasteria pro celebratione orationis quadraginta horarum, sed Congregatio probabit illos, cum toti populo dicta oratio indicetur, in proprijs Ecclesiis huiusmodi orationi insisterem posse.

8 Accedere compellantur.] Eriam si sint sacerdotes Hispalitaniani.

Sacerdotes inservientes Ecclesijs Religionis equitum Hispalitanorum compelli possunt ab Ordinario, ut ad processiones publicas accedant. *Supradicte. Tam Regulares.*

REMISSIONES.

*Vide Menoch. Conf. 126, à num. 2. cum seqq. & per Greg. VII edita fuit declaratio circa præcedentiam fratrum Mustatum, & confraternitatum laicorum in processionibus, ut pars eius Constit. Romæ publicata die decimo-septimo lunij anno incip. Expositi pastoralis officij, quam referit Stephan. Quam Summa Bullarij, verbo Præcedentia, pag. 396.

β Episcopus amota omni appellatione.] Vide Frat. Emmas q. Reg. tom. 3 q. 37. art. 3.

γ Componat.] Quid in præcedentij, & processionibus de-
tendi consuetudo loci, afferunt Medicis Marchia decisl. Semina
decisl. 355. & decisl. 663. Aloys. Ricci. in Collect. decisl. p. 4. Colle
1069.

δ Exempti autem omnes, &c.] Vide Zerol. in praxi Episcopatu
bo Procesiones, §. 2. Fr. Emmas. tom. 3. quæst. 36. art. 1. Aloys.
Curia Archiep. Neap. decisl. 90. latè Stephan. Gratian. decisl. 1069.
decisl. 339. p. 2.

ε Tam Clerici secularares, quam Regulares.] Sacra Cardia Cong
censuit, Clericos omnes diocesanos, quantumvis excepto
neficia etiam simplicia in diocesis obtineant, teneti, & compo
seab Episcopo, ut accedant ad processiones, referit Aloys. Ricci.
Collect. decisl. p. 4. Collect. 882. in principio. An procedat in Curia
nondum beneficiatis, sed tantum obtinentibus officium in Ecclesi
Affirmat Balb. decisl. 339. p. 2.

ζ Compellantur.] An possint compelli Monachi ab Episcopo &
censuris distingi, ut vadant ad publicas processiones. Vnde
Sacram. Cardinal. Congregat, fuisse decism non posse compelli
fert Quarant. d. verbo Præcedentia, in fine, & resoluunt p. 1. art.
de Matrimon. lib. 7. disputat. 33. num. 23. Frat. Emmas. in Sammo
1. cap. 74. num. 4. Sed in Curia Episcopali Papia decim fuisse
se censuris compelli, testatur Macciat. decisl. 35. dub. 2. filii
nis pecuniaris, afferit Stephan. Gratian. decisl. 332. num. 16. Expon
pariter compelli possint confraternitates laicorum, dicit decim
Papia Macciat. eiusdem Curia, decisl. 66. & vide Sayt. decisl. 332.
Officio Ordin. vbi resolut, quod huiusmodi confraternitas
quoad temporalia non subsunt Episcopo, secus vero quod
nulla.

Qui in strictiori clausura.] Vide Stephan. Gratian. decis. 235. Et quod non procedat etiam in Regularibus, qui absunt a ciuitate ultra dimidium milliare, affirmat Aloys. Ricci. Curiae Archiep. Neap. decis. 131.

CAPUT XIV.

De suppicio Religiosi publicè delinquentis.

Regularis, non subditus Episcopo, qui intra claustra monasterij degit, & 2 extra ea ita notoriè deliquerit, ut populo scandalo sit; Episcopo instantे, à suo Superiori intra tempus, ab Episcopo præfigendum, 3 seuerè puniatur, ac de punitione Episcopum certiore faciat: a fini ministris, à suo Superiori officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.

DECLARATIONS.

1. **R**egularis, non subditus Episcopo.] Declaratio huius Decreti extenditur ad Cruciatam, & Inquisitorem, ut non possint extrahere regulares absque Superiorum consensu.

2. **E**xtra etia notoriè deliquerit.] Quando extra claustra regularis delinquit notoriè, dubitatum fuit, an detinendus sit in carcere Episcopi, donec processus in curia Episcopali conficiatur, eoque compilato instantे Superiori remittendus sit una cum processu puniendus; an potius non expectata compilatione processus, statim remittendus sit ad Superiorem una cum his probationibus, qua habentur? Congregatio respondit, statim remittendum esse, etiam posito quod Superior nullam instantiam faceret.

Regulares degentes de licentia suorum Superiorum in domo ad ecclesiœ Monasterij destinata, comprehenduntur sub dispositiōne Concil. Trident. hic & cap. 3. Sess. 6. adeo ut ab Episcopo, si deliquerant, puniri & corrigi possint, si in ea domo vigeat regularis observantia.

3. **S**euere puniatur.] In posterum nemo Regulatum ejiciatur e Monasterio, etiam si sit in orribilis, sed peccantes à Superioribus ignoravia carceris castigantur, & actius etiam (ut opus fuerit) pro modo delictorum puniantur.

Intimetur per cursorum, ut nullus officialis Cameræ, Poenitentiæ, Contradictorum, Cancellariae, aut cuiuscumque tribunalis (sub pena

pena priuationis officiorum) audeat ponere manus in supplicio
regularium virorum, & mulierum, etiam cum lites si affidantur
nisi sit a protectore subscripta.

An regulares possint ciuilter coram Episcopo, a creditoribus
conueniri? Et sicut responsum, quod possint conueniri nisi non
regulari obseruantia, e. cognovimus. At si sint sub regulari obser-
vicia, non possunt conueniri coram Episcopo, quia habent propria
Superiorem, & nihil habent cum iis communae Episcopi, nisi
exemptionem, itaque coram Conseruatoribus in cassibus prout
supra, Sess. 14. cap. 5. possunt conueniri, & ita censuit congregatio
19. Iulij 1573.

REMISSIONES.

Vnde Nauar. Commeat. 2. de Regul. num. 63. Fr. Emmaus. 2.
Regul. tom. 2. q. 2. art. 6. & q. 63. art. 4.

Sed delinqüens ab Episcopo puniri possit.] Quod non permissum
docet P. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 33. num. 23.

CAPUT XV.

Professio tamen valide emittitur anno decimo sexto anni
expletio.

Icō &c. In quacunque Religione, a tam virorum, quam
ad Apostolam, ad Regulam, ad Reginam, ad Regulam, ad
Regulam, &c. non solum, co. tit. in 6.
bec. ad no-
stra, e. cum
virum, &c.
populasti,
ead. tit. &c. 1.
ead. tit. in 6.

In quacunque Religione, a tam virorum, quam
ad Apostolam, ad Regulam, ad Reginam, ad Regulam, ad
Regulam, &c. non solum, co. tit. in 6. professio non fiat & ante 3. decimum
annum expletum; nec qui minore tempore, quam
&c. 4 per annum, post suscepit habitum in probando
steterit, ad professionem admittatur. b. 5. p. 1. Professio
autem, ante facta, sit nulla; nullamque indicat obligatio
nem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinatio-
seruationem; 6 aut ad alios quoscum effectus.

DECLARATIONES.

1 In quacunque religione.] Hoc Decreto, & 19. infra, §. Quo-
que regularis, non comprehenduntur omnes regulares militares
etiam Rota decidit in una Triasensis pensionis, coram Recep-
to Seraphino II. Decembri 1570. etenim non veniat in ob-
olis.

2 Professione non fiat ante 16. annum.] An professus tacite iam do-
cetur M.

Si vero professus sicut qui expressè post annum professus, & tacita professo sit per hoc c. sublata e Congregatio censuit esse verò professum, si modo cetera ad sint, quæ ius requirit ad iudicandam tacitam professioem, & respondit hanc non esse exclusam per dictum Decreto, seruato tamen ibi tempore præfixo.

Moniales quæ eius Ordinis sunt, qui requirunt professionem, si tacitam professionem emiserint, eti palam & expressè id faciendum non fuit, cogenda non sunt ut expresse profiscantur. Etenim singula Monasteria liberum habent tacitè vel expressè profitendi.

³ Decimum sextum annum completem.] Non relevat, quod moniales seu regulares fuissent deceptæ circa ætatem admissæ ad professionem.

Corrigitur hic caput primum de Regularib. in 6. vt in minore 14. ma. &c.

⁴ Per annum.] Continuum sc. in probatione intra claustra, non autem interpolatum: nec Privilégium aliquod suffragatur, cum censu te sublatum, infr. c. 22.

An vero qui voultingredi religionem, & in ea perseuerare, si singulus intra annum probationis recedens reuerteretur ad seculum, libera voto ex mente huius Decreti Concilij, cum non possit remittantiam anno probationis, sicut de iure communis Congregatio deciderat, hoc Decret. Concil. nihil dispositum de voto, cum professio non sit valida ante complectum probationis annum.

Quia autem Canoncs permittunt, vt quis post ratum matrimonii religionem ingredi possit, dubitabatur quid fieret, si vnam religionem ingressus, de illa transeat ad aliam, aut plures, & ita tempus professionis differatur: an scilicet talis compelli possit ad tempus hoc brevandum, maximè cum iste transitus ex una ad aliam religionem, fieri videatur in fraudem eius qui in seculo remansit? Congregatio ann. 1588. respondit, non posse compelli.

Hoc anno probationis durante si nouititia (curandæ valetudinis causa) de licentia superiorum à Monasterio exierit, & postea reuertatur, eodem tempore professionem emitteret, perinde ac si nunquam egressa fuisset.

⁵ Professio ante facta sit nulla.] Professio facta à Moniali ante 16. annum complectum debet ab Ordinario nulla declarari.

Sed quid si ex instituto alius regula professo non fiat ante 18. annum completem, (vt sunt de S. Francisco de Paula) an si eorum professione nulla, si iam emiserint post tempus Concilij, sed ante tempus in eorum Regula statutum? Si quidem ex verbis Regulae non annullatur talis actus professionis, sed tantum imponitur pena cum difficiendi, & eget confirmatione superioris? Censuit Congregatio professionem tenere, argumento e. Ad Apostolicam, de Regul.

⁶ Aut ad alios quoscumque effectus.] Si mulier 12. annis maior ingressum Monasterium, & intra duos menses habitum suscepit, ex-

N n

pleto

pleto 16. anno & lapsō anno probationis, professionem emitte
xtra hoc Decretum, interea verò expectet donec annus probamen
labatur, & professio sic emitatur.

Qui emitit professionem intra annum probationis, non elicit
gatus, neque ad Religionem in genere, neque in specie, nec ex au
fro conscientiae illi iudicata est obligatio.

Congregatio alias respondit, tacitam professionem induci per
num, & diem computandum à die post decimum sextum annan
plerum cius quod Monasterium ingressus est.

Item Congregatio censuit, tacitam professionem in his Decretis
& 16. non esse exclusam, seruato tamen tempore ibi praefixo, & con
currentibus alijs ad tacitam professionem requisitis. *Supra huc cap*i*o*itio*.*

In religione Sancti Basilij approbata in sui initio fiebat expedi
professio trium votorum, sed tempore, quo (de cuius initio ob am
memoria) regulari obseruantia collabente, eius Monasteria com
mendata fuerunt, desitj emitte consuecta professio, quia nec ex auctoritate
aliquod religionis. Dubitatur itaque illi, qui huiusmodi religione
habitu de manibus Commendatarij, vel Prioris, vel exordiis pro
fessione suscepta per aliquot annos gestarunt, tacite professi
gantur quoad regulam Sancti Basilij. Congregatio censuerunt
professos.

Congregatio coram Cardinali Alciato dissiuuit, caput hoc de
militaribus religionibus non loqui, quia in odiois non venient. Hoc
rosolymitani, *Sylu. vers. relig. n. 4. Suprà hoc c. 6. In qua cuncta*

Licet Hierosolymitani milites dicantur regulares, ad ipsas illas
rub. de regul. ramen non comprehenduntur sub hoc cap. Vnde si
his non requiritur artas præscripta per Concilium.

Post professionem quilibet regularis etiam extra claustra deg
fi moriatur cum habitu, iure omnia bona sua mobilia & immobilia
acquirit Ordini, in quo profilius est, & visa quadam Bulla Pij V. Quo
lo post Rota decreuerat in favorem militiarum, quod ipsi per Con
cilij verba non comprehendenderentur. At nouissime mense Iulij ap
censuit Congregatio, milites Hierosolymitanos è nouo ipso loco
euto inhærente hoc Decreto comprehendendi.

REMISSIONES.

Vide Frat. Emman. quæst. Regul. tom. 2. qu. 2. art. 7. & tom. 4.
13. artic. 4. & qu. 15. art. 1. 2. 7. & 8. P. Azor. inst. moral. p. 1. lib. 1.
cap. 4. Pat. Valeri. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 3. num. 2.
cum sequentib. Petri. Ledesm. in Summ. p. 2. truct. Delestage de la Bo
lig. cap. 7.

B An per Concil. in præsenti sublatæ sint tacite professiones? Affir
mas

mant aliquas tantum, non omnes esse abrogatas, Fr. Emman. tom. 3.
q. 17. art. 1. P. Azor. d. c. 4. qu. 6.

⁷ An Milices in emitenda professione comprehendantur sub hoc
Decreto? Affirmant Nauar. conf. 5. sub tit. de his quæ vi. Frat. Em-
man. in Sum. tom. 2. c. 8. num. 2. concl. 1. Stephan. Grat. discep. forens.
c. 63. num. 27. Negant Rot. nouiss. p. 1. decis. 191. Fr. Ludou. Beja Re-
spons. casuum consci. p. 4. casu 28. per totum, latè Gonzal. ad reg. 8.
Cancel. gloss. 8. à nu. 61. P. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 44. n. 8. Flam.
de Resign. li. 6. qu. 2. n. 117. cum seqq. vbi nu. 120. dicit Mihres Hiero-
solymitanos comprehendit sub hoc Decreto, ex novo ipsorum staru-
to, huic Decreto adhaerenti.

⁸ Ante decimum sextum annum expletum.] Vide Zetol. in praxi E-
pis. p. 1. verbo Moniales §. 2. pag. 233. P. Azor. inst. Moral. p. 1. lib. 12.
cap. 2. col. 1167. & lib. 13. cap. 9. col. 1316. P. Sanch. de Matrim. li. 2. disp.
24. n. 22. Fr. Joan. de la Cruz de statu Relig. lib. 1. c. 8. dub. 2. & 4. Pet.
Ledelin. in Sum. p. 2. tract. del Estado de los Religiosos en comun. cap. 7.
Neq; hoc casu malitiam supplere etatem assertit Aloys. Ricci. Córæz
Archiepil. Neapol. decis. 122.

⁹ Quam per annum.] An continuum debeat esse? Affirmant Nauar.
conf. 52. sub tit. de Regularibus, num. 2. Pat. Henr. qu. in Summa lib.
13. cap. 40. §. 2. in medio, Flamin. de Resignat. lib. 3. quæstion. 13. nu-
mer. 11.

¹⁰ Quid potest compleri extra monasterium cum licentia, resol-
vent Nauar. d. conf. 52. nu. 4. & conf. 41. n. 3. de Regularib. & conf. 10.
d. Clericis non resid. nu. 3. Flamin. d. q. 13. num. 12. Fr. Emman. tom. 3.
quæst. 13. art. 8. Fr. Beja Respons. casuum consci. p. 4. casu fin. in ultimis
verbis.

¹¹ Quid annus probationis possit impleri ab eo, qui nondum ex-
pluerit annum decimum sextum, & vi talis probationis possit pro-
butus admitti ad professionem expleto 16. anno, tenent Nauar. conf.
30. de Regul. n. 1. P. Azor. inst. Moral. p. 1. lib. 12. ca. 4. q. 9. P. Valer. Re-
ginald. d. li. 18. nu. 385. prope finem.

¹² An nouitius, etiam de consentiu Prælati, & conuentus, possit re-
cipi anno integro probationis? Negant Nauar. conf. 33. sub tit.
de Regularib. Beja d. casu fin. vers. Tertiò, vbi à princip. probat pro-
fessionem nouitij ante annum probationis factam in mortis articulo
esse validam: teneri ramen nouitium, si conualuerit, & ex ea infirmi-
tate non decresserit, completere postea integrum probationis annum,
& professionem de nouo emittere, vide Fr. Emman. tom. 3. q. 15. art. 6
Petr. de Ledelin. d. c. 7. concl. 2. diffic. 1.

¹³ Professio autem antea facta sit nulla.] Vide Bejam d. p. 4. casu 7. Fr.
Emman. tom. 3. qu. 17. art. 5. & videad quid P. Sanch. de Matrimon.
lib. 2. disp. 24. num. 6. & lib. 7. disput. 37. num. 45. cum seq. Et quid
allegans se non esse professum, probare debeat, decidit Rot. diuers.
decil. 216. par. 2. Nec in dubio professionem præsumi affirmat Pute.

CAPUT XVI.

Renunciatio aut obligatio quæcunque, siat inter duos mensag-
ximos ante professionem, alioquin est nulla. Novitatem inueni
sine mora admittantur ad profundendum, aut è monasterio
antur. Nihil impouatur in pio instituto clericorum
Societatis Iesu. Ne illaqueentur no-
uitij aut nouitiae &c.

NVlla quoque drenunciatio, 2 aut obligatio, tam
facta, etiam cum iuramento, vel in favore
cuiuscumque causa pia, valeat, 3 nisi 4 cum licentia ob-
scopi, sive eius Vicarij fiat 4 intra duos menses proximam ante
professionem; ac 5 non alias intelligatur effectum
fortiri, nisi secuta professione: aliter vero facta, etiam
cum huius favoris expressa renunciatione, etiam iurata
6 sit irrita, 6 & nullius effectus. a 1 Finito tempore nouitiae,
7 Superiorès, nouitios, 8 quos habiles inuenierunt, 9 ad profun-
dum admittant; aut è monasterio eos eiscent. Per huc
men Sancta Synodus non intendit aliquid in nouitate, 10
prohibere, & quin Religio Clericorum Societatis Iesu, inua-
pium eorum institutum, à sancta Sede Apostolica appro-
batum, Domino, & eius Ecclesia inseruire possint. 11
neque ante professionem, excepto victu, & vestitu, nouitiae
nouitiae illius temporis, quo in probatione est, quocon-
que pretextu, à parentibus, vel propinquis, aut curato-
bus eius monasterio 10 aliquid ex bonis eiusdem tributare.
11 ne hac occasione discedere nequeat, quod totam, vel man-
rem partem substantiae suæ monasterium possideat; os-
facile, si discesserit, id recuperare possit: quin potius par-
cipit sancta Synodus 12 sub anathematis pena dantibus, &
recipientibus, ne hoc villo modo fiat; & 13 ut absunt
ante professionem, & omnia restituantur, quæ sua erant. Quod
ut recte fiat, Episcopus, etiam per censuras Ecclesiasticas, 14
opus fuerit, compellat.

DECLA-

DECLARATI O N E S.

1. *Nulla quoq; renunciatio.*] Hoc cap. non habet locum in pueris, quæ educationis gratia manent in monasterijs, neque procedit hoc cap. in testamento aut vltima voluntate, vel eleemosinis.

2. *Aut obligatio, anteas facta.*] Vox *anteas* respicit tempus quod secundum est ipsum ingressum. Ideoq; valida est donatio facta ante susceptionem habitæ, non autem illa quæ à tempore susceptionis præcessit duos menses qui sunt ante professionem.

Quod decretum Concilij respondit Congregatio, se non comprehendisse quoddam depositum illatum pecuniarum, quæ dotis seu eleemosynæ nomine Monasterio dantur sive deponuntur in publico Banco, sive penes alium, qui eas Monasterio dare debeat post professionem emissam.

Improbatur pariter cautio Bancaria in eventum restitutionis, ac etiam in uentionem mortui colorati, quod parentes nouitarum in dotem destinatam, sub nomine mortui singuli Monasterio numerantur, etenim omnibus istis modis lex Concilij circumuenitur.

Quod si renunciatio ante susceptionem habitum facta fuerit, vel ante ingressum Religionis (quamvis renuncians foret acceptatus) Conclu-
sionum non habet locum, loquitur enim de sumptibus habitum, vel intrantibus religionem. Sed si donatio vel Renunciatio facta fuerit intuitu Religionis ingredienda: tunc tanquam facta in fraudem huius canonis, videtur subesse huic dispositioni ex sententia congregacionis.

3. *Nisi cum licentia Episcopi.*] Hac licentia omitta, & professione sequuta, nulla est renunciatio.

4. *Intra duos menses proximos.*] Renunciatio à Nouitiis facienda intra duos menses ultimos, antequam professio emitatur, fieri debet. Hæc verba verificantur, etiamsi ultra plures menses anni probatio-
nis professio fuerit protogata. Neq; enim Renunciatio facta cum li-
centia Episcopi, sive eius Vicarij, intra duos menses proximos, tem-
pore quo professio emitti legitimè potuisset, censetur inualida, ex
eo quod actualis professio per aliquot menses dilata fuit.

5. *Non alias intelligatur.*] Si renuntians tempore Renunciationis completeret 16. annum, Renunciatio esset valida, dummodo facta sit cum licentia Episcopi, seu Vicarij, iuxta hoc Decretum intra duos
menses proximos ante professionem.

6. *Et nullius effectus.*] Idem dicendum est, si Renuntians esset tac-
te professus, licet renuntiasset duobus mensibus, ut hic, ante profes-
sionem expressam.

7. *Superiores, Nouitios, &c.*] Hæc verba respiciunt tantum ad habi-
tes, non autem ad inhabiles. Et ita ex licentia S. D. N. explicante hunc
textum Illustrissimo Cardinali Caraullanensi, censuit Congregatio
sub

sub die 19. Iulij 1570. quod dictum tempus nouitatus est admissum.

3 Quos habiles inuenient.] Si inhabilitas ex infirmitate prouocaverit prorogari tempus, donec durerit probabilis spes recuperanda sanitatis.

9 Ad proficendum admittantur.] Fuit dubitatum, an Monialis qui miserata professionem, & deinde probabilitate duperans se non possit baptizata de novo ad cautelam baptizata fuit, debeat de novo mittere professionem, & dato quod sic, an debeat expectare per annum? Fuit resolutum sub die 10. Decemb. 1588. professionem invenit debere eam ad maiorem cautelam iterum emittere professionem, exspectato alio anno, & fuit allegatus Abbas in c. i. & 2 deprobatus, non baptizatus.

10 Neque aliquid ex bonis eiusdem tribuatur.] Nequidem enim quo aliquid tribueretur non ex pueris bonis proprijs, sed ex illorum bonis, qui sunt parentes, vel consanguinei.

11 Ne hac occasione discedere nequeat.] Quod si discesserit tempus probationis, & dos soluta esset, erit restituenda hæreditatio cum fructibus, si quos Monasterium perceperit, deducto ambo eti, & vestitu, non tamen pacto, quo talia dicterentur antequam latum in Monasterio suscipe: et: etiam si pactum esset irrisum, & facta immemorabilis consuetudo restituendi. Debetur dos promissus Monasterio pro mortali defuncta professa, non obstantib. alimoniis pro solutis eidem Moniali, dum ipsa viueret, & pacto, quod tempore sententia ei persolvenda dicta alimenta, donec solueretur dos.

12 Sub anathematis poena danisibus.] Non incurritur ipso facto, sed absolutione non est referenda Papæ.

Pueræ quæ sunt in Monasterijs, finito tempore Nouitatus, sunt ad professionem admittendas, si habiles inueniantur, si vero non inveniantur è monasterio.

Professus in via Religione ad aliam translatus, etiam ad luxem, auctoritate tamen Apostolica, non potest renuntiare an operationis, ut in hoc Decreto: nec illa renunciatione per superemissam facta, ad ipsam professionem intra annum potest recipi, sed istam debet proficeri, iuxta formam hic traditam.

13 Et ut abeuntibus ante professionem omnia restituantur.] Etiam cum fructibus, si qui sint, deductis tamen alimentis à Monasterio pretatis, sup. hoc c. s. ne hac occasione.

Si Nouitius sit sui iuris, & non habeat parentes, non potest ingressu Religionis præter victimum aliquid donare Religioni, animi Dei, ut Congregatio respondit, ex verbis expressis huic Decreto. Ad dubium autem, an idem possit in ipso metu ingressu donare scriptum, & omnia bona sua Religioni, ut fiebat olim, dummodo in his casibus non sit posita poena excommunicationis, respondit similiter Congregatio, omnes huiusmodi donationes, quæ sunt ab iis, qui ren-

etiam sicut, ingrediuntur, animo profitendi legitimo tempore, comprehendendi hoc Decreto.

R E M I S S I O N E S.

* Vide Fr. Emman. qu. Regul. tom. 3. qu. 47. art. 8. P. Azor. inst. Moral. p. 1. li. 12. cap. 2. col. 1169. P. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 139. vers. Antequam. P. Less. eod. tract. 1. 2. c. 41. dub. 4. n. 40. P. Valeri Reginald. in praxi fori penitent. lib. 18. n. 397. Aloys Ricci. in collect. decis. 2. collect. 454. Ceuall. Communium contra Communes q. 806. nu. 3. cum seqq. latissime Aluar. Valasc. de Partitione c. 16. n. 12. cum seq. Lusit. Benedict. Ægid. in Repet. l. vni. Cod. de Sacrosanct. Eccles. p. 4. §. 1. per totum.

¶ Hoc Decreto non procedere in Testamentis, donatione causa mortis, & codicillis, refoluunt Nauar. Comment. 2. de Regular. n. 30. Gasp. Thesaur. decis. 56. Henr. decis. 21. P. Azor. d. p. 1. lib. 12. c. 1. q. 14. Fr. Emman. tom. 3. q. 16. art. 1. Aloys Ricci. in collect. dec. collect. 184. P. Less. de Iustit. li. 2. c. 41. n. 40. Valasc. d. c. 16. à nu. 13. Lusit. Ægid. d. y. 2. n. 21. cum seqq. & num. fin.

¶ Renunciatio.] Procedere in renunciatione beneficii, etiam ante ingressum, intuitu religionis facta, nisi paulo ante professionem, quando se fecerit ad illam est receptus a fratibus, & omnia sunt parata in moraliter loquendo professio indubitanter sequi debet, refoluunt Fr. Emman. tom. 1. q. 32. art. 2. Flamin. de Resign. li. 3. q. 13. n. 3. cum seqq. P. Azor. inst. Moral. p. 2. li. 7. c. 20. q. 6.

¶ Antea facta.] Vtrum renunciatio, seu donatio bonorum facta ab christiente adhuc in saeculo, praetextu, & intuitu ingressus Religionis, hanc dispositione huius cap. validas sit? Negat P. Less. d. lib. 2. c. 41. n. 40. vers. Secundò. Affirmant hoc Decreto non habere locum in renunciatione facta ante susceptionem habitus, Quarant in summa Bellarij, verbo Monasteria, & contentus, pag. 330. vers. Dubium illud Stephan. Graian. decis. 37. n. 2. Aluar. Valasc. d. c. 16. nu. 22. cum seq. Benedict. Ægid. in Repet. d. l. 1. p. 4. §. 2. n. 22. ad finem.

¶ Vagum Testamentum ante ingressum Religionis factum sequitur professione iuratur? Et an ante professionem possit expresse reuocare? Vide Gl. 1. 9. Testamentum q. 34. num. 2. Fachin. lib. 6. Controver. c. 4. & 15. Carol. Tapi. ad Auth. Ingressi, verbo ideoque nec de his a. 64. Cod. de Sacrol. Eccl. Mench. de Success. creat. li. 2. §. 20. n. 3. & de Success. proges. li. 1. §. 1. n. 52. Guttier. in c. Quamvis pactum, verbo. Dum nuptui tradebatur. num. 4. & Canon. lib. 2. ca. 1. Molina. lib. 2. de Primo gen. c. 9. à n. 38. Marien. li. 1. gloss. 3. n. 4. tit. 4. li. 5. nouæ Accipit. Corn. l. ad Gom. l. 3. Taurinu. 13. Spin. de Testam. in Gloss. lib. p. 6. nu. 3. P. Molin. de Iustit. tract. 2. disp. 139. & disp. 604. num. 3. Ceuall. Commun. contra Communes q. 61. & q. 221. P. Azor. institutus.

Moral.

Moral. p. i. lib. 12. c. 8. Castill. Quotid. lib. 1. de Usu fructu cap. 6. s. 22
lib. 3. c. 12. nu. 30. plures ex antiquioribus refert Cened ad Denom
collect. 50. n. 3. & ex nostris Lusitanis Gam. decis. 3. 6. n. 5. & 6. lib.
cif. 37. n. 5. Cost. in ca. Si pater, verbo testatorem, num. 8. & 10. lib.
Pereira in l. Si curatorem, verbo Sine curatore, nu. 19. & de Non
quæst. 6. num. 5. cum seqq. & se pofestare elig. cap. 3. num. 7. Vide
de Parutionib. cap. 16. num. 14. Fr. Emman. qu. Regul. tom. 3. quæst.
artic. 3.

Cum licentia.] Quod debet interuenire ante actum, vel in
actu, affirmantia uita Bart. doctrinam in l. si quis mihi bona, folio
ff. de acqua hære. Traq. de iure mar. gloss. 6. num. 3. cum seqq. Cis
tan. in consuetud. Burgund. Rub. 4. §. 2. gloss. Satis licence, folio
§. 7. gloss. siten, fol. 165. Cened. præst. & Canon. quæst. l. i. quæst.
num. 78.

Episcop.] Non sufficere superioris, tenet Fr. Emman. tom. 2. qu.
47. art. 14.

Sit irrita, & nullius effectus.] Vide Nau. conf. 7. & 8. de donis
P. Azor. Inst. Moral. p. i. lib. 12. c. 18. vers. 52.

Finio tempore.] An professio possit differri? Vide Nau. conf. 10.
Regularib. & vide quid conf. 30. Fr. Emman. tom. 3. q. 19. an. 20. lib.
& qu. 17. art. 6.

Quia religio Clericorum Societatis Iesu.] Vide Joseph. Lude. In
ruf. decis. 77. Et quod sint veri Religiosi, tueruntur P. Azor. Iesu. Mor.
p. i. lib. 13. c. 7. col. 1302. Fr. Emman. tom. 1. qu. 56. artic. 1. & Vide qu.
tom. 2. q. 47. art. 16. Fr. Joan. de la Cruz de statu Relig. lib. 1. c. 20.
vers. Ex dictis.

Sed neque ante professionem.] Vide Fr. Emman. tom. 2. q. 47. art.
& qu. 48. art. 5. Valaf. de Partit. c. 16. nu. 32. Stephan. Stat. discep.
renf. c. 363. n. 18. & 19.

Omnia restituuntur.] Vide Zerol. in praxi Epis. p. 1. verbo Ma.
les §. 3. & p. 2. eodem verbo, vers. 11. pag. 75.

Censurae Ecclesiasticas, &c.] Quid si hoc non fuerit expedit
Vide P. Sanch. de Matrim. li. 7. disp. 33. n. 23.

C A P V T X V I I .

Virgines volentes habitum religionis assumere, sunt maioris
decim annis, & examinentur ab Ordinario, sicut & ante con
sionem professionis. Proinde Prefecta monasteriorum
faciat Episcopum ante mensem finiti
nouitiatus.

Liberati professionis virginum Deo dicandarum po
spiciens sancta Synodus, statuit atque decernit
siquel.

Si puerilla, quæ habitum regularem suscipere voluerit, 2
maior duodecim annis sit, 3 non ante eum suscipiat; & nec postea
ipsa vel alia 4 professionem emitat, 5 quamexplorauerit Episco-
pus, vel, eo absente, vel impedito, eius Vicarius, aut ali-
quis eorum sumptibus ab eis deputatus, 6 virginis voluntate
diligenter, 7 an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat: &
si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque
conditiones requisitas iuxta monasterij illius, & Ordinis
regulam; nec non monastetum fuerit idoneum; 8 li-
berei profiteri liceat, 9 eius professionis tempus ne Episcopus i-
gnoret, 10 teneatur Praefecta monasterio eum, ante men-
sem certiorem facere; quod si Praefecta certiorem Episco-
pum non fecerit, quatinus Episcopo videbitur, ab officio
suspensa sit.

DECLARATI ONES.

1 *Liberati professionis.*] Virgines antequam ingrediantur Monas-
terium, adducantur ad matronas honestas, nec sanguineillis con-
luctas, nec aliquo modo suspectas, vbi remotis omnibus earum
propinquis, examineantur ab Episcopo eatum voluntates. Etenim
omnino libertas requiritur in Monasticæ ritæ delectu, pro qua
libertate obtenta est causa cuiusdam Dominiæ; ad annullandam eius
professionem metu reudentiali factam, anno 1586. mense Feb.

Ex puerilla, cuius deliberatio in dubium retrouatur, Ordinarius di-
ligentissime querere debet, an Deo religiosè inservire, atque in re-
moniales apud quas est; professionem emittere, an vero nubere ve-
lit; & hoc sicuti debet necessarijs interrogacionibus, & quicquid re-
spondet, describi debet à publico Notario, praesentibus testibus ido-
nis, que quidem puerilla, si ob aliquam causam probabilem videtur
Ordinario non esse examinanda ad monasterij crates, examinati de-
bet in Ecclesia eiusdem Monasterij, vel alio religioso loco, qui aptior
& commodior videbitur. *Infr. hoc c. s. Episcopo N.*

2 *Maior 12. annis sit.*] Congregatio censur, non esse dispensandum,
virginaliæ quo duodecimum annum non compleuerunt, possit ha-
bitum in Monasterio suscipere.

3 *Non ante eum suscipiat.*] Vrtrumq; spectat ad Episcopum, tam an-
te susceptionem habitus, quam ante professionis emissionem, explo-
rate voluntatem puerilla, non obstante quod Monasterium sit Regu-
laribus subiectum, vel alias exemptum à Iurisdictione Episcopi.

4 Professionem emitat.] Non admittitur puella ad professionem ante annum decimum sexum exploratum. Quod si puerinae, tis anno matrimonio coniuncta, & Religionem ingressa, ega-
dus eis spousus per quatuor annos expectare, vixi dum illa pro-
teatur, nec permitti potest transire ad vota, vbi illa permanet.
Et Religionem permanescit, prout responsum fuit à Sacra Congre-
gatione anno 1580.

5 Virgines à quibus facienda est professione, si clausura monialium
est sit, examinandas sunt ab Ordinario intra Monasterium oce-
cellos seu crateres ipsorum monialium, & clausura facta Ordinatio
obtinere debet à monasterio togie sum.

Episcopo N. scriptum est ne extra cancellos modiculum emi-
naret puellas facere volentes professionem, vel si haberet voluntate-
stam, vel certam suspicionem, examen ficeret in Ecclesia Monas-
tij, vel in Ecclesia alia.

6 Quam explorauerit Episcopus.] Congregatio censuit, Vrgini
quæ ab Ordinario examinata habitum Religionis suscepimus
te quam proficentur, voluntatem iterum penitus explorandi. Quo-
igitur tempore professionem facere volunt, et si nullus ab Ordinario
adhibito examine habitum suscepimus, tamen ab ipsi censu-
tur.

7 Explorauerit Virginis voluntatem.] Per hæc verba Congre-
gatio rescripsit, aliquam puellam non debere admitti ante 12. annis
habitum suscipiendum, cuius causa requiritur voluntatis ex-
ploratio: non est autem voluntas Congregationis neq. Co-
ante illam ratatem puella admittatur.

Congregatio censuit, Ordinarium non debere explorare voluntatem
puellæ, quæ habitum recipit in Monasterio, ad pecuniam
lius qui vult illam in uxorem ducere, sed expectandum esse
facienda professionis, & tunc, si sit suspicio quod insig-
nialibus, pro suo officio curabit inde educi in exercitum Ecclesie
Monasterij, vel in eam propinquiorem & commodiorem
magis conuenire iudicabit) vbi voluntatem eius explorabit.
Quod si nulla sit suspicio, & nullam aliam iustum causam sibi
parebit, tunc non alio in loco, quam ad crateres Monasterij
luntatem puella explorabit.

8 An coacta, an seducta sit.] Congregatio censuit, quod inclusa per
in Monasterium, deber inde educi, & si quid danni ob eam cau-
paxa est, curari debet, & indemnitati eis provideatur, coram
pensis qui talern vim intulerunt, qui debent etiam securi-
tatem ei pater eius contradicat.

9 Libere ei profiteri licet.] Puellis, quæ sum pserunt sacram
cum in aliquo Monasterio Monasterio, debet ab Ordinario cer-
tum numerus 11, vel 20. praæfigi, infra quem debet, vixi
veliat p
ad dom
Omc
bitum l
minand
9 Cui
pus ha
dies exa
cointr
Si Me
potest ea
io Tene
puelle h
coacta L
mari ante
Trid. fa
voluntat
Religion
tonfolu
traminat
red pe
milla A
den Oro
Vrginim
gione pr
ab eoder
ius soer
fide etiam
bus quib
Simp
tarentur
objecetu
Vlde
8
P. azor
pexi Epi
R. azor
vile

velint professionem emittere vel non. Si noluerint, remitti poterunt ad omnes consanguinorum vel affinium.

Omnis puella, praesertim tamen ea quae in consulo Episcopo habitum suscepit. Religionis, antequam profiteatur, ab Episcopo examinanda est diligenter.

9. *Cuius professionis tempus, ne Episcopus ignoret.*] Postquam Episcopus hac de re & ingressu sua voluntate certior factus fuerit, intraz. dies examen hoc perficere tenetur, quibus exactius amplius in eo se conformatum sit. Si scilicet Congregatio.

Si Monialis, aut novicia negat eis professam, Ordinarius audire potest eam, etiam extra monasterium.

10. *Teneatur Prefecta Monasterio.*] Si Superior monialium alicui quelle habitum dederit, priusquam ab Ordinario examinata fuerit, codicis Decreta Concilij facit. Item si moniales professionem fecerint antequam iterum ab Ordinario examinarentur, contra Concilium faciunt. Prior casus si euenerit, reverteretur Ordinarius explorare voluntatem eorum, qua habitum tantum suscepserunt, antequam in Religionem proficerentur. Ab illis autem Sacris Virginibus, a quibus non solum habitus est suscepimus, sed iam professio facta est, etiam si examinata non fuerint, nihil Ordinarius presentatus debet suscipere, sed permittere eas in suo statu permanere, pro ut Concilium Tridentinum. In Abbatissas tamen animaduertere potest, debetque per eundem Ordinarium moniales, carumque superiores admoneri, ne illis virginibus dent sacram habitum, & nihil omnino patientur in Religionem proficeri, nisi prius voluntas eorum perspecta sit, & explorata ab eodem Ordinario. Contra facientes ergo poterit idem Ordinarius coercere non solum pecunias a Concilio Tridentini statutis & prescriptis, sed etiam Ecclesiasticis censuris, & alijs iuris remedij, non obstantibus quibuscumque prouilegijs.

Somptus a Monialibus in professione, & velo sumendo facienda revertentur ab Ordinario, & definiantur rebus necessariis. Pecunia vero referuata ad eatum vestitum in ingressu, detur Abbatissae.

REMISSIONES.

* Vide Frat. Joan. de la Cruz de statu Relig. lib. 1. cap. 8. in fine.
* Nec postea ipsa vel alia professionem emitteat.] Vide Zerol. in Episcop. part. 1. verbo Moniales, pag. 232. & pag. 258. vers. Ad 14. Lazar. Inst. Moral. p. 1. lib. 12. c. 1. co. 1160. Frat. Eman. quæst.

Regular. tom. 3. q. 12. artic. 2. nouissime P. Sanch.

in precepta Decalogi lib. 4. cap.

18. numer. 32. cum

seqq.

Oo 2

C A R V T

C A P V T X V I I I .

Anathematizantur quicunque cogentes puellam, viduam
quacumque mulierem ad ingrediendum monasterium,
emittendam professionem, & ad id fauorem dan-
tes, & quoquo modo eidem actui con-
sentientes. Excipiuntur
casus iuris.

ANathemati sancta Synodus subiicit omnes, al-
gulas personas, cuiuscumque qualitatis, vel
ditionis fuerint, tam Clericos, quam laicos, facultates
regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, si
quomodocumque i^o &c. coegerint aliquam virginem, se-
viduam, aut aliam quamcumque mulierem inueni-
a præterquam in casibus in iure expressis, adingre-
dium monasterium, e vel ad suscipiendum habitum cui-
cumque religionis, vel ad emittendam professionem, que
que consilium, auxilium, vel fauorem dederint; quia
scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habi-
tum suscipere, aut professionem emittere; quoquo modo
eidem actui vel praesentiam, vel consensum, vel autho-
ritatem interposuerint. b Simili quoque anathemati subiici-
ent eos, qui sanctam virginem, vel aliarum mulierum volu-
tatem vel accipendi, vel voti emittendi, quoquo modo
sine iusta causa impedierint. Eaque omnia, & singula pro-
ante professionem, vel in ipsa professione fieri opero-
seruentur non solum in monasterijs subiectis Episcopo,
sed & in alijs quibuscumque. c Ab his tamen excipiuntur
mulieres, quae penitentes, aut Conuertitae appellantur
in quibus constitutiones eatur seruentur.

a c. de Lapsi.
c. Epist. 15.
q. 6. c. Impu-
dicas. c. Si
homo 27.
quasi. 1.

b Cœc. Tolet.
3. c. 18. c. pu-
ella. 20. q. 2.
c. ultim. 32.
quasi. 2.

c Conc. Tol.
4. c. 54. m.
fin.

D E C L A R A T I O N E S .

i Coegerint aliquam virginem.] Si Pater naturalem filiam ea legi
institueret heredem, ut in monasterium ingrediatur, & non inge-
diatur, instituit ac fundat monasterium, filia vero naturali mo-
dero.

qui pro aliamentis aureos 25. videretur quidem quod filia esset ad ingressum religionis coacta. & quod locum haberet iste praesens tex-tus. Contrarium tamen verius est, quia textus hic loquitur per verba egerit, & sic intelligitur de vi incussiva, quae non est in casu predicto, in quo non potest considerari alia causa, quam inducta. Ita quoque filia et si erat naturalis, nihil tamen de hereditate paternam monasterio struendo deputata poterit ideo pretendere, quia mens utriusvis videtur fuisse, ut haberet monasterium heredem. Et ita censuit Congregatio sub die 18. Iunij 1573.

R E M I S S I O N E S.

* Vide Pat. Henr. in Summ. lib. II. cap. 19. §. 4. vers. Secundò. P. Soar. tom. 5. de Censur. disputat. 23. sect. 5. numer. 8. P. Azor. Institut. Moral. p. 1. lib. 12. c. 5. col. 1160. P. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 18. num. 375. latissime Pat. Sanch. in Praecepta Decalogi lib. 4. cap. 4. per totum. Frat. Eman. tom. 3. quæst. 14. art. 3. & quæst. 17. art. 18. Frat. Joan. de la Cruz de statu Relig. lib. 1. cap. 8. dub. 4. vers. Nota. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Moniales. vers. Ad 22. pag. mihi 261. Pet. de Ledesma. in Summa p. 2. tract. de lege de los Religiosi. cap. 5. concl. 8.

³ Cogentur.] Vide P. Azor. Inst. Moral. part. 1. lib. 13. cap. 9. quæst. 2. ref. Præterea.

² An cogentes mulierem monasterium ingredi, excommunicetur ingressi non sequitur? Negat Sayr. decis. 51. sub titul. de Sentent. excommunicat.

³ Aparentes, qui cogunt filios Religiosorum vitam suscipere, vel quiccos ab eo vita generi prohibent, incident in excommunicationem latam in hoc cap. Negat P. Azor. Inst. Moral. p. 2. lib. 2. c. 21. quæst. 15.

¹ Vel ad suscipiendum.] An cogentes forminam ad monasterij ingressum, non ut profitetur, nec ut habitum sumat, sed ut ibi secula-ri habitu retento educeretur, donec ætatis aptæ matrimonio sit, pos-sus contentas hic incurrant? Affirmant Nauarr. conf. 56. sub titul. de Sentent. excommunication. in 1. edit. & cons. 6. titul. de Regula-tibus. 2. edit. Pat. Soar. tom. 5. disput. 23. sect. 5. num. 9. Pat. Sanch. d.c. 4. numer. 12. Zerol. in praxi Episcop. part. 2. verbo Moniales. vers. 13. pag. 73.

² Simili quoque.] Vide Cened. ad Decret. collect. 49. numer. 2. & ad Decretal. collect. 165. num. 5. Sayr. in Clavi Regia lib. 5. c. 1. numer. 27. cum sequentibus.

CAPUT XIX.

Modus procedendi in causa qua quis prætendit se per vim, an etatem debitam professum fuisse. Quod si habitum antequum dimiserit, puniatur tanquam Apostata, & nullius gionis iuuetur priuilegio. Laxior religio non queratur, nec occulte habitus religiosus feratur.

a. p. puelle, 1 & 2. Q. Vicunque y Regulari prætendat, a se pervin-
3. q. 1. c. d. metum ingressum esse religionem; autem
cum viram, dicat, ante etatem debitam professum fuisse; aut quod
de reg. mile, 2 velique habitum dimittere quacunque de causis
etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum
non audiatur, 3. & nisi intra quinquennium tantum ad de-
fessionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas præterea,
deduxerit Secundum Superiorum suo, & Ordinario. b. Quidam
i. c. vti. Conc. rea habitu ipso iuuenit, nullatenus ad allegandam
Arel. 2. c. 2. 5. quamcunque causam admittatur; sed ad monasterium
redire cogatur, & tanquam apostata puniatur. immo
verò nullo priuilegio sua Religionis iuuetur. Nonoc-
iam Regulari cuiuscumque facultatis vigore 4. & res-
feratur ad laxiorem Religionem; nec detur licentia capi-
Regulari occulte ferendi habitum sua Religionis.

DECLARATIONES.

1. *Quicunque Regularis.*] Milites S. Ioannis Hierosolymitanorum Decreto complicitiuntur.
2. *Velique habitum dimittere.*] De ijs, qui exire volunt, committitur Ordinario loci, simulcum Superiori monasterij, & bienniis professionem.
3. *Nisi intra quinquennium.*] Non detur protogatione Regularibus, qui manserint in Religione per quinquennium, ut omnino audiantur ante Concilij confirmationem, nisi iuxta formam Concilii Trident. & statu formularium expeditionis.

Felicitis recordationis Gregor. XIII. ex sententia Congregationis Concilij declaravit eos, qui per vim & merum se Religionem profecillios prætenderent, nisi intra quinquennium reclamauerint, eis

ps non esse audiendos, tametsi allegarent vim & metum semper durasse.

Quidam vir Hispanus propter publicum vxoris suæ adulterium illam dimisit, & ipse in partibus longinquis sub Ordinarij obedientia et Breui Pauli I V. vitam Eremiticam per multos annos duxit, qua schola ingressus est Religionem S. Basilij, vbi per quinquennium demotus est, ibi profectus: sed ante dictæ Religionis ingressum, semel adulterium commisit, & demum examinata fuit eius vita à Prelato Religionis praedictæ, cui clare omnia sua peccata confessas est. Quibus audiuis Prelanus eum habitu priuare voluit, imperans ut autem censui, scribere, dum esse Ordinario loci dictæ vxoris, qui (prout iuri est) in isto casu procedat. Tantum hæc quæstio per Abb. in cap. Confutatus, & cap. Veniens, de consuertis coniugis.

4. Transferitur ad laxiorem religionem.] Si quis sit translatus ad latorem familiam, etiam ciuidem Religionis, debet se conformare bonæ regulæ & modo vivendi illius in monasterij ad quod translatus est.

Transitus ad patrem vel arctiorem Religionem non fiat nisi cognita causa transiuntis, & vita ac morum ratione perspecta, idque ex approbatione Capituli.

REMISSIONES.

Vide Zerol. in praxi Episcop. p. 2. verbo Professio, §. 2. vers. Veturum, Nauar. Comment. 4. de Regularib. n. 73. & 77. Fr. Emmanuel Regul. tom. 3. q. 17. art. 17. Fr. Joan. de la Cruz de statu Relig. l. 1. c. 8. dub. 4. vers. Secunda conclusio, P. Lefsi. de Inst. lib. 2. c. 41. dub. 7. n. 6. latissime P. Sanch. de Mattiis. li. 7. disp. 37.

¶ Quicunque.] Quod quæcumq; etiam, resoluti Zerol in praxi Episc. p. 1. verbo Moniale, vers. Ad secundum responderetur, pag. mithi 233. ¶ Regulari.] Quod etiam Ordinum Militarium, tenet Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gl. 8. nu. 61.

¶ Et metum.] An professio ob metum reuerentialem parentum facta valcat? Negat Sayr. decis. 91. de Regularib. quem refert Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 932. prope finem.

¶ Nisi intra quinquennium.] Vide Flam. de Resignat. li. 13. qu. 5. nu. 4. cum seqq. Zerol. d. p. 1. verbo Professio, §. 1. pag. 289. Fr. Emmanuel. tom. 3. q. 17. art. 16. P. Azor. Instit. Moral. p. 1. lib. 12. c. 4. col. 1177 Stein. in Speculo Testam. gl. 12. princ. n. 62. cum seqq. Fr. Ludou. Beja. Respons. cassum conscient. p. 4. casu 18. Flores Vari. lib. 3. qu. 23 n. 68. vbi resoluti, hoc Decretum non procedere, quando illud quinquennium semper curisset tempore inhabibili, ut potè vel durante pupillari ætate, aut durante metu, & cius causa, aut vero durante aliqua causa nullitatibus irremissibilis alicuius inhabilitatis personalis.

Oo 4

¶ Coram

z Coram superiore suo, & Ordinario.] Vide Fr. Enman. tom. 12. art. 3. pag. mihi 348. Ludou. Bejam Respons. casuum consue-
casu 18. fol. 424. verso.

y Transferatur ad laxiorem religionem.] Vide Nau. conf. 6. subca-
Regularib. n. 3. P. Azor. Institut. Moral. p. 1. li. 12. c. 14. quæst. 12. In
Concil. Trident. P. Valer. Reginald. in præxi fori penitent. 19. n. 412. cum seqq. Aloys. Ricci. in collect. decisi. p. 3. collect. 12.
Fr. Ioann. de la Cruz de statu Relig. li. 1. cap. 7. dub. 4. Say. decisi. Regul. r. vbi resolut. quod non obstante hoc Decreto Concl. Tri-
dent & iure communi. Generalis, & superiori Religionis alium
etiam religionem de iusta causa transiit concedere pos-
sum mens, & intentio Concilij non fuerit, iuridicas collectando
tes, hæc Sayr. dicto loco.

z An Regularis Professus in una Religione, & strictiore missio-
ens, si ante emissam professionem redierit ad primam, intellegi-
mote ex tunc, an vero ex nunc? Vide Triu. Rot. Venet. decisi. p. 12.
resolut. quod intelligitur redire ex tunc, non vero ex nunc.

x Occultè ferendi habitum sua Religionis.] Vide Fr. Enman. tom. 14.
76. art. 3. P. Soar. tom. 5. disp. 23. sc. Et. 4. n. 34. P. Valer. Reginald. in
fori penitent. 18. n. 406. Fr. Ioan. de la Cruz de statu Relig. li. 1.
dub. 4. & c. 1. dub. 4. resolut. Episcopum monachum tenet posse
habitum sua Religionis, & peccate mortaliter, si deseruit
sua Religionis, non tamen manere excommunicatum tanquam
positaram. docet Pet. de Ledesm. in Summa par. 2. tral. 32. c. 3. p. 10.
finem.

C A P V T X X .

Abbates qui sunt Ordinum capita, & alij predicatorum Ordines
Superiores in predicta monasteria iurisdictionem exercantur,
sueti eam omnino exerceant, visitent loca praetata,
quorum Superiores à Capitulo gene-
ralibus, vel Visitatoribus
instituantur.

Abbates, qui sunt Ordinum Capita, ac ceteri praedi-
ctorum Ordinum Superiores, & Episcopis non suffici-
quibus est in alia inferiora monasteria, Prioratus vel leg-
tima iurisdiction, eadem illa sibi subdita monasteria, &
Prioratus, suo quisque loco, atque ordine, ex officio visi-
tent, etiam si commendata existant. **i** Quia cum Ordinem
a Sup. scilicet
de refor. c. 8. suorum Capitibus subsint, declarat sancta Synodus, in ipsa
qua alias de visitatione monasteriorum commendatorum deb-

definita sunt, non esse comprehensa: teneanturque quicunque praedictorum Ordinum monasterijs præfunt, predictos Visitatores recipere, & illorum ordinationes exequi. Ipsa quoque monasteria, quæ sunt Ordinum Capita, iuxta sanctæ Sedis Apostolicæ, & cuiusque Ordinis constitutiones visitentur. Et quamdiu durabunt huiusmodi commendæ, Priors claustrales, aut in Prioratibus conuentum habentibus, Subpriores, qui correctiones, & spirituale regimen exercent, à Capitulis generalibus, vel ipsorum Ordinum Visitatoribus instituantur. *y* In ceteris omnibus praefotorum Ordinum & priuilegia, & facultates, quæ ipsorum personas, loca, & iura concernunt, firma sint, & illæsa.

DECLARATIONES.

1 Quæ, sūm Ordinum scorum Capitibus subsint.] Prioratus, qui suis capitibus sublunt, etiam qui sunt Ordinis Hierosolymitani, ab Episcopis visitari non possunt.

2 Priuilegia, & facultates.] Hoc ex Bulla Pij V. in favorem Mendicantium edita, moniales omnes pleno iure Episcopo non sublunt, etenim Regulares sunt exempti & liberati à Superioritate, dominio, & iurisdictione Episcoporum, iuxta ipsorum Regularium priuilegia Apostolica. Hæc verò Bulla fuit tandem reducta ad viam iuris communis, & terminos Concilij Tridentini per Gregorium XIII.

REMISSIONES.

**V*ide Pat. Azori. Institut. Moral. part. I. lib. 12. cap. 18. vers. Sexto.

3 Episcopi non subiecti.] An Episcopi possint visitare Ecclesiæ Ordinum Militarium, exigendo rationem à Rectoribus, & ab OEcumenis, visitando Confraternias, & Eremitas? Negat Fr. Emmann. tom. I. q. 36. art. 3.

4 In ceteris omnibus praefotorum Ordinum priuilegia, &c.] Vide Fr. Emmann. tom. I. q. 17. art. 9.

CAPUT XXI.

Monasteria collapsa restituantur, persone non nisi Regulares iis preficiantur, quidam Commendatarij tangentur solemniter proficeri infra sex menses, aut Commendis cedere, &c.

*a Conc. Lat.
sub Leone X.
Sess. 9. in Bul-
la, de Refor-
curia.*

Cum pleraq; monasteria, & etiā Abbatiae, Prioratus, & Praeposituræ ex mala eorū, quibus commissa fuerunt,

Oo 5 runt,

runt, administratione, non levia passa fuerint tam in ritualibus, quam in temporalibus detrimentis; capitulo Synodus ea ad congruam monasticę vitę disciplinam omnino reuocare. Verum adeò dura, difficultate, cōfidentium temporum conditio, vt nec statim omnes, nec commune ybiq; quod optaret, remedium posse hiberi: vt tamen nihil prætermittat, vnde predictis abbritter aliquando prouideri possit; primū quidem p̄fidit, Sanctiss. Romanum Pontificem pro sua pietate prudentia curaturum, quantum hæc tempora fenerentur viderit, vt ijs, quæ nunc commendata reperiantur. & quæ suos conuentus habent, i.e. Regulares persone, eiusdem Ordinis expressè professe, & quæ gregi præire, & præcelle posse præficiantur. a. Que vero in posterum vacabunt, & in Regularibus, spectatæ virtutis, & sanctitatis conseruatione. Quo ad ea verò monasteria, quæ Capita sunt, ac Priorates Ordinum, sive Abbatiæ, sive Prioratus, filii illorum Capitum ne occupantur; teneantur illi, qui in praesentia in commendam obtinent, nisi sit eis de reguli locutione, fore prouisum, & infra sex menses religionem illorum Ordinum propriam solemniter profici, autijs cedentibus commendatæ prædictæ ipso iure vacare censeantur. Ne autem in prædictis omnibus, & singulis causa aliquatenus hiberi possit; mandat sancta Synodus, vt in prouisibus dictorum monasteriorum qualitas singulorum nominatum exprimatur: aliter r̄que facta prouisio summa esse censetur: nullaque subsequenti possessione, etiam triennali, adiuuetur.

DECLARATIONES.

i. Regulares persone, eiusdem Ordinis expressè professe.] Quæciam in ybi Monasteria commendata habent certum numerum portiuncularum & nouitorum, quibus decedentibus, in loca præmonitionis ad portiones perpetuas vacantes, alij subrogantur, ius administrationis nouitorum ad loca præfata, & ad alias portiones perpetuas infinitas pertineat ad Priors, & Monachos ex hoc Decreto, vel ad Comendatarios, quibus talium monasteriorum regimē & administrationē

spiritualibus & temporalibus plenariè committi solet? Congregatio Concilij, die 14. Augusti 1586. censuit, tale ius ita demum pertinere ad Commendatarios, si monasteria non existant sub aliqua Congregatione, habente Regulares superiores, & consuetudo Commendatariorum excluduntur.

Hoc Decretum restinxit ad ea monasteria, quæ membra sub se habent, non autem ad ea, quæ (licet Capita Ordinum dicantur) sine membris tamen sunt.

REMISSIONES.

*Eiusdem Ordinis expresse.] Quod extranei, id est, alterius religio-
nis alumni non possunt assumiri ad Prælationes illius Religionis,
vbi non sunt professi, nisi id auctoritate Apost. concedatur, vel con-
suetudine introductum sit, ut ex certo alio gremio eligendo assu-
matur, resolut Frat. Emmanuel. quest. Regular. tom. 2. quest. 52.
art. 8.*

*¶ Quæ verò in posterum, &c.] Vide Flamin. de Resign. lib. 4. quest.
num. 2.*

*¶ Non nisi Regularibus.] Hæc verba esse consultiva, docet Stephan.
Grat. discip. forens. c. 123. num. 12.*

*¶ Infra sex menses Religionem, &c.] Vide Gonçal. ad reg. 8. Cancel.
Gloss. 8. num. 88. Et quod Reges Hispaniæ sint administratores Or-
dinum Militarium, & non Magistri, & non faciant professionem,
asserit Fr. Emmanuel. tom. 2. q. 122. art. 3.*

CARTA XXII.

*Superiora decreta omnino obseruentur, & quidem statim
ut potuerint obseruari.*

*H*ec omnia & singula in superioribus decretis con-
tenta, obseruari sancta Synodus præcipit in omni-
bus cœlobijs, ac monasterijs, Collegijs, ac domibus
quorumcumque monachorum, ac Regularium, nec
non quarumcumque Sanctimonialium virginum, ac
viduarum, etiam si illæ sub gubernio militiarum, et
iam Hierosolymitanæ, viuant, & quocumque no-
mine appellantur, sub quacumque regula, vel consti-
tutionibus, & sub custodia, vel gubernatione, vel qua-
uis subiectione, aut annexione, vel dependentia cuiul-
cumque Ordinis, mendicantium, vel non mendican-
tium,

tium, vel aliorum Regularium monachorum, aut Canonicorum quorumcumq[ue]; & non obstantibus eorum omniū, & singulorum priuilegiis sub quibuscumq[ue]; formis verborum conceptis, i ac Mare magnum appellatis, enī fundatione obtentis, necnon constitutionibus, & ap[er]tis etiam iuratis, atque etiam consuetudinibus, vel prescriptionibus, etiam immemorabilibus. Si quicunque regulares tam viri, quam mulieres sunt, qui sub actione regula, vel statutis vivunt, excepta facultate habentia stabilia in communi, eos ab eorum instituto, & o[mn]iu[m]ta sancta Synodus amouere non intendit. Ego sancta Synodus desiderat, vt omnia, & singula superdicta quamprimum executioni demandentur; præcipitibus Episcopis, in monasterijs sibi subiectis, & in omnibus alijs, ipsis in superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus Abbatibus, & Generalibus, illis superioribus Ordinum supradictorum, vt statim predicta exequantur. Et si quid executioni mandatum sit, Episcoporum negligentiam Concilia prouincialia suppleant, & co[re]ceant. Regularium vero Capitula Prouincialia, & Generalia, & in defectum Capitulorum generalium Concilia prouincialia, per deputationes liquorum eiusdem Ordinis prouideant. Hoc tamen sancta Synodus omnes Reges, Principes, Resp[ons]ib[us], & Magistratus, & in virtute sancte obedientiae præcipit, ut linet prædictis Episcopis, Abbatibus, ac Generalibus, ceteris Prefectis in superiori contenta reformatione executione suum auxilium, & auctoritatem interponat, quoties fuerint requisiti; vt sine ullo impedimento permisla recte exequantur ad laudem Dei omnipotens.

DECLARATIONES.

³ Ac Mare magnum appellatis.] Omnia priuilegia Sedis Apostolicae etiam Maris magni, quatenus sunt contraria Concilio Tridentino sunt sublata, & ad terminos Concilij redacta Pius IV. in confirmatione edita anno 6. Pontificatus sui.

REMISS.

REMISSEONES.

^a Vnde Fr. Emman. q. Regul. tom. i. q. 9. art. 6. & to. 2. q. 108. art. 2.
in fine, & q. 112. art. 1. & to. 3. q. 23. art. 5. & in expl. Bul. Cruciatæ;
§. 5. dub. 3. fol. 33.
^b Non obstantibus.] Vide Fr. Emman. d. to. 2. q. 73. art. 3.

DECRETVM DE REFORMATIÖNE.

CAPVT I.

Episcopi exemplo bono sint omnibus hominibus, abstineant ab immodica elargitione bonorum temporalium: simili-
ter & Cardinales.

^a Optandum est, vt ij., qui Episcopale ministerium suscipiant, quæ suæ sint partes, agnoscant; ac se non ad propria commoda, non ad diuinitas, aut luxum, sed ad labores & solicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligent, a necessarium dubitandum est, & fideles reli-
quos ad religiosum, innocentiamque facilius inflam-
mandos, si præpositos suos viderint non ea quæ mundi
sunt, sed animarum salutem, ac cœlestem patriam cogi-
tantes. Hæc cum ad restituendam Ecclesiasticam disciplinam præcipua esse sancta Synodus animaduertat; ad-
monet Episcopos omnes, vt secum ea sãpè meditantes,
factis etiam ipsis, ac vitæ actionibus, quod est veluti per-
petuum quoddam prædicandi genus, se muneri suo con-
formes ostendaant: in primis vero ita mores suos omnes
componant, vt reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, con-
tinentia, ac, quæ nos tantopere commendat Deo, b
sanctæ humilitatis exempla petere possint. ^b Quapropter,
exemplo Patrum nostrorum in Concilio, c Carthaginensi,
non solum iuber, vt Episcopi modesta supellectili, &
mensa, ac frugali vietu contentisint; verum etiam in re-
liquo vita genere, actotæ eius domo caneant, ne quid
appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum; quod-
que non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum con-
tem-

^a e. magna, de
voto, &c. qualis-
ter, & quan-
do, de accus.
Suprà, Sess.
22. de Reform.
cap. i. in prin.

^b Psal. 107.
Ecol. 3. 35. &
66. Matt. 10.
& 18.

^c Cone. Car-
thag. 4. c. 15.
Conc. Tolet. 3
c. 7. c. Episco-
pus, 41. dif. 2.
c. pro reveren-
tia, 44. dif. 2.
Suprà. Sess. 3.

^a Conc. An.
tio. c. 25. 5.
quicquid, c.
sunt manife-
sta, c. Episco-
pus. & c. rei
Ecclesiæ, cum
seq. 12. q. 2.
^b Canon. A-
post. 39. & 75.
diff. 26. c. est
probanda.

temptum præse ferat. a Omnidio vero eis interdicuntur
ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiareculos
augere studeant: cum & Apostolorum b Canones prohibe-
beant, ne res Ecclesiasticas, y quæ Dei sunt, & econtra angus-
tonent, sed si pauperes sint, ijs, ut pauperibus distribuantur
eas autem non distrahanter, nec dissipent illorum casu
immo, quam maximè potest, eos sancta Synodus more
Episcopis dicta sunt, eadem non solùm in quibuscumque
beneficia Ecclesiastica, tam sacerdotalia, quam regularia
obtinentibus, pro gradu suo conditione obseruantur, sed
& ad Sanctæ Romanae Ecclesiæ Cardinales pertinentia de-
cernit: quorum consilio apud Sanctissimum Romanum
Pontificem cum uniuersalis Ecclesiæ administratio nra-
tur, nefas videri potest, non ijs etiam virtutum insignitos
ac viuendi disciplina eos fulgere, quæ meritò omnium
in se oculos conuertant.

REMISSIONES.

^a Vide P. Valer. Regin. in praxi fori pœn. lib. 20. num. 63. videtur
cundum, P. Ledesm. in Sum. p. 2. tract. 32. cap. 3. de lege ad
Obispos, concl. 24. dub. 1.

^b Quapropter exemplo Patrum nostrorum, &c.] Vide P. Azor. Ad
Mor. p. 2 lib. 7. c. 8. q. 1. vñf. At enim contra hos, pag. 837.

^c Quæ Dei sunt.] Vide Innocent. in cap. Cum sepe, p. 3. de Cœl.
possest. & propr. Tiraquel. de Constit. limit. 16. n. 3. Nau. Comme-
2. de Regul. num. 3.

^d Consanguineis donent.] Vide Ceull. Com. contra Comitiū
988. nu. 33. Fr. Ludou. Bejam. Respon. casum conscienc. p. 1. cap.
fol. 240. Pat. P. ul. Comitol. Respon. Moral. lib. 1. quest. 70. num. 13.
Cald. Percita de Potestate elig. cap. 13. n. 13.

^e An Prælati possint bona Ecclesia suis cognatis in Emphyreus
concedere? Vide Concil. Brachar. 4. act. 5. c. 28. Menoch. Concl. 7. n. 2.
1. & 4. cum seqq. Surd. de Alim. tit. 8. p. 92. n. 2. Flam. de Rong. 2.
9. q. 17. n. 124. P. Azor. Inst. Moral. p. 2. li. 9. cap. 2. Cardolom præ-
dicum, verbo Emphyreus, n. 21. Cald. d. cap. 13. n. 1. 8. &c.

^f Ut omnem humanum, &c.] Vide Nau. de Spolijs Cleric. f. 19. b.
EAL.

C A P V T II.

Professio fidei emittenda est ab omnibus gradum aliquem hic nominatum adepturis, aut beneficium Ecclesiasticum obtenturis, ipsis Vniuersitatibus, verbi diuini interpretibus, ac Doctribus.

COgit temporum calamitas, & iuualescentium haeresium malitia, vt nihil sit prætermittendum, quod ad populorum adiunctionem, & Catholicæ fidei præsidium videatur posse pertinere. Præcipit igitur sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopibus, Episcopis, & omnibus aliis, qui de iure, vel consuetudine in Cœilio provinciali interesse debent, vt in ipsa prima Synodo provinciali, post finem præsentis Concilij habenda, ea omnia, & singula, quæ ab hac sancta Synodo definita, & statuta sunt, palam recipiant, neenon veram obedientiam summo Romano Pontifici spondeant, & profiteantur, simulq; haereses omnes à sacris Canonibus, & Generalibus Concilijs, præsertimq; ab hac eadem Synodo damnatas, & publicè detestentur, & anathematizent. In a c. sicut b. 8° excommunicamus, in 2° de heret. c. 2° in fin. de summa Trin. cū sim:

demq; in posterum quicumq; in Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcoposq; promouendi, in prima Synodo provinciali, in qua ipsi interfuerint, omnino obseruent. Quod si quis ex supradictis omnib. quod absit, reuertir, Episcopi comprouinciales statim summū Romanum Pontificem admonere sub pena diuinæ indignationis teneantur; interimq; ab eisdem communione abstinent. Ceteri vero omnes, siue in præsenti, siue in futurū beneficia Ecclesiastica habituri, & qui in Synodo dicēcessa conuenire debent, idem, vt supra, in ea Synodo, quæ primo quoq; tempore celebrabitur, faciant & obseruent: alias secundū formā sacrorū Canonū puniantur. Ad hæc, oēsij, ad quos Vniuersitatum, & i studiorum generalium curia, visitatio, & reformatio pertinet, diligenter curent, vt ab eisdem Vniuersitatibus Canones, & decretal huius sancte Synodi integrè recipiantur, ad eorumq; normam Magistri, Doctores, & alij in eisdem Vniuersitatibus ea, quæ b. Ca-

§92 Concil. Trid. cum Declarat. & Rem.

à Vide Seff.
s. c. r. de Re-
forme.

a Catholica fidei sunt, & doceant, & interpretentur
ad hoc institutum initio cuiuslibet anni solemni-
mento obstringant: sed & si aliqua alia in predicatione
uersitatibus correctione, & reformatione digna fuerint
ab eisdem, ad quos spectat, pro religionis, & disciplina
Ecclesiastica augmentatione emendentur, & statuantur
verò Vniuersitates immediatè summi Romani Ponti-
cis protectioni, & visitationi sunt subiectæ; has simili-
tudo per eius delegatos eadem; qua suprà, ratione
prout ei vultus visum fuerit, salubriter visitari, & con-
mari curabit.

D E C L A R A T I O N E S

I Studiorum generalium cura.] Decretum est, ut fiat Bulla per
in omnibus Gymnasijs lectors omnes iubentur profiteri Co-
cam fidei, iuxta tempus à Bulla præfinitum, & eos qui docent
insignibus ornandi sunt, non prius debere ornari, quam eadem
eorum fides & vita Catholica, de quibus omnibus sit posse
forma gratis per promotores in Collegio, antequam apprehensio
assumptionem gradus.

Episcopus debet auctoritate propria curare, ut professio
formam Bullæ Pij Quarti, sicut ab ijs, qui in Gymnasijs Du-
suæ gradum Doctoratus depositunt, in reliquis aliis prædictis
seruetur.

Irriti sunt Doctoratus, in quibus adhibita non fuit profes-
juxta Bullam Pij IV. iam dictam.

Idem Pius IV. per aliam Bullam ad hanc fidei professionem
si voluit omnes Doctores, Magistros, Regentes, & alios quod
ac cuiuscunque artis & facultatis professores, sive clericis
sunt, vel cuiuscunque Ordinis Regulares, qui docere vel pre-
voluerint. Vnde Ordinarij eorum locorum, ubi studia regula-
gientes à Doctoribus hanc fidei professionem exigere pos-
sunt. Siquidem ad emitendam hanc fidei professionem
omnes docentes artes liberales, qui antequam ad docendum
tantur, possunt arbitrio Episcopi prohiberi, donec de eorum
informationem suscepit. Idem dicendum est de his, qui
aliquam Vniverstitatem testimonium conceditur, & hoc anno
Bullæ Pij Quarti, sed etiam Concilij Tridentini Decreto con-
sistit.

Congregatio censuit, Bullam Pij IV. de emitenda fidei pro-
ne editam, locum etiam habere in docentibus prima principali-

maticæ, Arithmeticæ, Musicæ, & aliarum artium, licet publicam scholam non facerent. Informationem quoq; & processum summum, quantum Episco. sufficere videbitur, fieri necessum est.

Quo ad pœnas verd in eadem Bulla contentas, Congregatio censit, in locis in quibus non sunt Gymnasia publica, dictam Bullam non videri eas Ordinariis imposuisse, si patiantur aliquem quoquo modo docere literas, prius quam fidei professionem faciat.

REMISSIONES.

* Vide P. Valer. Reginald. in praxis fori pœnitent. lib. 13. num. 103. & 164. vers. Vnde. Perschedulam Regalem Regis Philippi II. laram apud Madritum mense Iulii, Anno Domini 1564. comiendit Epicopis, & Prælatis huius Concilii publicationem, ut ipsum obseruent, & exequantur, & Correctoribus præcipi, ut ad id suum suorem, & auxilium impartiantur, referunt Frat. Emman. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 63. artic. 19. Bouadil. in sua Politie. lib. 2. cap. 18. num. 104.

* Dicitur & interpretentur. JVide Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 11. art. 3. P. Henr. lib. 7. de Indulgent. cap. 29. q. 4. P. Val. Regul. in praxis fori pœnit. lib. 20. num. 53. in fine, vbi resoluit, in Bulla eius in confirmationem Concilij Trid. à Pio IV. non esse sermonem de interpretationibus, quæ in scholis fiunt docendo.

CAPUT III.

Excommunicationis gladius non est temere stringendus, sed matu-
re, ac vbi executio realis ac personalis fieri nequit.

Legatur bene ac seruetur huius capituli
tenor.

Q^{uam}uis a excommunicationis gladius neruus sit Eccl^{a. e. dilecto. de}lesiastice disciplinæ, & ad continendos in sentent. ex officio populos valde salutaris; 2. sobrie tamen, magna- com. in o. c. mult. in prim. que circumspetione exercendus est: cum experientia 2. q. i. c. visit. in fin. 16. q. 2. e. corrispan- doceat, si temerè, aut letib[us] ex rebus incutiatur, magis contemni, quam formidari, & perniciem potius parere, tur. 24. q. 2. quam talutem. 3. Quapropter excommunicationes illæ, quæ monitionib[us], præmissis, 4. ad finem reuelationis, ut aiunt, aut pro deperditis, seu subtractis rebus ferri solent, 5. an nemine

PP

pror-

prorsus, 6 y praterquam ab Episcopo, decernantur, & iuncta
a.c. Episcopi,
c.nam. Epis-
coporum, &
c. nullius fa-
cerdotium, 11
 q. 3. c. factio-
ne sent. Ex-
com. Cone.
 Aurelian. 5.
 f. 2.

alias, quam ex re non vulgari, causaq; diligenter, & acce-
 gna maturitate per Episcopum examinata, que conve-
 nienter moueat; nec ad eas concedendas cuiusvis tecum
 etiam Magistratus, auctoritate adducatur, sed rotundas
 in eius arbitrio 7 & conscientia sit positum: quandoque
 pro re, loco, persona, aut tempore eas decernendas esse
 dicauerit. In causis verò iudicibus mandatur omnino
 iudicibus Ecclesiasticis, cuiuscumque dignitatis existat
 8 ut quandocumq; executio realis, vel personalis in qualis
 parte iudicij propria auctoritate ab ipsis fieri potest, de-
 stineant se tam in procedendo, quam definiendo, au-
 toris Ecclesiasticis, seu interdicto: sed licet eis, si pen-
 re videbitur, in causis ciuilibus, ad forum Ecclesiasticum
 quomodolibet pertinentibus, contra quoscumq; cum
 laicos, 9 per multas pecuniarias, 10 qua locuplitis, ibi exerce-
 bus, eo ipso quod exactæ fuerint, assignentur, se per-
 ptionem pignorum, personarumq; distinctionem per
 os proprios, aut alienos executores faciendam, fine cum
 per priuationem beneficiorum, aliaq; iuris remedios
 procedere, & causas definire. 11 Quod si executio realis
 personalis aduersus reos hac ratione fieri non potest, po-
 que erga iudicem contumacia, b tunc eos etiam anathema-
 tis mucrone, arbitrio suo, prater alias penas ferire pos-
 sit. In causis quoq; criminalibus, vbi executio realis
 personalis, ut supra, fieri poterit, erit à censoribus abdi-
 dum, sed si dictæ executioni facile locus esse non possit,
 licebit iudici hoc spiritali gladio in delinquentes, ut
 tamen delicti qualitas, praecedente binâ saltem moni-
 tione, etiam per edictum, id postulet. 12 Ne fas autem sit for-
 lari cuilibet Magistratui prohibere Ecclesiastico iudicium

c. rogo, c. 11
 seq. 11. q. 3. c.
 nulli, c. seq.
 c. cum deside-
 re, & c. si co-
 cubina, de-
 sent. Excom.

quem excommunicet, aut mandare, vt latam excommu-
 nicationem reuocet, sub praetextu, quod contentum
 presenti decreto non sint obseruata, cum non ad faci-
 lares, sed ad Ecclesiasticos haec cognitio pertinet. 13
 Excommunicatus vero quicumque, si post legitimas me-

tiones non resipuerit, non solum ad Sacra menta, & communionem fidelium, ac familiaritatem non recipiatur: sed, si obdurato animo, censuris annexus, in illis *aper annam in for duerit*, etiam contra eum, tamquam de heresi inspectum, procedi possit.

DECLARATIONS.

1. *Quamvis excommunicationis gladius.*] Episcopus in fulminandis excommunicationibus se gerere debet sicut à Concilio Tridentino statutum, nec potest procedere, vt Apostolica Sedis delegatus, nisi in casibus iure expressis.

2. *Seruitemen.*] Gladius excommunicationis maxima cum cunctatione est exercendus, ne despectus Ecclesiastice disciplinæ evitetur.

Cum Ordinarius tamquam delegatus mandat aliquid sub poena excommunicationis (quod in defectum vel alias requiri potest) potest appellari etiam quoad effectum suspensum, ita vt excommunicatione postea lata, sit nulla. Congregatio enim respondit, debere idem tamquam delegatum ablinere ab huiusmodi præceptis, cum id ibone poena excommunicationis, quæ non nisi in subdium est intenta, ab ea tamen (si cui comminetur) dari utique appellacionem.

Quapropter excommunicationes illæ.] Vicarius Generalis, & ad iidem curiam habens ab Episcopo, potest sine prævia cognitione facta aliquam Episcopo, excommunicationem ad finem revelationis proibus seperditis decernere, dum tamen ipse Vicarius cognitionem adhuc beat; & quamvis nonnulli illustriss. DD. dubitarent ex ille verbis, a nemine prorsus, præterquam ab Episcopo, quia taxationes excludunt, Congregatio tamen sub die 18. Februarij, 1583, priu[m] firmavit resolutionem.

Ad finem revelationis.] Excommunicationes quæ ad finem revelationis fieri solent, concedi non possunt à Commendatore Abbatia, nominibus sibi subiectis, quæ dicuntur esse nullius diœcœeos, si quisque a vicinis Episcopi in iurisdictione eiusdem Abbatia, cum diversi sedi Apostolica subiecta, sit nullius diœcœeos. Dicatur proposita, si quibus hoc remedio opus erit, configendum esse eis ad finem Seu[m] Apostolicam, à qua huiusmodi generis excommunicationes impetrant. *Infra, hoc cap. §. Anemine, & §. Episcopus non*

A nemine prorsus.] Vicarius tamen generalis potest has excommunicationes.

PP. 2. munis.

municationes decernere adhibita causa cognitione. Antiquiores Prælati etiam nullius Diœcœos, (etiam in suis territoriis dictionem quasi Episcopalem haberent, etiam priuatue quæd scopum) Episcopis inferiores, qui aucte Concilium huiusmodi communicationes concedebant vel ex iure proprio, vel ex regio, vel etiam ex immemorabili consuetudine, hodie ex postulato sed tantum Episcopi. Ideo eos, qui sunt nullius Diœcœos, sive cumque alieni Episcopo non sunt subiecti, sed immediate subiecti apostolicæ ipsam sanctam Sedem pro his excommunicatione re eportet. *Suprà, hoc cap. 6. ad finem.*

Ethære potestas competit Vicario Capituli Sede vacante, vel iurum fuit die 14. Augusti 1586, quia ad Capitulum transiunctum sunt iurisdictionis necessaria, ut est excommunicatione.

Episcopus non potest concedere excommunicationem revelationis (vitam) fieri solent, hominibus beneficiis nullius Diœcœos, minusque potest concedi ab omnibus beneficiorum quando his excommunicationibus opus habebunt. *Sic Casatio ex sententia Pij I V. die 6. Octobris 1579. Suprà, hoc cap. 6. ad finem.*

Monitoria pro rebus perditis ab Episcopis solis sunt demandata, & inferiores Ordinarij, etiam exempti, & immediati sedis stolice subiecti ac nullius Diœcœos, ea concedere non possunt, ad Sedem Apostolicam pro eis est recurrendum, cum nec Episcopus viciniis ea concedere permittatur. *Hoc sapè declaratum est hoc cap.*

6. *Præterquam ab Episcopo.]* Vicario etiam licet, sed exceptum dato, & non alias: non autem Commendatario, neque ab Episcopis in beneficijs commendatis, si nullius diœcœos erunt. *Ex parte de sapè.*

7. *Et conscientia sit positum.]* Episcopus non debet facultatem cedendi literas monitorias pro rebus perditis committere quæ foraneis personis, sed ijs dumtaxat quæ graues, honestas, et bonis qualitatibus sunt prædictæ.

8. *Quandocunque executio realia.]* Excommunicatione hinc à turbationibus, ob quas non potest deuenire propria aut communione ligatus existit, indiget absolutione. Debentur a ordinarij curate, ut in excommunicationibus preferendas obtemperent Decreta Concilij Tridentini.

9. *Per multas pecuniarias.]* In multis, quæ ex ordinatione Ecclesiastico Tridentini sunt applicandas locis p̄ijs, idem Concilium Tumulum est obseruandum.

10. *Qua locis p̄ijs.]* Penæ fori Ecclesiasticae p̄ijs locis sunt.

canda, nec valet consuetudo contraria, per quam pars potiorum applicatur Vicario, vel Cameris Episcopali, etiam in minima parte.

ii. *Quod si executio realis.*] Si sint duo in solidum obligati pro eodem debito, & contra unum tantum deueniri potest ad executionem realem vel personalem, non debet laxari censura (etiam ad instantiam creditoris) contra eum, circa quem nona potest deueniri ad executionem realem aut personalem. Ita Congregatio die 12. Decemb. 1585.

ii. *Excommunicatus vero.*] Excommunicatus tanquam contumax ita contumacia si coram Ordinario compareat, & sit paratus stare iure, debet per eundem absolui.

An si iudex deficientibus ceteris remedij velit excommunicare Canonicos ex hoc cap. 3. necessarium sit ut ex actis constet realem & personalem executionem fieri non posse, an vero sufficiat haec constare extra iudicium? Congregatio censuit, debere ex actis constare, sed si non sic potest constare, respondit quod sufficiat probari per duas relationes, alias exequi non posse.

REMISSIONES.

* Vnde Quarant. in summa Bullarij, verbo Concilium prouinciale, vers. Trigesimosexto, in fine, Sayt. in Clavi Regia, lib. 9. cap. 15. num. 20.

* Quapropter excommunicationes illae, que monitionibus premissis, &c.] Ad materiam literarum monitorialium generalium ad finem reuelationis sub excommunicationis pena vide Ioan. de Neuizan. in sua Sylva nup. lib. 3. verbo Monitoriaz Nauar. in Repet. c. Inter verba, n. quæst. 3. concl. 6. Corol. 66. Franc. Marc. decif. 850. 852. & p. Achil. de Graffis, decif. 6. de Sentent. Excommun. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Excommunicatio, pag. mihi 134. Gurier. Canon. lib. 1. cap. 11. P. Henr. in Sum. lib. 5. de Excomm. cap. 18. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 59. art. 4. Prosper. de Augustino in addit. ad Quarantanam in Summa Bullarij, verbo Excommunicatio ad finem reuelationis, pag. 232. & verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. 19. Auctoritas in fine, p. 1. g. mihi 77. resolut, quod si Episcopus monitione recommunicationum, quæ sunt ad finem reuelationis, denegaret, licet parti appellare ad Metropolitanum, quamvis residat in eius arbitrio eas concedere. Ut prædictarum literarum monitorialium concessio obtineatur, quod debent quinque concurrere, assentient Doctores infra citati. Primum esse, quod nominatum contra recte non concedant ratione formæ, nisi prævia diligentia de execuendo realiter, vel personaliter, quamvis sine Canonica monitione, non procedatur ad excommunicationem, dicit Franc. Marc. decif. 851. & 853. p. 2. per Text. in cap. constitutionem, de sentent. ex-

Pp. 3

comm.

comm.lib.6. Secundum esse, quod res pro qua huiusmodi impeditur, non sit minimi, aut exigui momenti, refert. Hunc. M. decis. 803. p.2. & Aloys. Ricci. Curia Archiep. Neapol. decis. 9. Tertium esse, quod contineant clausulam iustificatiuam, alius suos lidae, decidit Sayr. decis. 3. de Censib. & decis. 3. de Clerico summis. Quartum esse, quod aduersarius non sit certos, aliquo ordinarii est expediendum, testatur. Raud. decis. Quintum esse, quod dentur haec literae monitoriales in subiectis, deficiente alia probatione, resoluti Sayr. decis. 4. de Censib.

* *Præterquam ab Episcopo.] Vide Zerol. in praxi Episcop. p. 1. lib. 1. Vicarius, vers. 17. pag. 338. Quid in Vicariis Episcoporum P. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 29. num. 16.*

* *Nefas autem sit, &c.] An per hoc Decretum videantur prohibiti uxori appellationes? Negant Barth. Humad. l. 13. Gloss. 4. pars 2. Vnde in Candelab. p. 2. in explicat. Bulla Cœsar Domini. su 16 a num. 114. Latissime Azeued. l. 2. vers. Item & decimoginta. 6. lib. 1. Recopil.*

* *Per annum insorduerit.] Vide Cou. in cap. Alma mater. p. 1. n. 10. Mandos. in Annal. cas. à num. 90. & in praxi de leg. cap. 5. Duenh. Reg. 153. vers. Quartum amplia Rebuff. in Recept. Postulaisti. de Clerico excomm. minist. à num. 108. & in praxi de leg. clarat. nouz prouis. verbo Te que absoluentes, numer. 10. Mandos. Ordin. iudic. p. 6. cap. de contumacia, num. 35. Simanci. de Casu institut. cap. 14. à num. 2. & cap. 27. num. 4. Paul. Fusc. de Vincenzo. cap. 19. num. 2. Perez. l. 1. vers. Et excommunicatus peritens, et. 1. 9. in Gloss. verbo, estuere descomulgado, titul. 19. lib. 2. Oduardo. mad. l. 32. Gloss. 2. à princip. tit. 19. part. 1. Salzed. in praxi episcop. numer. 4. Azeued. ad l. 14. numer. 14. tit. 1. lib. 4. nouz Recopil. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Clericus, pag. 78. ad finem, frat. Eman. quæst. Regul. tom. 2. quæst. 103. att. 3. in fine, Gonzal. ad Regul. 1. cel. Gloss. 15. num. 103 cum seqq. Stephan. Gratian. discept. forensis. 119. numer. 2. cum seqq. qui duo posteriores resoluunt, quod si fuerit excommunicatus propter debitum ciuale, ob non solam alicuius rei, non habebit locum huiusmodi priuatio propria descentiam.*

C A P Y T I V .

Episcopi, Abbates & Generales Ordinum possunt profusa sententia statuere omne quod magis expedire iudicauerint circa Missarum numerosarum recitationem.

* *C*ontingit sape in quibusdam Ecclesijs vel in magnum Missarum celebrandarum numerum ex parte defunctorum relictis impositum esse, ut illis pro finibus.

diebus, à restatoribus præscriptis, nequeat satisfieri; vel Eleemosynam huiusmodi pro illis celebrandis adeo tenuem esse, vt non facile inueniatur, qui velit huic se muneri subiicere; vnde depereunt piæ testantum voluntates; & eorum conscientias, ad quos prædicta spestant, onerandi occasio datur. Sancta Synodus, cupiens hæc ad pios vsus relicta, quo plenius, & utilius potest, impleri, facultatem dat Episcopis, vt in Synodo diœcerala, Itemq; Abbatibus, & Generalibus Ordinum, ut in suis Capitulis Generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis Ecclesiis, quas hac prouisione indigere cognoverint, et statuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorē & cultum, atq; Ecclesiarum utilitatem viderint expedire; ita tamen, vt eorum semper defunctorum commemoratione fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios vsus reliquerunt.

DECLARATIONES.

1 Tam magnum Missarum.] Caput hoc intelligendum est de Missis tantum, & non de aliis suffragiis.

Hoc Decretum habet locum etiam in reductione Officiorum pro defunctis.

Improbata fuit certa taxa Eleemosynarum, pro missis à restatori- bus præscriptis. Non intelligitur hoc capitulum de Missis in fundatione impositis, sed de relictis.

2 Statuere circa hoc, quicquid, &c.] Congregatio eensuit, Episco- pam in Synodo Diœcerala posse constitutiones facere absq; con- censu & approbatione cleri; debet tamen cum requirere consilium Capituli, licet illud non tenetur sequi, nisi in quibusdam casibus à iure expressis de Synodo.

REMISSEIONES.

Vide Concil. Brach. act. 4. c. 26. in fine, Seraph. d. c. 611. Fr. Em- man. in sum. p. 1. ca. 252. num. 13.

Itemq; Abbatibus & Generalibus Ordinum.] Optimè Zetel. in proxi Episcop. p. 1. verbo Missa, §. 3. pag. 228. Fr. Emman. quæst. Reg. tom. I. q. 43. art. 12.

CAPUT V.

Rebus bene constitutis & certum onus annexum habentibus

nihil omnino detrahatur.

Ratio postulat, ut illis, quæ bene constituta sunt, con- trariis ordinationibus nō detrahatur, quando igitur

Pp 4

ex be-

ex beneficiorum quorumcumque 1. erectione, seu fundatione, aut aliis constitutionibus, 2. qualitates aliquemur, seu certa illis onera sunt iniuncta; in beneficio collatione, seu in α quacumq. alia dispositione, determinantur. 3. Idem in probendis Theologalibus, Magistralibus Doctoralibus, aut Presbyteralibus, Diaconalibus Subdiaconalibus, quando cumque ita constitutis obseruetur, ut eorum qualitatibus, vel Ordinibus in villa prouisione detrahatur: & aliter facta prouidet reptitia censeatur.

DECLARATI O N E S.

1. *Erectione seu fundatione.*] Habens Capellam, non tenetur veri ad Sacerdotium, dummodo in fundatione caueum sit. Capellanus per seipsum Missas celebret; atramen interea debeat te ut per alium missæ in illa Capella celebrentur, nec erit amissio oneri, si missæ in alia Ecclesia erunt celebratae.

2. *Qualitates aliquae requiruntur.*] Congregatio censu[m] Episcopo post Concilium, etiam accedente Patriarcha derogare qualitatibus in beneficio fundatione appositis, benevolentium in fundatione certainam etatem requirat, non propter p[ro]p[ri]o[m] p[re]p[ar]ato[m] illud ei conferre qui nequaquam fuerit habundans.

Capellæ non intelliguntur habere onus celebrandi Missam, fundatione caueum sit, ut per seipsum, &c.

3. *Eis non derogetur.*] Ne quidem de consensu patronorum, cum circa hoc nulla est potestas, sed omnino obseruari debet ratio. Itaq; sublata est facultas de qua Doctores in c. cum acc. Conf. ubi Abbas, num. 5.

R E M I S S I O N E S.

α *Vacung, alia dispositione.*] Quod valet conditione politinae datione beneficij, quod tale beneficium conferatur con guidis, resoluunt Hoied. de Benefic. p. 1. c. 23. num. 132. &c. 1. a. 107. Lambertin de Iure patron. p. 1. lib. 1. quest. 9. princip. 2. art. 1. & l. 1. p. 2. art. 2. quest. 2. princip. 2. num. 1. Sebast. Medices de temporum domin. Gloss. 1. p. 3. num. 332. Azued. l. 14. num. 13. &c. 1. nouæ Recopil. & lib. 5. num. 2. tit. 6. cod. lib.

3. *Idem in probendis.*] Vide Gonzal. ad Reg. 8. Cancel. Gloss. l. 2. cap. 19. & vide quid Gloss. 29. num. 3.

CAPIT.

CAPUT VI.

Prescribitur modus quem obseruare debet Episcopus visitans Capitula exempta, ac personas, cum deputatis duobus ex parte Capituli, tam in criminibus ex incontinencia, quam aliter.

Statuit sancta Synodus, ut in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis Decretum sub fel. rec. Pauli III. a quod incipit, 2 Capitula Cathedralium, obseruantur, non solum, 3 quando Episcopus visitauerit, sed & quoties officio, vel ad petitionem alicuius, 4 contra aliquem ex contentio, in dicto Decreto procedat: ita tamen, ut, cum extra visitationem processerit, infra scripta omnia locum habeant: videlicet, 6 yd ut Capitulum initio cuiuslibet anni eligat ex Capitulo duos: de quorum confilio, & assensu Episcopus, 8 vel eius Vicarius, tam 9 in formando processum, quam in ceteris omnibus actibus usque ad finem causae inclusuere, 10 coram Notario tamen ipsius Episcopi, & in eius domo, 11 aut consueto tribunali, procedere teneatur. Vnum autem tantum sit utriusque votum, possitque alter Episcopo accedere. Quod si ambo ab Episcopo discordes in aliquo actu, seu interlocutoria, vel definitiva sententia fuerint; tunc intra sex dierum spatiū cum Episcopo tertium elegant: & si in electione tertij etiam discordent, ad vicinorem Episcopum electio deuoluatur; & iuxta eam partem, cum qua tertius conueniet, articulus, in quo erat discordia, terminetur: alias processus, & inde secura nulla sint, nullosque producant iuris effectus. b 12 In crimib[us] etiam 13 ex incontinentia prouenientibus, de qua minibus etiam 14. c. qualiter. & sup. Sess. 14. de matr. in Decreto de concubinariis, & in atrocioribus delictis, depositionem, aut degradationem requirentibus, ubi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, & ideo opus sit 14. personali detentione, & possit initio solus Episcop. 15 ad summariam informationem, & necessariam detentionem praedere: seruato tamen in reliquis ordine premisso. In omnibus

Pp 5

nibus

nibus autem casibus ea ratio habeatur, ut iuxta qualiter
 delicti, ac personarum, delinquentes ipsi in loco
 a Cane. Cart. 2. Capit. 2. Capi-
 f. c. 35. c. E- tari. Capi-
 pisco. in Ec- tari. Capi-
 glesius, 95. dist. in Capitulo, 16 in Processionibus, & alijs actibus publicis.
 17 primas sedes, & locus, quem ipsi elegerint, & 18 prae-
 omnium rerum agendarum auctoritas, 19 Qui si aliquid Ca-
 cis ad deliberandum proponant; nec de re ad suum, et
 suorum commodum spectante agatur, b 20 Episcopis
 Capitulum conuocent, 22 vota exquirant, & iuxta ea conde-
 centi custodiantur. & Episcopis praeterea ubique is hon-
 tribuatur, qui eorum dignitati par est; eiisque in chancery
 in Capitulo, 16 in Processionibus, & alijs actibus publicis.
 17 primas sedes, & locus, quem ipsi elegerint, & 18 prae-
 omnium rerum agendarum auctoritas, 19 Qui si aliquid Ca-
 cis ad deliberandum proponant; nec de re ad suum, et
 suorum commodum spectante agatur, b 20 Episcopis
 Capitulum conuocent, 22 vota exquirant, & iuxta ea conde-
 centi custodiantur. Absente vero Episcopo omnino hoc 23 ab ipso Co-
 pitulo, ad quos hoc de iure, vel consuetudine specte-
 ficiatur, 24 nec ad id Vicarius Episcopi admittatur. Cum
 autem in rebus 25 Capituli iurisdictio, & potestas, si quis
 competit, & bonorum administratio salua, & intrac-
 nino relinquatur, 26 Qui vero non obtinet dignitatem, 27 et
 sunt de Capitulo, ij omnes in causis Ecclesiasticis Episcopi
 subijciantur: non obstantibus, quo ad supradicta, priuilegia
 etiam ex fundatione competentibus, 28 nec non in certis
 dinibus, 29 etiam immemorabilibus, sententijs, iuramen-
 tior. alleg. in
 meo tract. de
 priuilegiis
 scolarium,
 maximo
 priu. 64. cum
 seq. tamen in omnibus, priuilegiis, quaenam Vniuersitatibus
 diorum generalium, seu earum personis sunt concilia
 31 Hac autem omnia, & singula in ijs Ecclesijs locum non
 habeant, in quibus Episcopi, aut eorum Vicarij ex con-
 stitutionibus, vel priuilegiis, aut consuetudinibus, et
 Concordijs, seu quocumque alio iure maiorem habe-
 potestatem, auctoritatem, ac iurisdictionem, quidam pre-
 senti Decreto sit comprehensum, quibus S. Synodus de-
 rogare non intendit.

DECLARATIONES.

1. Statuit sancta Synodus.] Decretum hoc loquitur solum de Cap-
 tulis exemptis, & ijs quae consuetudine aut alio speciali iure se-
 bantur aduersus Episcopos, ea autem iura Episcopi fuerint
 sed illis non videntur nisi cum consilio, & assensu duorum electorum.

et Capitulo, &c. Non exenta autem capitula non comprehenduntur, etiam multa habeant priuilegia.

2. *Capitula Cathedralium.*] Hoc Decretum non pertinet ad Ecclesiam Cathedralem tanquam cathedralem, sed tanquam exemptam: unde Collegiata, quae prous non erant exempta, sed in omnibus Episcopo subiecta, si postea est erecta in Cathedralem, non comprehenditur hoc Decreto.

Si Capitula, de quibus hoc Decretum & supra sess. 6. c. 4. sunt exenta iurisdictione Episcoporum, tenentur seruare Decretum illius Concilij Provincialis, cui interfuit Episcopus.

3. *Quando Episcopus visitauerit.*] Debere ita obseruari Congregatio Concilij censuit. Vide quae supra notata sunt sess. 6. cap. 4.

Circa hoc Capitulum fuerunt proposita varia dubia. *Primum.* Ad visitatione Abulensis Ecclesie vel personarum, Episcopus necessaria debet assumere Notarium & Secretarium Capituli, vel potius unum eius Notariis, quem ipse ad hoc elegisset, cum in Concilio Tridentino hoc c. 6. expresse sit dispositum, quod dicta fiant coram Notario Episcopi? *Secundum,* an Episcopus visitando, possit solus sine adjunctis Capitularibus peccata & excessus Capitularium (quos correctione & punitione dignos repererit) corrigerre, punire, & emendare? *Tertium,* an Episcopus vel eius Vicarius, quando simul cum adjunctis Capitularibus, extra visitationem contra aliquem ex Capitularibus ad punitionem delictorum procedunt iuxta formam Concilij Tridentini hoc c. 6. debeat ei seruire Fiscalis ipsius Episcopi, qui cumna acculerit & prosequatur? vel potius an ad hoc manus sit assumentus & nominandus alius Fiscalis ex scrivitoribus vel Capellanis dictæ Ecclesie Abulensis?

Ad hanc ita responderuerunt Domini Cardinales, & quidem ad primum, quod in visitatione, de qua agebatur, proprius Notarius ab Episcopo esset assumendus, non illi tamen Capitulo suspectus. *Ad secundum,* Non teneri Episcopum in praefata visitatione adhibere adiunctos Capitulares; & aliquod crimen posse per se corrigerre & punire, non tam ea pena ordinaria, sed ea quae ad morum magis exequationem, quam punitionem respiciat. *Ad tertium,* Posse eundem Episcopum assumere fiscalem vel aliam, quem ipse deputare maluerit.

Ex parte eiusdem Episcopi denuo proposita fuerant hæc dubia: *Primum est,* An Episcopus solus, absque adjunctis Capitularibus, possit Capitulum visitare. *Secundum,* Ad hæc visitandi facultas extendetur etiam ad res & bona Capituli, eiusque administratores. *Tertium,* An huiusmodi decisio haberet locum etiam, casu quo administratio rerum & bonorum inter Episcopum & Capitulum esset communis. *Quartum,* Quatenus Episcopo competit facultas visitandi, etiam tunc, cum administratio est communis, an præserbit modus Episcopo, ne immixterit aut tollat decreta ab administrato-

stratoribus facta, ne eorum potestas, aut auctoritas libet.
Quinum, An licet Episcopo exigere iuramentum a viuis in-
 sum, An de rebus scandalosis tantum, & publicis, an etiam lemm
 occultis in visitando posset inquirere. **Septimum**, An effusa
 transumpta eorum, que Episcopus visitando, uisitione dispe-
 risset. **Octauum**, An Capitulum possit visitari ab Episcopo, si in-
 mo Episcopali, an in loco Capitulari tantum. **Nonum**, An solle-
 visitando possit recusari, tanquam suspectus. **Decimum**, An Epis-
 copus visitans, iuramentum, & acta visitationis in scripturam nige-
 possit, praetertim si recipiebant personas Capitulares, contra
 non nisi cum adiunctis est procedendum, iuxta hoc cap. **Alpinum**
 de visitatione, respondit Congregatio Episcopum posse, Quod
 prætenditur) Capitulum habet statutum ab Apostolica sedente
 matum. Hunc articulū Congregatio retegit ad Rotam, utrum
 interea non retardetur visitatio. **Ad secundum** respondit fratres
 visitandi, etiam ad res & bona Capituli, eiusque admodum summa-
 rendi, alias clusoria est visitatio, si negligentes, & bonos visi-
 tores non castigaret. **Ad tertium** respondit, prædictum Episcopum
 etiam eo casu, visitare posse, non excedendo tamea termini vici-
 onis præscriptos. **Ad quartum**, nullum alium Episcopo præ-
 dum modum, quam quod iuxta visitationis limites le coegerit.
quintum, de iuramento, non licere in visitatione præparandum
 in Capitulo: an autem depositiones testium sint redigendam
 peruram, Congregatio dixit maturius utraque parte informan-
 deliberaturam. **Ad sextum**, respondit posse etiam in ijs. **Ad septi-
 mum** de transumptis daoidis, posse itidem in præparatione, locu[m] vero
 Episcopali. **Ad octauum**, dixit, Episcopum non posse nec possi-
 ficare in dominibus Episcopilibus, sed cum visitare volent Capitu-
 lum, accedere debere ad locum ipsum, quo Capitulatess
 & eorum aetas expediti consueuerunt, si tamen id congrue-
 test: si minus, ad locum congruum & commodiorem. **Sed non**
 tenetur accedere ad locum Capitularem, quoties præsequitur
 visitationem aliquius particularis persona de Capitulo. **Ad nonum**
 respondit sepe dictum Episcopum recusari non posse, nec cum
 generali visitationem aggreditur, nec cum ad specialem delata-
 modo sine strepitu & figura iudicij procedens penas imponit
 eorum non ordinarias, sed eas tantum, que morum emendatione
 respiciunt, & modum corrigendi non excedant. **Ad decimum** re-
 spondit id non posse.

Congregatio censuit de voto Rotæ, hoc Decretum non solle-
 prehendere Capitula exempta, sed & omnia alia prætentenda
 posse tueri, non modo aduersus visitationem, vtc. 4. **Sei. 6.** sed etiam
 aduersus ea quæ hic disponuntur, quando agenda sunt extra
 visitationem, sive vigore priuilegiorum etiam ex fundatione compen-

Concil. Trid. cum Declarat.

vium, nec non consuetudinum etiam immemorabilium, sententiarum, iuramentorum & concordiarum, quæ tantum suos obligant auctores.

Fuit dubitatum, an portionarij, qui habent vocem in Capitulo, possint visitari ab Episcopo absq; adiunctis: & fuit resolutum quod si, quia etiam si habeant vocem in Capitulo, non propterea erunt de Capitulo, eo quod de Capitulo sint Canonici tantum, *Feli. in proxim.* *Decretal.* & habere vocem in Capitulo non operatur, quod quis sit de Capitulo. gl. & Doct. in Clem. 2. de etat. & qualitate.

4. *Contra aliquem ex contentu.]* Facultas procedendi contra aliquem ex Capitularibus exemptis pertinens ad Episcopum, & adiunctos, iuxta hoc ca. non devoluitur ad Episcopum, si adiuncti requisiti, cum to procedere negligant, vel reculent.

5. *In dicto Decreto procedat.]* Hæc facultas non est priuatoria ad eos qui ius habent visitandi & corrigendi, quia ijs licebit visitare seorsum ab Episcopo, & correctos ab ipsis non poterit Episcopus de novo corriger.

Hoc Decretum planè est obseruandum; etiam si Capitulum ipsum deliquerit, vel aliquis ex Canonicis de mandato Capituli, etiam si Canonicus extra ciuitatem delinquat, maximè degens in aliquo loco, ut putat in loco sui beneficii, vel si deliquerit intra corpus sua Ecclesie.

Subcollectores Camera Apostolicae ad nudum ministerium exigiendi certis casibus in his partibus deputati, si sunt Canonici vel alias beneficiati, ab Episcopo visitari & corrigi non possunt. Sic responsum fuit Episcopo Segobiensi.

6. *Vi Capitulum initio cuiuslibet anni.]* Quando sc. exemptum est à iurisdictione Episcopi, & sic quæ disponuntur in hoc capitul. & c. 4. Sess. 6. habent locum tabrum in Capitulis à iurisdictione Episcoporum exemptis. *Hoc hactenus sape declaratum est.*

Propositum fuit: Aut ad Episcopum vel alium superiorem pertinet facultas procedendi contra Capitulares, quando vniuersum Capitulum deliquerit: Item dato quod ad Episcopum pertineat, an de consilio & assensu duorum ex Capitulo procedere teneatur, iuxta hoc cap.

Ad has duas dubitationes Sacra Congregatio Cardinalium Concl. Trident. Interpretum, sic respondendum censuit, nempe, *quoad primum*, huicmodi facultatem procedendi pertinere ad Episcopum etiam absq; adiunctis, quando totum Capitulum deliquit: modo delictum non sit in persona Episcopi, vel in contemptum eius, vel, ubi Episcopus habeat interesse: tunc enim ea facultas contra Capitulares procedendi devoluitur ad proximum superiorem. *Ad secundum* vero respondit, Episcopum de consilio & assensu duorum ex Capitulo procedere non teneri.

7. *Elizat ex Cap. duos.]* In forma procedendi Episcopo hic preferi-

pta,

pta, licet ei secum adhibere duos de Capitulo exemptos, quod si cedere voluerit contra aliquem ex iis.

Ex hoc decreto potest solus Episcopus sine adjunctis Capitulo ad correctionem ad punitionem portionario: um procedere, iam casu quo portionarij de consuetudine, aut ex priuilegio Ecclesie statuto in Capitulo vel semper vel plenum habere vocem.

8. *Vel eius Vicarius.*] Congregatio censuit, Vicarium non procedere cum adjunctis, nisi prout tenetur Episcopus.

9. *Informando processum.*] Alter tamen censuit Congregatio quod à Capitulo uniuscuiusq; Ecclesie Collegiatz non ea omnia seruari debent, quæ de cunctis sunt hoc Capitulo,

10. *Coram Notario tamen ipsius Episcopi.*] Etiam in visitatione, quando est adhibendus Notarius, non tamen ad electionem Vicaria adiunctis. Id seruandum est tam in extra judicialibus, quam in iudicibus correctionibus.

Capitulo licet eligere duos Canonicos, qui cum Episcoporum dant in causis Canonorum, nullum tamen ius habent in electione Fiscalis, qui interuenire solet in criminibus Canonorum recte sed eius electio ad Episcopum pertinet.

Excluso Notario Capituli, electio Fiscalis ad Episcopum non pertinet. Episcopus vero potest assumere suum Fiscalem vel alium quemcumque velut deputare.

11. *Aut consueto tribunali.*] Ad electionem Episcopi, vel etiam Vicarij, dummodo non fiat in Ecclesia, Vicarius Episcopi debeatur constitire in consueto tribunali, eo casu quo procedit cum adjunctis, quod erat in Ecclesia Salamantina in claustru, dummodo sit extra consueto Ecclesie.

Episcopus potest sedere pro tribunali quocunque loco Divisa non exempto ubi maluerit. Ita e Cum Episc. de off. Ordinariis 6.

12. *In criminibus tamen.*] Episcopus in visitatione potest inquire de criminibus occultis, & non solummodo de publicis & accessoriis.

Cum Magister Capellæ, ceterique Cantores & Organistæ in Capitulo, an istos Episcopus punire sine adjunctis possit? Congregatio censuit, nisi haec personæ comprehendantur in confirmatione Apostolicis; ex Concilio in hoc c. omnes, qui non obnacere dignates, neque sunt de Capitulo, in causis Ecclesiasticis Episcopo subiici.

13. *Ex incontinentia.*] In crimen concubinitatus potest Episcopularis informationes & carcerationem procedere, ubi de fuga immetitur, absq; monitione, & forma hic prescriptis.

14. *Personalis detinzione.*] Carceres pro Capitularibus delinquentibus in domo Episc. esse debent.

15. *Ad summariam informationem.*] Etiam absq; monitione illa, qua infra c. 14.

Episcopus visitans tenetur dare transsumptum, si repererit ali-
quod delictum carceratione vel castigatione dignum.

Mulctæ quæ exiguntur à Capitularibus non sunt aliquibus corū
functionibus applicandæ, veluti portionibus, sed pīs locis.

Episcopi conuocare Capitulum ad libitum possunt, dummodo
non proponant de re ad commodum suum vel suorum spectante;
Capitulum quoque ipsum potest, quandocumq; voluerit, se congregare. Infr. hoc e. s. Quid si aliquid.

¹⁶ In processionibus.] Ad Episcopum pertinet cum consil. Capituli
decernere & edicere, quo & qua dirigendæ deducendæq; sint pro-
cessiones, non obstante immemorabili consuetudine, prout est in
Decreto Concilij.

Hoc Capituli consilium declarauit etatem congregatio intelligi
spōtere in processionibus dumtaxat publicis, non autem in priva-
tis. Priuatas autem processiones eas intellexit, in quibus alieni seu
externi Clerici non euocantur, sed à Capitularib. & Cathedralibus
tantum sunt ob alias particulares caussas. Porro in publicis pro-
cessionibus absente Episcopo eadem facultatem habet Vicarius Ge-
neralis in processionibus decernendis & ditigendis, quam Episcopus
habere conlueuit.

¹⁷ Si prima sedes.] Per hæc verba fuit resolutum, quod Rector, Pa-
rochialis Ecclesiaz Ripæ Transenensis, qui ex immemorabili con-
stitudine deferebat in publica processione sacramentum Ecclesiaz,
iuxta Clementinam vni. de reliquis, & vener. Jan. & sup. Sess. 12. Can.
6. cedat Episcopo puper electo, qui vult per se Sacramentum huius-
modi deferre. Sic Congregatio censuit de mense Apr. 1573.

¹⁸ Et precipua auctoritas.] Non potest tamen solus Episcopus sine
consilio Capituli edicere & ditigere processiones, sed tenetur illud
adhibere, sicut dicitur in hoc Decreto.

¹⁹ Quod si aliquid Canonici. [Episcopo ex Decret. huius cap. quo-
ad conuocationem Capituli spectat, ea dumtaxat auctoritas est at-
tributa, ut eo casu solo possit ipse suo arbitrio Capitulum conuoca-
re, vota requirere, & iuxta ea concludere, dummodo non sit actu in-
dere ad suum vel suorum commodum spectante. In reliquis Conci-
lium suum vniq; ius reservauit. Eadem tamen Congregatio cen-
suit, Episcopum conuocare non posse Capitulum in illis casibus, in
quibus iudex esse non potest. Et qui de re spectante ad Episcopalem
figuratem potest esse iudex, conuocare potest capitulum.

²⁰ Episcopi ipsi.] Eo casu quo res esset pertinens ad commodum E-
piscopi, Concilium declarauit, quod capitulum non potest conuocari
sine consensu & præsencia Episcopi, reliquos autem casus reli-
quit in terminis iuris veteris. In Capitulis ergo non exemptis, quæ
Ordinario sublunt, est seruandum ius commune.

Episcopus controversiam habens cum Capitulo, non potest
suum Capitulum congregare, sed debet ad aulam capitula-
tem

rem conuocate, in qua solitum est Capitulum semper coem.
21. *Capitulum conuocent.*] In dominibus propriis posse conuocare Capitulum, casu quo non haberent Episcopi locum ad hoc minister deputatum & decentem, in quo solitum esset conuocare, congregare Capitulum.

Episcopus Placentinus non potest Capitulum Ecclesie Campanis domi sua congregare, sed idem deber in aula Capitulane cari, in qua antea solitum est semper Capitulum conuocare.

22. *Vota exquirant.*] Episcopus non habet vocem in Capitulo.

23. *Ab iis de Capitulo.*] Absq; consensu Episcopi.

Visitatio, ad lauorem ca. 4. sell. 7 & cap. huius, etenim conuenient ex his Decretis, Episcopo, ut etiam liceat Decano & Capitulari gulares personas ipsi Capitulo subiectas cum episcopis vel seorsum etiam ab eodem (non tamen excludendo ipsi episcopum) toties quoties sua auctoritate uti voluerit) visitare, congregare, emendare iuxta antiquam & imminemorabilem haec enim consuetudinem.

24. *Nee ad id Vicarius Episcopi admittatur.*] Hoc intelligendum si Capitulum est exemptum: Et ita obseruari iustis Congregari Vicario Tarantinensi.

25. *Capituli iuris dictio, & potestas.*] Declaratum fuit debet in iuxta consuetudinem & statuta hactenus obseruata, & idem poterit cogi Capitulum ad tenendum Secretarium, qui in Clericis in sacris constitutus, sed potest habere Laicum: Punctum vero habet esse Clericus in sacris constitutus, secundum decretum Pontificis Compostellae, reuixum per S. D. N. anno 1563. Et ista immobili tempore deputatio punctatoris ad Capitulum pertinet, & obserueretur, quia Concilium in hoc nihil innovat.

26. *Qui vero non obtinent dignitates.*] Qui non obtinent dignitates sunt de Capitulo Portionarii, si in Cathedrali habent fratres in choro vestem Canonicalem, & votum consultuum, sunt de Capitulo, & comprehenduntur hoc Decreto.

Dubium faciebat doctrina Innoc. in c. 2. ad finem, de iure, inquirit quod quis habeat ius Canonici, per ea quae cum iure canonico visum fuit Sacra Congregat. Illustrissimum Cardinalium, propter votum consultuum, quod habent illi portionarii, etiam esse de Capitulo, quantum ad dispositionem huius cap. Non habet vocem in Capitulo, habet ius Canonici. F. in causa non habet de constit. quid autem de dignitatibus faciendum sit, tunc dicunt sicut per eum ibidem dicitur.

27. *Nec sunt de Capitulo.*] Etsi subiunt Capitulis, vel illis iudeantur famulenti foris aut in ipsa Ecclesia, quantum ad diuinam aliter.

28. *Nec non constitutionibus.*] Congregati censuit, non obstante Vicarius Archiepiscopi possit intervenire in Capitulo, & in consueta

dere, si talis facultas ei ante Concilium, ex constitutionib. aut con-
suetudine, vel alio quoque iure legitime competebat, iuxta De-
cretum eiusdem Concilij in fine. Præterim si illud Capitulum nullis
exemptionis, aut speciali iure iuuetui aduersus commodam subie-
ctionem: in his tamen in quibus esset agendum in Capitulo de re
spectante ad Archiepiscopum, seu suorum commodum, Congrega-
tio æquum censuit, ut ne eius Vicarius interficeret.

19. *Etiam immemorabilis.*] Derogatio inamemorabilis, de qua hoc
cap. extenditur ad disposita c. 4. sess. 6. supra.

20. *Concordias.*] Re proposita à Rota, & perlata ad Illustrissimos
Cardinales, & in congregatione maturata, Illustrissimi censuerant,
derogationem, de qua in præsenti textru, concordias etiam à Sede A-
postolica confirmatas comprehendere, quia attendenda est potius
mens, quam verba legis, & ita fuerat resolutum sub die 15. Apr. 1574.
Sediterum negotium excitantibus Dominis de Rota, S.D.N. hunc
terum declaravit ex congregationis sententia, cum suis derogatio-
nibus non comprehendere concordias à Sede Apostolica confirma-
tas.

Fuit autem propositum in congregatione, an intelligatur de con-
cordijs confirmatis in forma communij, an vero de illis tantum, quæ
ex certa scientia sunt confirmatae? Dic 13. Nouemb. 1586.

Congregatio censuit, esse præseruatas ex hoc textru, & ex c. 4. sess. 6.
concordias confirmatas ex scientia cum causæ cognitione dumta-
runt.

Superinterpretatione c. 4. sess. 5. & cap. 6. sess. 15. Concil. Trid: fa-
cilius Dominos de Rota instantे Sacra congregatione Illustrissi-
morum cardinalium eiusdem concilij: Respondit sic Decanus: De
ordinatione Sacrae congregationis Illustrissimorum cardinalium
Concil. Trid: fuit propositum in Rota dubium, quod erat inter D.
Episcopum Gadicensem, & Decanum, & capitulum eiusdem Eccle-
sie superinterpretatione tam cap. 4. sess. 6. quam huius c. & partibus
hic inde informantibus fuerunt Cardinales omnes sine difficultate in
voto, quod vigore harum constitutionum possint per Episcopos &
alios maiores Prelatos, capitula cathedralium & aliarum maiorum
Ecclesiastarum, illarumq; personæ visitari, corrigi, & emendari, etiam
auctoritate Apostolica: non solum si capitula huiusmodi, ac perso-
nae vellet se tueri exemptionibus, sed etiam consuerutinibus, sen-
tentij, iuramentis, & concordijs, quæ tantum suos obligent au-
tores, non etiam successores. Itaq; Sacra Synodus comprehendit
non solum capitula exempta, sed & omnia alia prætendentia se posse
aduersus visitationem, sub vigore constitutionum, &c. No-
tissimum enim est, indefinitum in lege æquipollere vniuersali, præ-
terea facis dixisse: nullis exemptionibus, si nihil ultra impedimentum
exemptionis S. Synodus tollere voluerit, quod nos est dicendum
subsequentibus verbis, sc. consuetudinibus, sententiis, iura-

mentis, concordii, &c. Quam interpretationem clarissime comprehendunt verba, quæ sunt initio huius capituli, sc. Statut. S. Synodus omnibus Ecclesijs Cathedralibus. &c. Quia autem dicitur, non excludit, & hoc tenendum est, etiam casu quo agendum extra visitationem, dicitur gaturque prius legiis etiam existimantibus, necnon consuetudinibus eti. in immemoriam sententias, iuramentis, & concordiis, quæ tantum suos obligantes, sicuti dicitur in hoc capitulo.

31 Hac autem omnia & singula.] S. Synodus in favorem Episcoporum addit omnia & singula (de quibus hoc capitulo) locum habere in his Ecclesijs, in quibus Episcopi, sive eorum Vicariis, institutionibus vel priuilegijs aut consuetudinibus, sine contradictione quocunque alio iure maiorem habent potestatem, auctoritate iurisdictionem, quam praesenti Decreto si comprehensum quod S. Synodus derogate non intendit. Ita hic in praesenti decreto dicitur. Ex quibus verbis collitur unum motuum deducendum per instantes pro parte eiusdem Capituli, quod dicebatur praesenti Councilio non continere delegationem statutorum dicti Capituli sed pertinet ex verbis proximetatis constat de contrario, cum sollem seruerunt constitutiones in favorem Episcoporum. Ex quo fieri praecepit omnia verba multo fortius habere locum. Item neque sit exemplum, aut consuetudinem non habet, nullitas, aut iuramenta, aut concordias.

REMISSIONES.

Vide Aloys. Ricci. in collect. dec. p. 4. collect. 711. per tornum nostrum procedere etiam in portionario, ita ut Canonici possint coniudices eigi, & huiusmodi portionarios habere ius votum Canonicos, & possint agere sicut Canonicos pro concurrence eius. Ita virilitatem, resolutum Verall. decil. 9^a. p. 1.

3. Quando Episcopus visitauerit.] Visitationem Capitulum non priuariet ad Abbates, & Decanos, & alios, quibus ante Card. decilum referunt Stephan. Grati. discepit. forcal. 40. Gonza. ad reg. 8. Cancel. §. 2. proœm. n. 21.

7. Ut Capitulum initia cuiuslibet anni, &c.] An habeat locum in pitulo exemplo ab Episcopo? Affirmant Zerol. in præcip. 20. Capitulum, verf. ad 8. pag. 84. Ror. Roma. diversi dec. 20. p. 2. quam refert Aloys. Ricci. d. Collect. 711. in prim.

8. An si Collectores Cameræ Apost. ad nudum ministerium, geni certis casibus in partibus depuratis sunt Canonicos, et beneficiati ab Episcopo visitati & corrigi possint? Sacrum. Card.

gregationem censuisse Episcopum non posse, refert Gonزال. ad reg. 8. Caneel gl. 21. num. 82.

¹ Vnum autem tantum sit.] Quid si discordent? Vide Guttier. pract. lib. 1. q. 94.

² Non obstantibus, quoad supradicta, priuilegijs.] Locum non habet in concordis Sede Apostol. ex certa Scientia confirmatis, docet Gonزال. ad reg. 8. Caneel gl. 25. num. 14.

CAPUT VII.

Accessus aut regressus ad beneficia ecclesiastica tolluntur. Coadiu-

tor quomodo, cui, & ex qua causa concedendus.

Cum a beneficijs ecclesiasticis ea, quæ hæreditariae successionis imaginem referunt, sacris constitutio-

a.c. ad Apo-
policam t. q.
t.c. ex trans-
missa, & c.
ad extirpan-
das successio-
nis de fil.

nibus sint odiosa, & Patrum decretis contraria; nemini in posterum accessus, aut regressus, etiam de consensu, ad beneficium ecclesiasticum cuiuscumque qualitatis con-

preb. c. con-
suluit. de ius-
patro. c. ad

cedatur: nec hactenus concessi suspendantur, extendan-

hac. de decia-
Conc. Rom.
tempore His-
tarj c. s.

tur, aut transferantur. Hocque decretum in quibuscumque beneficijs ecclesiasticis, ac in quibuscumque perso-

nis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus locum ha-

beat. ¹ In Coadiutorijs quoq; cum futura successione idem posthac obseruetur, vt nemini in quibuscumque beneficijs ecclesiasticis permittantur. Quid si quando ecclesiæ Cathedralis, aut monasterij vrgens necessitas, aut eu-

dens utilitas postulet Prælato dari Coadiutorem, is non aliás cum futura successione detur, quam hæc causa prius diligenter à Sanctissimo Romano Pontifice sit cognita,

& qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à jure, & decretis huius S. Synodi in Episcopis, & Prælatis requiruntur: aliás concessiones super his factæ surrepti-

tae esse eonfantur.

DECLARATIONES.

¹ In Coadiutorijs] Episcopo cuidam petenti, vt possit facere Coadiutorem in Abbataria, quam in Episcopatus resignatione retinuit, concessum est, vt eligat Vicarium ad vitam, vel coadiutorem; & ceterum non obster præfens capitulum.

Qq 2

REMIS.

REMISSIONES.

* Vide Flam. de Resign. lib. 6. q. 5. num. 96. P. Azot. inst. mon. 1. lib. 9. c. 21. col. 883.

¶ De Coadiutoria vide Quintanad. Ecclesiast. lib. 2. ad numer. p. cum seqq. Latissimè Nicol. Gars. de Benefic. p. 4. c. 5. pertinet.

γ Quando concedi solent Coadiutoria, vide Gonzal. ad reg. Cancellar. gl. 5. §. 9. num. 43. cum seqq.

δ In Coadiutorijs. &c.] Vide P. Azot. d. p. 2. li. 3. c. 2. col. 37. & quid Gonzal. d. gl. 5. num. 33. & 34.

C A P V T VIII.

Beneficiati sunt hospitales. Hospitalia regantur provisoriatio, patiuntur prouentus, ac bona. Episcopus ad hec adiungit, contra tamen fundationem nihil agat, quam obseruari curet, adhibitis penit.

* **A**dmonet sancta Synodus quoscumque Ecclesiastica beneficia, sacerdotalia, seu regulatae obtainentes, ut hospitalitatis officium, à sanctis Patribus frequenter commendatum, quantum per eorum prouentus licet, promptè, benigneque exercere astuerant; memores, et qui hospitalitatem amant, b Christum in hospitalibus recte percire. Illis vero, quæ hospitalia vulgo nuncupara, scilicet pia loca, ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperum ve vsum præcipue instituta, i in commendam, administrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam consilijs suis unita, obtinent; vel si Ecclesiæ Parochiales, hospitalibus forte unitæ, aut in hospitalia creæta, carumque patronis in administrationem concessæ sint; præcipue nino, ut impositum illis onus, officiumve administrare, atque hospitalitatem, quam debent, ex fructibus ad deputatis actu exerceant, ciuita Constitutionem Cœlij Viennensis, alias in hac eadem Synodo sub fel. no. Paulo III. innouatam, quæ incipit, Quia contingen-

do cap. vlt. **S** Quod si hospitalia hæc ad certum peregrinorum, aut aliarum personarum genus suscipiendum

fuerint instituta; nec in loco, vbi sunt dicta hospitalia, similes personæ, aut per paucæ reperiantur; mandat adhuc, ut fructus illorum in alium pium vsum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco, & tempore utilior, conuentantur, prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui terum vñl peritiores sint, per ipsum diligendis, magis expedire vñsum fuerit: nisi aliter forte, etiam in hunc euentum, & in eorum fundatione, aut institutione fuerit expressum: quo casu, quod ordinatum fuit, obseruari caret Episcopus, aut, si id non possit, ipse, prout suprà, utiliter prouideat. Itaque si predicti omnes, & singuli, cuiuscunque Ordinis, & Religionis, & dignitatis, etiam si laici fuerint, qui administrationem hospitalium habent, non tam regularibus subiecti, vbi viget regularis obseruantia, ab Ordinario moniti, hospitalitatis munus, adhibitis omnibus, ad quæ tenentur, necessarijs, re ipsa obire cesserint; non solum per Ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia ad id compelli possint, sed etiam hospitalis ipsius administratione, curave perpetuò priuari possint; aliquæ eorum loco ab ijs, ad quos spectabit, substituantur. Et predicti nihilominus, etiam ad fructuura restituionem, quos contra ipsorum hospitalium institutionem perceperunt, quæ nulla eis remissione, aut compositione indulgeatur, in foro conscientiæ teneantur; nec administratio, seu gubernatio huiusmodi locorum vni & idem personæ ultra triennium deinceps committatur; nisi alter in fundatione cautum reperiatur: non obstante, quod omnia supradicta, quacumque vñione, exemptione, & consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu priuilegijs, aut indulxit quibuscumque.

DECLARATIONES.

¹ In commendam.] Hospitalia, obrationabilem causam quandoque à Sede Apostolica ad quatuor menses tantummodo commen-
tantur, cum clausula, quod omnes fructus in usus pauperum conuen-
tantur.

Petenti Cardinali de Pisis, ut Hospitalie Placentinum vacans mor-
ticeius
Q q 3

te eius familiaris, sibi solum ad sex menses commendatur, Congregatio censuit dandum, & custodiendum ad quatuor meses pro Breue, cum onere tamen ut postea de idoneo viro prouideatur ex hoc Decrero, & modo interim ipse nullos inde fructus percipiat, sed non in usum Hospitalis conuerteret.

Congregatio censuit, comprehendi Hospitale, cuius a 300. annis circa collatio & institutio in perpetuum titulum dari conuenient, qui Concilium excipit uolum casum duntaxat, videlicet quando altera fundatione cautum reperiatur.

2. In eorum fundatione, vel institutione.] Congregatio Concil. dicitur Febr. 1581. censuit posse, & debere admitti id quod aliter hinc causa est in fundatione.

R E M I S S I O N E S.

An possit aliquis compelli ad hospitalitatem? Vide Lxx in l. si quis a liberis, §. & si impubes, num. 37. Menoch. de abbiti. casu 182. numer. 43. P. Henr. p. 2. sum. pag. mibius. Tiraq. de Pœnis temp. causa 44. num. 10. Spin. in Speculo Techm. gl. 6. princ. num. 8.

B Quod si hospitalia, &c.] Vide Frat. Emman. quest. Regul. tom. 3. q. 84. artic. 2. vers. Secundum, Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo Ho- spitale, num. 8.

C A P V T I X.

Quomodo probandum ius patronatus: cui deferendum, simili- ter etiam vetita nonnullae accessiones, quadam rati- minimè. Legatur & teneatur hoc capitulum.

Sicuti, legitima patronatum iura tollere, pia &c. que fidelium voluntates in eorum institutione violare, aequum non est: sic etiam, ut hoc coleto be- neficia ecclesiastica in seruitutem, quod a multis im- dentiter fit, redigantur, non est permittendum. **Z** n. Vig- tur debit in omnibus ratio obseruetur, decernit sancta Si- nodus; ut titulus Iuris patronatus sit ex fundatione, vel <sup>2. Sup. sess. 14
de ref. c. 12. c.
pia mentis,
cum seq. 16.
q. 1. 2. c. no-
tis, de in-
patio.</sup> dotazione, qui ex authentico documento, & alij si- quis sit ostenditur, siue etiam 2. ex multiplicatis praefe- rationibus per antiquissimum temporis cursum, & quibus- missum memoriam excedat, aliasve secundum juris dispo-

sitionem. In ijs verò personis , seu Communitatibus ,
 vel Vniuersitatibus , in quibus id ius plerumque ³ ex usur-
 patione potius quam summi præsumi solet, plenior , & exactior
 probatio ad docendum verum titulum requiratur, ⁴ neq;
 immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quām
 si præter reliqua ad eam necessaria, præsentationes, et
 iam continuatæ , non minori saltem , quām quinqua-
 ginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint,
 & authenticis scripturis probentur. 6 Reliqui parronatus om-
 nes in beneficijs, tam sacerdotalibus, quām regularibus, seu
 parochialibus , vel dignitatibus , aut quibuscumque a-
 lijs beneficiis, in Cathedrali, ⁷ vel Collegiata Ecclesia; seu
 facultates, ⁸ & priuilegia concessa tam in vim patronatus,
 quam alio quocumque iure nominandi, eligendi, præsentan-
 dæ ea, cum vacant (^a exceptis patrouatisbus, super Cathe-
 dralibus Ecclesiis, competentibus, & exceptis alijs, quæ
 ad Imperatorem & Reges, seu regna possidentes, ^b & alios-
 ques sublimes, ac supremos Principes , iura Imperij in domi-
 nis suis habentes , pertinent ; & a quæ in fauorem Stu-
 diorum generalium concessa sunt) in totum prorsus ab-
 rogata, ^c & irrita, cū quasi possessione inde secura, intel-
 ligantur. Beneficiaque huiusmodi, tanquam libera, à
 suis collatoribus conferantur; ac prouisiones huiusmodi
 plenum effectum consequantur. b Ad hæc liceat Episco-
 po, præsentatos à patronis, si idonei non fuerint, repel-
 letio Quod si ad inferiores institutio pertineat; ii ab Episcopo
 tamen, iuxta alias statuta ab hac sancta Synodo, exami-
 nentur: alioquin institutio ab inferioribus facta, 12 irrita
 sit, & inanis. ^d Patroni autem beneficiorum , cuiuscumque
 Ordinis, & dignitatis, etiam si Commanitates, Vniuer-
 sitates, Collegia quæcumque Clericorum, vel laicorum
 existant in perceptione fructuum, prouentuum, obuen-
 tionum quorumcumque beneficiorum , etiam si verè de
 iure patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione es-
 sent, nullatenus, 13 nullæ causa, vel occasione se ingerant;
 sed illos liberè Rectori, seu Beneficiato, non obstante et-
 iam quacumque consuetudine, distribuendos dimittant.

Q q 4

Nec

^a Nota post
^b ref. c. 18. 4.
^c 19. Sess. 24.
^d ref. c. 13. 4.
^e Sess. 4. de
^f ref. c. 13.

Nec dictū ius patronatus venditionis, aut alio quoque titulo in aliōs contra Canonicas sanctiones transire præsumant: 14 si securi, excommunicationis & interdicti pœnis subiçiantur; & dicto Iure patronatus ipso iure priuati existant. Insuper accessiones, per uniuersionis factæ de beneficijs liberis, ad Ecclesiæ latus patrociui, etiam laicorum, subiectas, tam ad parochiales quam ad alia quæcumque beneficia, etiam simplicia, sive dignitates, vel hospitalia, ita ut prædicta beneficia sive ciuidem naturæ cum ijs, quibuscum vniuntur, efficiantur, atque sub Iure patronatus constituantur; haec tamen plenarium sortitæ sunt effectum, vel deinceps ad cuiuslibet instantiam fieri; quacumque auctoritate, cum Apostolica, concessæ fuerint, simul cum vniobus ijs per surreptionem obtentæ intelligantur: non obstante quacumque in ijs verborum forma, seu derogatione, per habeatur pro expressa: nec executioni amplius denudentur; sed beneficia ipsa vnitæ, cum vacauerint, libenter anteā conferantur. a Quæ veò à quadraginta annis contraria factæ effectum & plenam incorporationem sunt consecuta; haec nihilominus ab Ordinarijs, tanquam à Sede Apostolica delegatis, reuidēantur & examinetur: ac quæ per surreptionem vel obreptionem obtentæ fuerint, tandem cum vniobus irritæ declarentur, ac beneficia ipsa regrentur, & alijs conferantur. Similiter quoq; patronatus quicunque in Ecclesijs, quibuscumque alijs beneficijs, iam dignitatibus antea liberis, acquisiti à quadraginta annis citræ, & in futurū acquirendi, seu ex augmento debitis, seu ex noua constructione, vel alia simili causa, cum auctoritate Sedis Apostolicae, ab ijdem Ordinario, vel de legatis, ut suprà, qui nullius in his facultatibus auctoritatis uilegijs impedianter, 15 diligenter cognoscantur: & quæ non repererint ob maximè evidenter Ecclesiæ, vel beneficij, seu dignitatibus necessitatem legitimè constitutæ esse, in totum reuocent; atque beneficia huiusmodi secundum illa possidentiū, & restituto patroniseo, quod eis idcirco datum est, in pristinum libertatis statum redi-

a Sup. Jeff. 7.
de ref. c. 6.

Coneil. Trid. cum Declarat.

cant: non obstantibus priuilegijs, constitutionibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

DECLARATIONES.

1. *Ostendatur.*] Non est satis afferenti, sibi competere Ius patronatus ex fundatione vel dotacione; quod una presentatio de anno 1514. & altera 1561. effectum sortita fuerint, sed ostendatur, prout Congregatio censuit, die 4. Februarij 1581. *Infrā, hoc cap. 9. multiplicari.*

Item censuit, non posse patronum repellere à sua quasi possessione presentandi, si adhibita caussa cognitione super lute patronatus, post Concilium Ordinarius à Patrono presentatum admissaret, etiam post obitum eiusdem presentati de validitate Iuris patronatus iterum contigerit dubitari: secus autem, si simpliciter Patroni presentatio absque caussa cognitione admissa fuisse. Item censuit, cum demum debere intelligi adhibitam fuisse caussa cognitionem inprobando lute patronatus, cum seruata fuerit forma a Concilio tradita. *Infrā, hoc cap. 9. diligenter.*

2. *Multiplicatis presentationibus.*] Ius patronatus ex solis presentationibus continuis ultra hominum memoriam probatur, licet in eis nulla fuerit factamentio de fundatione, aut dotacione.

Hoc decretum Concilij habet locum & in petitorio, & in postitorio, unde admittenda non est presentatio, aut presentationi instrumento facienda, nisi prius cognito lute patronatus ex Decreto Concilij.

3. *Ex usurpatione potius quæsumus.*] Quoad usurpationem bonorum Ecclesiasticorum, quæ presumuntur in Dominis Oppidorum & terrarum habentibus perpetuam iurisdictionem, Congregatio Concilij censuit, Barones, & alios Dominos iurisdictionem perpetuam habentes comprehendendi hoc Decreto.

4. *Nec immemorabilis temporis.*] Ad probandum priuilegium patronatus in Conuentuali Ecclesia ex causa fundationis, & dotacionis, & quidem in eius limine fundationis concessum fuisse, sufficit immemorabilis, iunctis multiplicatis presentationibus, quæ secundum formam Concilij hoc cap. effectum sortita fuerunt. Sic enim Congregatio die 4. Decembris 1586. censuit ex verbis Concilij, etiam casu quo super hoc nullum fuerit priuilegium, aut nullum reperitur fundationis instrumentum.

Congregatio censuit, ut ad conficiendam immemorabilem consuetudinem concurrent anni claphi usque ad terminum controversie motu, non tantum tempus diuersum ad publicationem Concilij attingendum sit.

5. *Authenticis scripturis probentur.*] Non possunt repelli probatio-
nes oblatæ à Patronis, vt corum patronatus declareretur esse ex Con-
cilio: saluis tamen exceptionibus tam huius Decreti, quam huius
communis, Probatio ergo quæ sit per solos testes & non per generali-
tatem scripturam rejicitur.

6. *Reliqui Patronatus.*] Congregatio die 4. Decembri 1566. statuit
esse sublatos patronatus ex priuilegio, non autem ex fundatione
donatione.

7. *Vel Collegiata Ecclesia.*] Si de beneficiis simplicibus agatur, pre-
sentatio non potest institui à Canonicis, pruisquam fuerint examina-
ti ab Episcopo, & idonei reperti. Si vero de parochialibus Ecclesiis
agatur, seruanda est forma examinis quæ praescribitur Sess. 14.
cap. 16.

8. *Et priuilegia concessa.*] Super hæc verba fundabat se quidam Epis-
copus dicens ius eligendi (quod ex consuetudine competit curia
Capitulare cuiusdam Ecclesiæ Collegiatæ ad Canonicos re-
cantes) per Concilium hoc esse sublatum, quod factum est, & fuit
Illustrissimorum Congregatione reprobatum, nam Textus inter-
stringit se ad ius eligendi in iure patronatus elective, non aemula-
tis electionibus, quæ de iure communi Capitulis competentes
Prælato inferiori.

9. *Iure nominandi, eligendi, presentandi.*] Hoc ius presentandi
ad mansionarios, tantum censendum est esse ex priuilegio, quod
Capitulum non fundauit, nec dotauit, vel habet immemorabilem,
ideo sublatum est hoc Decreto. Qui dicit se habere lo permis-
sus ex priuilegio, admittendus est ad probandum immemorabilem.

10. *Quod si ad inferiores institutio.*] Quando Concilium hoc
remituit ad statuta alias in hac sancta Synodo, intelligit Textus
Sess. 7. capit. 13. vt sit sensus: Beneficium Iuris patronatus, quo
do est simplex, licet possit ab inferiore institui, tamen de
per Episcopi requirit examen. Sic Congregatio die 18. Ian-
uarii 1573.

Congregatio censuit, cognitionem validitatis & invaliditatis
ris patronatus controuersi, ad Episcopum duntaxat, non aemula-
tis inferiores, qui ius habent instituendi, pertinere, lecas veni-
huiusmodi inferiores Ordinarij in eo loco haberent iuris-
nam.

11. *Ab Episcopo examinentur.*] Etiamsi institutio pertinet ad canoni-
chos. Non tamen comprehendit beneficia simplicia, quae
collatio libere pertinet ad inferiores, sed bene se extendit ad omnes
inferiores.

beneficia, pro quibus facienda est præsentatio, electio, scilicet manu-
tatio inferioribus collatoribus.

Abbes, & alij ex fundatione exemptionem prætendentes in
Ecclesiis suis, coram se præsentatos instituere non possunt abs-
que Episcopi examine. Congregatio enim Concilij illud censuit,
id Episcopo fieri debere, si nihil aliud obiectatur, quam dicta
exemptione: & aliter factam institutionem, irritam esse & nullam
ex hoc capite. Et quia dicti Abbes prætendunt in dictis huius-
modi à se ad patronorum præsentationem institutos, omnimo-
dum iurisdictionem habere, sequē illorum Ordinarios esse, & id
iudicata declarationem sibi non obesse, quod minus absque Epi-
scopi examine & approbatione præsentatos instituere possint; Con-
gregatio censuit eis obesse eam, et si Ordinarij institutorum sint,
hunc iurisdictionem habeant, alias eam irritam esse institu-
tionem.

13. *Irrita sit & inanis.*] Non sufficit, quod præsentatus fuerit a.
ut examinatus, & approbatus ab alio Ordinario ad aliquod
beneficium Curatum, sed de novo oportuit eum esse examina-
tum.

14. *Nulla vero causa, vel occasione se ingerant.*] Qui tempore, quo
ingenerit, & fructus exigit, non est in actu præsentandi, sed est Pa-
tronus in potentia, (utpote de patronorum familia) non habet lo-
cum in hoc capitulum, sed is alia poena puniri poterit, quia bo-
nalia in iusta causa, vel surripuit. Sic Congregatio censuit, in una
Munera. Quod si ipse patronus vellet à præsentato conducere bo-
norum patronatus (etenim verbum, ingerere, sonat rem agi per
nam illegitimam, titulus vero locationis est legitimus) maior
par illustrissimorum respondit hoc capitulum habere locum etiam
causa.

15. *Si fecerint, excommunicationis. &c.*] Poenæ appositæ in hoc
Decreto referuntur non solum ad alienantem bona beneficij patro-
nus, sed etiam ad usurpantem fructus illius.

16. *Diligenter agnoscantur.*] Si Ordinarius post Concilium cogno-
scere de luce patronatus, & admittit post Concilium, non potest patro-
nus expelli a sua quasi possessione præsentandi, si Ordinarius volue-
re cognoscere, propter obitum illius præsentati: secus autem, si
impedit eius præsentatio fuisset admissa absque causæ cogni-
scere.

REMISSIONES.

Vide Martha Soares practica & Ordine visitandi, cap. 6. num. 1.
Cibed. de Patronat. Regiae Coronæ, c. 34. Latissimè Gonzal. ad
leg. 2. Cancel. Glos. 18. nu. 19. cum multis seqq. nouissimè P. Valer.
glia. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 210.

Deci-

Prima. Hoc Decretum Concilij haber locum in perito, &
possessione. Vnde admittenda non est præsentatio, auctoritate
institutio facienda, nisi prius verificato iure patronatus do-
to Concilij, refert Gonzal. ad Reg. 2. Cancel. Gloss. 18. num. 12.
Secunda. Non potest repellere sua quasi possessione præsum-
di, si adhibita cause cognitione super iure patronatus post Con-
ciliū Ordinarius a patrono præsentatum admisit, etiam si post eam
eiudem præsentati, de validitate iuris patronatus contingat debitu-
ri, secus autem si simpliciter patroni præsentatio absque cogni-
tione admissa fuerit, refert Gonzal. d. Gloss. 18. num. 26.
Tertia. Ius patronatus ex solis præsentationibus contraria
tra hominum memoriam probatur, licet in eis nulla huius finis
mentio de fundatione, aut dotatione, refert Gonzal. d. Gal. 18.
num. 46.

Quarta. Pro forma requiritur, ut probatio fiat per Authenticationem
scripturas, & regula est constitueda, quod probatio per testes non
sufficiat, refert Gonzal. d. Gloss. 18. num. 79. & num. 82. resolutio
si per testes probaretur esse deperditas scripturas, & depositas
tenore illarum, in quibus continebantur continuare præsentatum,
quod tunc satisficeret menti Concilij, vide tamen Steph. Grad. de
forens. cap. 168. num. 21.

Vrigitur debita in omnibus, &c.] Quibus modis probemus ius
patronatus, vide Mascard. de Probat. Conc. 956. & conc. 1156. Fin.
decil. 540. nu. 2. & dec. 542. num. 3. Zerol in praxi Episcop. p. 1. vid.
Ius patronatus, pag. 180. Aloys. Ricci. in Collect. decil. p. 1. Colle.
An sufficiat fama, Mascard. concl. 753. num. 47.

An debeat patronus probare bonam fidem? Vide Spia. in Spec.
lo Testam. Gloss. 4. princip. num. fin. Valase. consil. 167. no. 5. con-
seq. Gonzal. d. Gloss. 18. num. 48. vbi quid si constet de iniusto
tulo, vel de iniusto principio.

Sine etiam ex multiplicari presentationibus, &c.] Vide Menech.
Cops. 336. & lib. 3. de Præsumpt. quest. 90. num. 3. cum seqq. Menech.
concl. 103. nu. 9. Gonzal. d. Gloss. 18. num. 44. cum seqq. Catal. decil.
17. p. 1. vbi resolutum, ad minus debere esse tres, nec omnes enti-
tias esse de tempore immemorabili decidit Aloys. Ricci. decil.
on. 29.

Qui hominum memoriam excedat.] Quot annorum debet esse
tempus immemoriale ad probandum ius patronatus? Petrum
sexaginta annorum probati tenent. Ofasc. dec. 150. Vinc. de Finis.
decil. 166. Spatiū tamen centrum annorum desideratī affectū
pell. Tholos. decil. 440. Faria. in decil. nouiss. 584.

10 Ab patronus, qui est in quasi possessione praesentandi post Concilii de novo vacet beneficium, & iterum praesenter, teneatur ad instantiam fisci de novo docere de titulo, vel prius debet fieri intentione & manuteneri in possessione? Patronum esse manutendum in quasi possessione saluis iuribus fisco in petitorio, decidit Aloys. Ricci Curia Archiep. Neap. decis. 62.

i. *Vilu universitatibus.*] Vide Aloys. Ricci in Collect. decis. p. 4. Col. l. 1240.

2. *Excepis patronatibus, &c.*] Vide Gutier. pract. li. 3. q. 13. num. 72. Gonza. ad Reg. 8. Cancel. gloss. 24. num. 160. & vide quid gloss. 18. n. 57. cum seqq.

3. *Aliosq; sublimes ac supremos principes.*] Qui sint isti magnates, vi- Gonza. ad Reg. 8. Cancel. gl. 18. num. 66. cum seqq. & gloss. 24. a. n. 160.

4. *Irrita, &c.*] Vide Gonza. ad Reg. 8. Cancel. Gloss. fin. num. 47. & 48.

5. *Patroni autem beneficiorum.*] Vide Spin. in Speculo Testa. Gloss. princip. num. 91.

C A P V T X.

Prout Ordinarios locorum quadam persona qualificata designen-
tur a Capitulis, coram quibus ac eorum substitutis causa.

Ecclesiasticae spirituales tractentur. Breuiter
terminentur causa.

Quoniam ob malitiosam petentium suggestionem,
& quandoque ob locorum longinquitatem, perso-
narum notitia, quibus causæ mandantur, vsque adeo ha-
benti non potest, hincque interdum iudicibus, non vnde-
quaque idoneis, causæ in partibus delegantur: statuit
sancta Synodus, in singulis Conciliis prouincialibus aut
diocesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant, a
fuxta Constitutionem Bonifacij VIII. quæ incipit, Statu-
tum, & i. alioquin ad id aptas designari, vt præter Ordina-
rios locorum iis etiam posthac causæ Ecclesiasticae ac
spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes, in
partibus delegandæ comitirantur. Et, si aliquem inter-
num a ex designatis mori contigerit, 3 substituat Ordinarius loci
cum Consilio Capitulalium in eius locum, vsque ad fu-
turam prouincialem aut diocesanam Synodum; ita ut
habeat

a c. statutum
de rescr. in s.
vide post finis
huius libri.

habeat quæque diœcesis quatuor saltem aut etiam
res probatas personas, ac ut supra qualificatas, quæ
huiusmodi causæ à quolibet Legato, vel Nuncio, non
etiam à Sede Apostolica committantur: alioquin per
designationem factam, quam statim Episcopiadum
Romanum Pontificem transmittant, delegations quo-
cumq; aliorum iudicium, alijs quæm his factæ, sumptu-
tiæ cœlentur. Admonet dehinc sancta Synodus

a Vide Sess. 4. c. 20. c. si- nem litibus, &c. si. de do- & contu. c. 2. de re iud. &c. constitutus, ne, aut competentia ratione occurrant.

Ordinarios, quæm alios quo scumq; iudices, & utrum-
dis causis, quanta fieri poterit breuitate, studeant, ad
gatorum artibus, seu in litis contestatione, leuata par-
ticipiæ, iudicij differenda, modis omnibus, aut termini præ-
dicti, ne, aut competentia ratione occurrant.

DECLARATIONES.

1. *Alioquin ad id aptas designari.*] Harum personarum qualificati-
rum nominationem ad Episcopum quidem principaliiter, non non
priuatiæ ad alios spectare, congregatio respondit. Et si quis
pore commissionis caufarum reperiebatur constitutes in degre-
& designatus inter iudices synodales, commissionem regnante
poterit de eadem causa cognoscere, quia sufficit ab initio suorum
actuum. Sic fuit dictum die 2. Martij 1587.

2. *Ex designatis mori contigerit.*] Habet hic Texus etiam locum
diurna absentia, quæ æquiparatur morti.

3. *Substituit Ordinarius loci cum consilio Capituli alienum in se-
zum.*] Congregatio censuit, consilium Capituli requiri propositum.
Ordinarius ergo non poterit illud præterire, atamen non recusat
illud sequi.

C A P V T XI.

*Ecclesiistarum bona non elocentur cum praediicio successorum, p-
cunque indulto non obstante. Iurisditiones quoque Ecclesias
non locentur, & concessa eloçari, irri-
tantur, &c.*

*a&c. M*agnum Ecclesijs perniciem afferre solle-
tum praediicium aliis locantur. Omnes igitur ha-
bent

ches, si anticipatis solutionibus fiant, a d^o nullatenus in p^ra-
iudicium successorum validæ intelligentur; quocumque
indulto, aut priuilegio non obstante, nec huiusmodi lo-
cationes in Romana Curia vel extra eam confiuentur.
Non licet etiam iurisditiones Ecclesiasticas, seu facultates
nominandi aut deputandi Vicarios in spiritualibus, lo-
cate; nec conductoribus per se aut alios ea exercere, a-
literq; concessiones, etiam a sede Apostolica factæ, surre-
putiæ censeantur. Locationes vero rerum Ecclesiastica-
rum, etiam auctoritate Apostolica confirmatas, sancta
Synodus irritas decernit, 2 quæ a tringinta annis citra, 3 ad
longum tempus, seu , ut in nonnullis partibus, ad viginti
nouem, seu bis viginti nouem annos, vocant factas; Sy-
nodus prouincialis, vel deputandi ab ea, in damnum Ec-
clesie & contra Canonicas sanctiones contractas fuisse
indicabunt.

DECLARATIONS.

1. Iurisditiones Ecclesiasticas.] Sub ijs comprehenduntur etiam iu-
risditiones damno, uin. d. torum.
2. Quæ a 30 annis citra.] Intelligendum a 30 annis citra, usque ad
confirmationem Concilij.
3. Ad longum tempus.] Dominus proprietatis, si tempus p^rifixum,
est definitum, ita ut debaret confirmare Emphyteusim, continuerit,
electi deputati a Synodo, vel ipsa Synodus Provincialis iudicaue-
nit non esse locationem factam in damnum monasterij, ipse autem
D^r curare debet, ut quam primum fiat hoc iudicium.

REMISSIONES.

- Vide P. Rebello de Obligat. iust. p. 2. lib. 14. q. 5. a num. 4. P. Valec.
Regin. in praxi fori p^renit. lib. 2. s. ca. 43. n. 539.
Vtrum valida sit per priores saltem tres annos locatio, de rebus
Ecclesiæ ultra triennium, facta in Lusitanis, & vbi extra uagans Pau-
linus recepta est? Affirmat P. Rebello, d. lib. 14. q. 6.
Representata pecunia.] Ante diem solutam intelligit Gutier. de Ju-
nim. Confirmat. p. 3. cap. 3. nume. 2. vide quid D. Barbos. in l. si filio-
tum. s. vii. num. 27. ff. soluto mat. Valasc. de iure Emphyt. quæst. 10.
num. 5. Zerol. in praxi Episco. part. 1. verbo Alienatio rerum Eccles.
iuf. ad 7 pag. 14. nouissime Cald. Pereira de Renouat. quæst. 20.
num.

num 3. & de Emptione. cap. 26. num. 8. vbi etiam an locatio iudicatur usuraria, si ob representatam solutionem conductor dimidetur lucifaciatur.

d Nullatenus in præjudicium successorum, &c.] An Prælatus vel beneficiarius succedens in officio vel beneficio teneatur statim per suum prædecessorem factæ? Negant, si Prælatus vel beneficiarius nomine proprio locet redditus suæ dignitatis, vel beneficii in suam utilitatem, ad tempus iure vel Synodali constitutum et misatum, ipseque ante tempus locationis expletum decedit, facto pro illo anno cœpro, & quando terræ essent factæ, & fructus productentes de proximo colligendi, per gloss. receptam in cap. 22. se Prælati vices suas, Cou. Vati. lib. 2. cap. 15. num. 6. Molin. de Præm. lib. 1. cap. 21. à princip. Caro. de Locato. p. 3. tit. d'erebus Ecclesiastidis, quæst. 1. cum seqq. Mich. Graff. rom. 2. Communio. op. lib. 1. tit. 43. num. 40. pag. 556. & ibi Viui. nu. 123. pag. 661. Spin. in Specie Testam. Gloss. 19 in princip. n. 41. Cardoso in præxi indicum, unde fructus, num. 23. & verbo Locatio, num. 6. Steph. Gratian. de Septenario. cap. 37. à num. 18. R. ip. obseru. 115. Balb. decis. 129. Santi Petri decis. 192. Card. Pute. decis. 176. lib. 1. Aloys Ricci. in Collect. decr. 1. Collect. 1007. & Collect. 1055. in fine, remissiue Guizier deputat p. cap. 20. num. 10. P. Molin. de Iustit. tract. 2. dif. 492. vers. Quibio, nique, Flamin. de Resignat. lib. 1. quæst. 16. num. 47. D. Burdell. vtrum. à num. 17. Mor. in Emporio iuris, p. 1. tit. 10. quæst. 1. ann. P. Valer. Reginald. in præxi fori pœnitent. lib. 25. ca. 43. num. 16. cum seqq. ex antiquioribus plures refert Cened. ad Decretal. Collect. 1. num. 5. D. Mart. de Iurisdict. p. 4. casu 48. num. 8. & in vocatione. decis. voto 120. Cardin. Thusc. verbolo locatio, concl. 419. Cardin. Masic. de Tacitis & ambig. conuent. lib. 5. tit. 13. num. 21. Cald. qualiter. ref. lib. 2. q. 32.

e A tringita anni citra.] Vide Cened. ad Detretal. Collect. 1. num. 3. in fine.

C A P V T XII.

a Conc. Ma^{re}tiſcon. 2. c. 5. Decimorum solutiones fiant: impeditentes fieri, excommunicatione. Conc. Ticin. tur; nec absoluantur nisi plena restitutione secuta. Subsidium recte est, tenuioribus qui pre-
vers. in sacris
Exod. 22. 23.
Leu. 27. Nu-
mer. 18. Tob. 3.
Mal. 3. c. decis-
ma. 10. q. 1. c.
decimas. cum
seq. 16. q. 7. c.
parochianas.
c. ex trans-
missis. & c.
qua. de deci.

b Non sunt ferendi, qui varijs artib. decimas, Ecclesiasticis obuenientes, subtrahere moluntur, aut quibus alij solvendas temere occupant & in rem suam versantur, cum decimorum solutio debita sit Deo, & quietas dantur, aut dantes impediunt, res alienas inuidantur.

Præcipitigitur sancta Synodus omnibus, i cuiuscumq; gra-
duis & conditionis sint, 2 ad quos decimarum solutio spectat,
vt eas, ad quas de iure tenentur, in posterum Cathedrali,
aut quibuscumq; alijs Ecclesijs vel personis, quibus legi-
timè debentur, 3 integrè persoluant. a Qui verò eas aut sub-
trahunt, aut impediunt, excommunicentur; nec ab hoc
crimine, β nifplena restitutione secuta, absoluantur. Hor-
tatur dehinc omnes & singulos, pro Christiana charita-
te, debitoq; erga Pastores suos munere, vt de bonis sibi à
Deo collatis, Episcopis & Parochis, qui tenuioribus præ-
funt Ecclesijs, largè subuenire ad Dei latidem, atq; ad Pa-
storum suorum, qui pro eis inuigilant, dignitatem tue-
dam, non grauentur.

a omnes de-
cima, 16 q. 7.
esperuent, e.
non est, c. sua
& c. in gni-
bus dam, de
dec. Clem. 16
ced. tit. 9.

R E M I S S I O N E S.

Vide Fr. Ioan. de la Cruz, de statu Relig. lib. 2. cap. 19. dub. 4. per
totum.

β Nifplena restitutione.] Vide nouissimè P. Sancha in præcepta De-
c. lib. 1. cap. 20. num. 19.

C A P V T X I I I.

Quarta funeralium soluatur omnitino loco cui hactenus so-
lita est pendere, non obstantibus quibus-
cunque.

D Ecce rit b sancta Synodus, quibuscumque in lo- b de sepnlt.
cis, iam 1 β ante annos quadraginta, Quarta, quæ fu extra, in 6. q.
metalium dicitur, Cathedrali aut Parochiali Ecclesiæ 2
solita est per solui, 3 ac postea fuerit ex quocumq; priuilegio, a
iis monasteriis, hospitalibus , aut quibuscumque locis
puis concessa, eadem post hac integro iure & eadem por-
tione, quæ anteā solebat, Cathedrali seu Parochiali Ec-
clesiæ per foluatur: non obstantibus concessionibus, gra-
tias, priuilegiis, etiam Mari magno duicupatis, aut aliis
quibuscumque.

Rr

DE

DECLARATIONES.

1. *Iam ante 40 annos.] Non comprehenduntur monasteria quæta à 40. annis citra, aut quæ indicè adificantur, præsupposito quod huiusmodi monasteria sunt eius religionis, cui à Sede Apostolica dulum sit, ut quartam funeralium non teneatur Episcopo solito.*

A dispositione igitur Concil. Trid. in hoc cap. non suministratum quod à monasterijs adificatis ab annis 40. citra nos percutiuntur quartæ funeralium Episcopo, nisi monasteria per Sedem Apostolicam ad solutionem huiusmodi quartæ partis funeralium non neantur. Item Monast. si atrum Minorum S. Francisci de obliteratio à 30. annis fabricari cœptum, post hoc Decretum non debet inuenire quartam funeralium Cathedrali, prout Congregatio huiusmodi Monasteria non comprehendendi vel teneri quartam funeralium persolviere Episc. præsertim præsupposito priuilegio quod illius Tertius concessit religioni fratum Minorum S. Francisci.

2. *Solita est solitaria] Regularibus, qui sunt in quæ possident non soluendæ quartam Episcopo seu Parochio, non incumbet probandi ante 40. annos non soluuntur ab eorum meos officios annos probandi Regulares ante 40. annos esse solitos solvuntur ad prætendenentes Episcopos seu Parochos.*

3. *Ac postea fuerit ex quo cung. priuilegio.] Idem si ante 40. annos dummodo Priuilegium non sit in vnu.*

In priuilegijs, quæ S. D. N. mendicantibus concessit, camenitum ut Parochi inveniuntur, quartæ funeralium ante 40. annos cum cathedrali Episcopo incumbere. Non potest autem Episcopus aliquis refabicasse sive Ecclesiæ census, quos Rectores Ecclesiæ suorum possident, nec prohibere quin dicti Rectores accipiant sponte oblatum ab aliis defunctorum.

REMISSIONES.

4. *Ide Petr. de Perus. in tract. de Canonica Paroch. Berthold. Episcop. p. 4 lib. 4. num. 40. Pet. Gregor. Syntagma lib. 1. cap. n. 10. Chopin. de facta polit. tit. 7. n. 13. & 14. Guter. de Iuris. cap. part. 2. ca. 4. n. 2. Cardin. Thuse. tom. 6. verbo Quarta. conditio Emm. quæst. Regul. tom. 1. quæst. 39. art. 2. Late Fr. Joan. de la Constat. Relig. lib. 2. cap. 19. dub. 3.*

5. *Ante annos quadraginta.] Sacra Cardin. Congregatio censu ab eo comprehendi in dictis verbis Concil. Monasteria adficata à quadraginta annis citra, vel quæ in dies adificantur, &c. referuntur. Fidei la Cruz. d. dub. 4. concl. 2. in fine.*

CAPITI

C A P V T X I V.

Datur salutaris ac expeditus modus procedendi contra pestem
faulentam & lulentam clericorum concubinariorum
per ipsos Episcopos, siue illi Clerici sint in be-
neficio siue non:

Quam turpe, ac Clericorum nomine, qui se diuino
cultui addixerunt, sit indignum, in impudici-
tie lordibus immundoque concubinatu versari, satis
resipsa, communii fidelium omnium offensione, sum-
moque Clericalis militiae dedecore, testatur. a Ut igitur ad eam, quam decet, continentiam, ac vitæ inter-
gritatem ministri Ecclesiæ reuocentur; populusque
hinc eos magis discat reuoceri, quo illos vita honesto-
res cognouerit: prohibet sancta Synodus quibuscumque Clericis, ne concubinas, aut alias mulieres de quibus possit haberi suspicio, in domo β vel extrâ detinere,
aut cum ijs villam consuetudinem habere audeant: γ a-
vequin penis, 1 à sacris Canonibus vel statutis Ecclesiarum
impositis, puniantur. 2 Quod si à Superioribus moniti, 3
ab ipso se non abstinuerint, 4 δ tertia parte fructuum, obuen-
tionum, ac prouentuum beneficiorum suorum quorumque,
& pensionum ipso facto sint priuati: quæ fa-
brice Ecclesiæ, aut alteri pio loco arbitrio Episcopi
applicetur. Sin verò in delicto eodem cum eadem vel
alii femina perseverantes, secundæ monitioni adhuc
non paruerint, non tantum fructus omnes, ac prouen-
tus suorum beneficiorum, & pensiones eo ipso amittant,
qui prædictis locis applicentur; sed etiam à bene-
ficiis ipotorum administratione, quoad Ordinarius,
etiam vti Sedis Apostolicae delegatus, arbitrabitur;
suspendantur; & si ita suspensi nihilominus eas non ex-
pellant, aut cum ijs etiam verlentur, tunc beneficijs;
portionibus, ac officijs & pensionibus quibuscumque
Ecclesiasticis perpetuò priuentur, atque inhabiles ac
indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, bene-
ficijs;

R r 2

ficijs;

a Supra. sessio
24. c. 5. reform.
Concil. Car-
thag. 3. c. 18.
Conc. Ni-
caenum, cap. 3.
Concil. Ma-
tthion. 1. c. 1.
Concil. Ardo-
lat. 2. cap. 3.
Conc. Toledo,
2. c. 3. Concil.
Braccar. i. c.
15. Concil. Tu-
ronensis. 2. c.
19. 13. Et 18.
Concil. Ma-
guntiacum,
c. 49. c. inter-
dicit. 32. dis-
c. cum omni-
bus, c. volun-
tatu, & c.
famini, &c.
dist. c. c. cum
multu sequi
de cohabit.
Cler. & mili-
tier.

ficijs, ac officijs in posterum reddantur, donec post manifestam vitæ emendationem ab eorum Superioribus cum ijs ex causa visum fuerit dispensandum. Sed si, per quam eas semel dimiserint, intermissum conlontum perere, aut alias huiusmodi scandalos mulieres filia

act. 2. cum
leg. de co-
hab. Cler. &
mul. c. si co-
cubina, de
fent. Excom.
Concl. Ause.
3. c. 4.

iungere ausi fuerint, præter predictas penas, & excommunicationis gladio plectantur. Nec quævis appellatio, ex

exemptio 5 predictam executionem impedita aut suspicione
supradictorum que omnium cognitio, 6 non ad Archidia-
conos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos

ipsos pertineat: qui sine strepitu, & figura iudicij, & de-

b Sup. c. 6. xta b delicti & contumacia perseverantiam & qualis-
er in alijs lo-
ci supra al-
leg. Cœ. To-
let. 4. c. 41.

la facti veritate inspecta, procedere possint. 7 *Clerici re-
rō beneficia Ecclesiastica, aut pensiones non habentes,* ut

Vide 8. Tœ-
les. cap. 6.
c. quoru-
dam. 3. 4. dist.
Concl. Ase-
rel. 5. cap. 3.

que, quod absit, si ab huiusmodi crimine non ablin-

rint, & à Synodo provinciali admoniti, se non ex-
dauerint, & ipso facto sint suspensi: & si perficie-

etiam ad Sanctissimum Romanum Pontificem ab eo

dem Synodo deferantur, qui pro qualitate colpa-

iam per priuationem, si opus erit, in eos am-
uerat.

DECLARATIONES.

Hoc Decretum de concubinatu & alijs impudicis fornicationibus Clericorum, non procedit in simplici incontinentia, sed in qualitate concubinatus:

1. *A sacris Canonibus.*] Patroni possunt (si ad eos spectant) ratio alicuius beneficij, per concubinorum detentum vel alicuius rochiani pro suo interesse, in quo ab his percipiunt sacramenta eusare eos.

Quinimò potest Ordinarius procedere contra ipsos de exspectata forma huius Textus & vi huius literæ, est enim inabile peccatum.

2. *Quod si à Superioribus moniti.*] Specialiter monendi sunt, ac

em solum generaliter, puta per edictum. Et haec monitiones ex hoc Decreto non sunt facienda tantum in visitatione, sed & in alijs quoque temporibus fieri debent. At tempus, quod inter unam & aliam monitionem intercedere debet, arbitrio Episcopi relinquuntur.

Potest Episcopus contra omnes procedere, etiam incarcерando, quando rivetur de fuga, iuxta traditam formam in cap. 6. huius Sessio-

nis, idque absque monitione.

3 Ab his non abstinuerint.] Episcopus procedere potest per denun-

cationem ex officio, vel alio, qui sibi placuerit, modo.

4 Tertia pars fructuum.] Si resignatio parochialis vere fuit Romæ expedita, antequam Ordinarius resignantem, titulo ac beneficio dñe parochialis priuare; eadem dicta resignatio suum effectum faciri debet, nec eam potest Ordinarius infringere, nec aliquam Ecclæ suspicione imponere. Itaque pena quæ statuitur in hoc capitulo non transfit ad successorem in beneficio, si concubinarius iure privatus beneficio illud resignat.

5 Predicitam executionem impedit.] Prædictam executionem ex-
emptio aut appellatio ante vel post diffinitiuam sententiam suspen-
det non potest.

6 Non ad Archidiaconos.] Congregatio censuit, hoc non haberet lo-
sum in memorabili.

7 Clerici vero.] Si Clerici concubinarij, notorij sunt, etiam hodie
solvitur a diuinis suspensi (prout in veteri iure) sunt.

REMISSIONES.

1 Vnde Bernard. Diaz in pract. c. 73. Clar. §. Fornicatio, num. 9. vers.
Clericus autem concubinarius, Guid. Papæ, decis. 558. Hieron.
de Monte Vari. iuris, q. 12. num. 48. Humad. l. 32. Gloss. s. num. 6. tit. 5.
p. 1. & l. 43. Gloss. 2. num. 3. titul. part. 1. Perez. l. 23. vers. Quæ si tamen
potest, tit. 1. lib. 1. Ordin. Matieni. l. 6. Gloss. 2. à num. 23. titul. 8. lib. 5.
Recop. Menoch. de Arbit. casu 418. Rebuff. de concord. tit. de
Publicis concub. vers. Prima ergo pena, Petr. de Bollo in OEccl. Ec-
cl. classi. 1. cap. 4. à §. 5. Zerol. in præl. Episcop. p. 1. verbo Concubi-
narij. § 3. pag. 60. P. Comitol. Respons. Moral. lib. 1. q. 37. P. Valer. Re-
sum in præl. fori pœn. lib. 30. tract. 3. num. 154. vers. Decimum. Aloys.
Ricci. in coll. decis. p. 4. Collect. 857. Th. Vilal. c. tom. 1. Alleg. 34. nu-
mer. 7. optimè Petr. de Ledesm. p. 2. sum. tract. 27. cap. 18.

2 Volextra distinere.] Quod procedit in simplici incontinentia ab
eius qualitate concubinatus, resoluunt Nau. Cons. 4. sub tit. de Adul-
terio. Sayr. decis. 4. sub cod. tit. quem refert Aloys. Ricci. in Collect. de-
cis. p. 4. Collect. 821. in fine, dicit probabile, sed contrarium probabi-
lis, Petr. de Ledesm. d. cap. 18. diffic. 3.

Rr 3

γ. Alio-

y Alioquin pœnis.] An pecuniaris? Affirmat Aloys. Ricci Quæ Archie. Neap. dec. 99.

z Tertia partefructuum.] An etiam distributionum quodcumque? Affirmant 3. yr. decit. 7. de verbis signific. que in collect. Ricci. in Collect. 857. vers. Amplia. 2. Petr. de Ledesm. d. cap. ad. fcc. 2.

s Episcopi quoque, &c.] Vide P. Soar. tom. 5. de Censur. disp. 15. ad fin. P. Valer. Regn. in praxi fori pœn. lib. 32. tract. a. num. 10. Item ex Concilio. P. Ægid. de Conink de Sacram. & Cenfur. disp. 15. suspens. 27.

C A P V T X V.

Contra Clerici filios.

a Concil. 9. Toletan. in c. 30. c. granias animaduer- tit. c. propositi. 92. dist.

b Ab Ale- xand. 1. par- tu. 19. c. 3. & in Concil. Lateran. c. 14. c. 2. & per totum. de fil. pref- byter.

VT a paterna incontinentia memoria à locis Deo conlectatis, quos maxime puritas, sanctitasque devotio longissimè arceatur; **z** non licet **y** & **cæt.** filii Clericorum, **z** qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, **z** non clæsis, ubi eorum patres **s** **b** & **cæt.** beneficium aliquod clæsiasticum **z** habent, aut habuerunt, **z** quodcumque etiam dissimile beneficium obtinere, **z** **b** o & **cæt.** nec in diuinis officiis quoquo modo ministrare, **z** nec pensiones super fundis beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel illas obtinuerunt, habere. **z** **Quod si** in præsentipatre, & filius **z** in eadem Ecclesia beneficia & obtinere **z** reperiantur, **z** cogatur filius suum beneficium resignare, aut cum aliage mutare extra Ecclesiam **z** intra trium mensum statim, alias ipso iure eo priuatus existat, & super usquecumque dispensatio surreptitia censeatur. **z** Ad hanc proca resignationes, si quæ posthac à parentibus Clericis in fauorem filiorum sient, ut alter alterius beneficium consequatur: in fraudem huius Decreti, canonistarum sanctionum factæ omnino censeantur: nec collationes securæ, vigore huiusmodi resignationum, seu aliarum quatumcumque, quam fraudem factæ fuerint, ipsis Clericorum filiis sunt.

DECLARATIONS.

Vt paterna incontinentia.] Hoc Decretum à iure communi differt
in quinque: Primo: quod non solum ratione successionis, (prout de
iure communi,) sed etiam ob incontinentia memoria inualuit hæc
prohibitio. Secundo: quod ratione talis memorie legitime arce-
atur quis non solum immediate, prout de iure communi, sed etiam
mediatè. Tertiò: quod non solum prohibetur successio in benefi-
cio eodem, sed & in alio quounque, etiam dissimili, dummodo
sit in eadem Ecclesia. Quartò: quod non solum prohibetur filius
obtinere beneficium in eadem Ecclesia in qua Pater obtinet, sed etiam
ministrare, cum iure communi tantum Pater ministrare pro-
hibeat. Quintò: quod nec pensiones super fructibus beneficio-
rum, quos parentes eorum obtinuerunt, vel obtinent, habere po-
terunt filii.

² *Longissime ayeatur.*] Hunc Textum sacra Congregatio censuit, procedere nos solum in filio respectu patris, sed etiam in nepote respectu aui, propter verbum, *longissime*, quod excludit omnem personam etiam mediataim, ut dictum est. Vide infra, hoc cap. §. Stanzæ.

³ Qui non ex legitimo matrimonio nati sunt.] Filii illegitimi clericorum non prohibentur à Concilio Tridentino cum patribus habitare.

⁴ In Ecclesiis, vbi eorum Patres] Filij Presbyterorum Decreto hoc Concilij Trid. nō prohibentur retinere beneficium legitime obtinatum in eadem Ecclesia, in qua fuit beneficiatus pater eorum, qui ante publicationem eiusdem Concilij evita migravit, quia hoc Decreto tantum prohibentur in futurum obtinentes.

Illegitimus, cuius Pater fuit Rector Ecclesiae matricis, potest Ecclesiastis filialem obtinere dependentem, seu alias illi vnitam, in qua etiam eadem matrix habet quædam iura Parochialia, si suo hoc Decreto, nisi uno facta sit per viam subiectionis Ecclesiae matricis. Quod si beneficia sunt unita æque principaliter, tunc illegitimi obtinere non possunt: si vero non sunt unita æque principaliter sed accessoriæ, tunc possunt, si tamen dictæ Ecclesiae unitæ non teneantur ministrare in principali.

Habens Canoniticatum in Ecclesia, in qua Pater eius similiter Canoniticatum obtinuit, non potest in eadem Ecclesia de Canonicatu ad dignitatem ascendere.

Pater, qui est Coadiutor filij in Canonicatu, cedere teat ut omne
in filio, possit tamen sibi aliquem seruare fructum aut pensionem.
Non sunt tolerandi in Ecclesia, sed expellendi Canonicis illegiti-
mæ ex presbyteris & solutis mulieribus nati. Non comprehenditur

hoc Decreto is qui literis Apostolicis non expeditis, nec possessione
secura, cessit in favorem alterius in manibus Pontificis. Secus autem
dicendum est de eo, qui literas expediunt, possessionem acceperunt
procuratorem, quamvis numquam in Ecclesia ministraverit, nam
per prouisionem acquiritur ius in re, & causatur vitium in persona
filii per Patis institutionem. Abbas in c. Transmissa, num. 6. dicta
Presb.

5 Beneficium aliquod Ecclesiasticum.] Concilium Tridentinum
non prohibet, quin Pater & Filius possint celebrare Missam in
eadem Ecclesia, dummodo ambo non obtineant beneficia in ea, sed
fiat ab altero causa legati, quod legatum sit Missam celeb-
ratus.

Ad Episcopum N. scribatur, ut debeat molestiam exhibere pre-
bytero N. illegitimo celebranti missam ob quoddam legatum in
eadem Ecclesia, in qua Pater celebrat ob devotionem, con-
ter habeat beneficium, quia hic casus non est prohibitus a Con-
cilio.

6 Habent, vel habuerunt.] Non dicitur ille habuisse, ad hoc ut
comprehendatur sub hoc capitulo, qui prouisus, sed literis non
expeditis, & possessione non habita cessit alteri. *Sugr. huc. 5. 5.*

Hæc verba, *habent vel habuerunt*, intelliguntur de futuro, scilicet
post publicationem Concilij, non autem ante Concilium. Congre-
gatio censuit, cum comprehendendi hoc Decreto qui per processum
acquirit ius in re, hæc enim causa vitium in persona filii per patrem
institutionem. Si vero per solam publicationem Pater obtinet
beneficium, cum vel litteras non expediuerit, nec possessionem cep-
tit, secus censuit Congregatio, quia ante literatum confectio-
gratia non est perfecta, sed informis.

Præsumpta dispensatio, quæ fundatur in Regula de Triennio
non habet locum contra hoc Decretum, quia dicta Regulari regu-
litum coloratum, ut latè in c. 4. Sess. 7.

7 Quodcumq[ue] etiam dissimile.] In Ecclesiis quæ dicuntur esse loca
aliarum Ecclesiæ (sicut sunt aliqua in Hispania) in quaum altera
residens præsupponit residere in principali, non potest Pater
fidere in una, & filius in altera.

Cum Pater habeat præbendam Theologalem in Ecclesia in qua
eius filius illegitimus Canonicatum detinebat, & cum filio qui filius
Canonicatum dimittere tenebatur; ob suarum virtutum mentis &
testimonium ipsius Episcopi fuit dispensatum, dum modo licet
Pater abstineret ab Ecclesia, sed legerer per substitutum ab Episcopo
eligendum cui alignetur aliqua portio arbitrio eiusdem Capitali &
Episcopi.

8 Nec in diuis Ecclesiis quoquomodo ministrare.] Dubitarum fuit, in
filius illegitimus laicus, qui in Ecclesia in qua Pater beneficium habet

non habet portionem, sed ut Cantor musicæ tantummodo in Ecclesiæ cantat, prohibetur cantare per istum textum? Congregatio die Decemb. 1574. censuit affirmatiè, quia Concilium dicit, quoquomodo ministrare, eadem enim ratio est, siue ministret in officio, siue in beneficio. Inf. hoc c. §. Quoquomodo.

Filius Clerici hoc Decreto non prohibetur, quo minus tanquam Capellanus amouibilis deseruire possit atq; obtinere beneficium in Ecclesia, in qua eius Pater nunquam fuit incitulatus ad aliquid beneficium Ecclesiasticum, licet pro Capellano amouibili inservierit in eadem Ecclesia.

In ciuitate Leodinensi sunt plures Collegiatæ: Decani & Canonici vigore cuiusdam statuti accedit per certas processiones in certis febris diebus anni ad Cathedram, & ibi canunt vnum Versiculum, seu Collectam: hoc scilicet, fuit plures dubitatum, an valeat electio facta de filio illegitimo ad Decanatum vnius illarum Ecclesiarum Collegiarum, cum praedicta teneatur præstare in Cathedrali, in qua Paterius Canonicus fuit? Congregatio censuit, filium praedictum illegitimum, incapacem esse huius Decanatus, quia quoquo modo inferire dictæ Ecclesiæ videtur.

Quoquomodo ministrare.] Non solum filius non potest retinere beneficia in ea Ecclesia, in qua pater obtinuit, sed nec canere in eadem Ecclesia, tanquam Musicus simplex. Sup. hoc c. §. Nes in dictis.

Ne pensiones.] Idem decretem locum non haber in ijs filijs Presbyterorum, qui pensiones super beneficio à patre obtento ante Concilium Tridentinum, & illius confirmationem obtinuerunt.

Cum filio obtinente pensionem in Ecclesia N. in qua Pater habuit Canoniciatum, quem resignauit, fuit dispensatum.

Filius illegitimus Presbyteri dimidium beneficium habens in illa Ecclesia in qua Pater eius olim beneficium habuit, non potest ascendere ad integrum portionem.

Filius Presbyteri illegitimus nō potest obtinere beneficium, quod olim pater eius absq; legitimo titulo, & minus pacificè aliquandiu possedit, die 4. Septemb. 1586.

Quod si in praesenti.] In petitione presbyteri N. de resignatione Canoniciatus nepoti coadiutori, quæ ideo fit, vt eius filius possit obtinere quem habet in eadem Ecclesia Canoniciatum, visum est datum spatiu sex mensium filio ad permutandum, ita tamen vt integrum ab Ecclesia omnino abstineat.

Illegitimo N. habenti beneficium Patrimoniale, quod permutari non potest in Ecclesia, in quaidem pater habet, sed non servit, ut potuisse in lecto Paralyticus, concessum est, vt retineat, quia non potest permutare.

Spurij perentes in posterum pro transitu ad honorem, afferant Testimonium & Episcopi commendationem, & maioris partis sui Capituli.

Postulantibus, dum viuit alter, vel pater, vel filius, vrahren possit ire ad aliam Ecclesiam, & altero mortuo, de consensu Episcopi & Capituli liceat alij ad primam Ecclesiam redire, non cedat.

Stante supradicta declaratione, vid. quo l Concilium non comprehendat nepotem legitimum ex filio seu filia illegitimi credi beneficij, quod unus obtinuit, dubitatum est, an etiam procurante ipso aucto, adeo ut nepos ex filia illegitima, sive illa viuit, non possit obtinere pensionem super beneficio Parochiali, quod unus possidet? Congregatio die 13. Maij 1586. censuit affirmasse si arceatur memoria prioris incontinentiae, licet quidam Illostrati dicent contrariam opinionem esse de iure veriore, ex sententia Rorae.

Cardinali N. dubitant an nothi Parochias obtinere possit, non est respondendum Concilium Tridentinum de hoc non dilectum.

12 In eadem Ecclesia beneficia obtinere.] Idem esset si vnuus tuus, sed esset in persona patris & filij cum alterno residentia.

Dicitur & aliud obtinere resignatus cum reservatione eiusdem denominationis, necnon fructuum pro resignante, periodus significasset. Vnde resignatus censetur priuatus titulo, si post publicationem Concilij intra tempus hie præscriptum non resignatus tamen eius viueret beneficiatus, in ea Ecclesia vero beneficiatus est, licet referatis fructibus ut supra: secus verò si eos Pater eadem Ecclesia beneficiatus ante prædictam publicationem Concilij fuisse mortuus. Tunc enim eveniente morte resignatus illud beneficium plenè possidere potest, fructusque inde percepit pleno iure, & tuta conscientia tanquam ante Concilium acquisitos.

13 Reparantur] Etiam si esset factus coadiutor, tenuerit unius menses à die mortis patris resignare.

14 Cogatur filius suum beneficium resignare.] Si fieri placeat sui, & qui regresum habet, nolle consentire; oblati pater in generatione cum honesta pensione & non acceptata, admittitur resigatio, & regresus suspenditur utique ad celum vel decelum integrari.

Filius omnino cogendus est resignare beneficium, quod obtinuit in illa Ecclesia, in qua Pater obtinuit, quia filius semper reperiunt incontinentiam paternam. Hoc tamen moderatum quandoque si de consensu Ordinariorum, si Pater resignasset sua sponte suum beneficium.

15 Intra trium mensium spatium.] Filii intra trium mensium ipsum resignare debent sua beneficia: quod adeo verum est, ut post dictos tres menses non resignauerint, nihil ois profitetur.

REMIJ.

R E M I S S I O N E S.

Longissime arceatur.] Si per triginta annos alias mediatae successerit, quod videtur filium posse in eo succedere, docet Gonzal. ad reg. 8. Canc. gl. 5. n. 33.

a Non licet.] An licet illa beneficia, quae pater ante hanc Constitutionem dimisit, obtinere? Affirmat & resolutum fuisse refert Farin. dec. 81.

b Filii clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio.] Quod filius natus ex legitimo matrimonio potest obtinere beneficium patris, resoluunt Fr. Emmann. in summ. tom. 1. ca. 29. nu. 4. vers. Lopriero, Veg. p. 1. cap. 36. casu 18. vers. Lo quarto, Garfi. de Benef. p. 7. c. 3. num. 18.

c An prohibitio haec procedat in filiis naturalibus, procreatis ante clericarum? Affirmat Balb. decis. 29.

d An procedat in illegitimo Religioso? Negat Sayr. dec. 4. sub tit. de filii presbyter.

e An habeat locum in nepotibus legitimis filiorum ex filio illegitimo, respectu beneficij aut? Affirmant Rebuffi, Rojas, & Micr. quos refert Garfi. d. c. 3. n. 21. Salzed. in pract. c. 48. lit. A. P. Lessi. de Iusti. li. 2. c. 34. nu. 91. Negant Nauar. conf. 9. num. 9. sub tit. de filiis presbyt. Spin. in Speculo Testam. gl. 3. à num. 23. Sayr. de Censur. lib. 6. cap. 10. nu. 40. & decis. 9. de filiis presbyt. Balb. decis. 21. P. Azor. inst. Moral. part. 2. lib. 6. c. 4. quæst. 17. Stephan. Gratian. discep. forens. cap. 397. dum. 6.

f An è conuerso prohibeatur pater succedere in beneficio filij? Negant Rebuffi in praxi tit. de Dispensat. super defectu natalium, n. 29. Fr. Emmann. d. c. 29. n. 4. in fine, Quintanad. Ecclesiast. li. 2. n. 95. Nic. col. Garfi. d. c. 3. nu. 28.

g *Beneficium aliquod habent.*] Quod pater clericus habens facultatem transferendi pensionem, potest illam transferre in filium illegitimum, resoluunt Gig. de Pensionib. q. 86. n. 5. Flam. de Resign. li. 6. q. 4. nu. 21. & 22. Gonzal. ad reg. 8. Canc. gl. 5. §. 5. nu. 22. & 23. P. Azor. last. Mor. p. 2. li. 8. c. 8. q. 7. Nicol. Garfi. d. c. 3. n. 34. Steph. Grat. discep. forens. cap. 397. num. 1. & 7. Aloys. Ricci. in collect. decis. p. 4. collect. 1867. in fine.

h Clericum non prohiberi obtinere beneficium in Ecclesia, in qua eius pater nunquam fuit intitularis ad aliquod beneficium intitulatum, licet pro Capellano inservierit in eadem Ecclesia, resoluunt Nicol. Garfi. de Benef. p. 7. cap. 3. nu. 72. Steph. Gratian. discep. forens. cap. 397. nu. 24. cum seqq. Nec prohiberi obtinere Canonicatum, qui erat portio tempore quo pater illum obtinebat, refert Achill. de Gra. decis. 1. de filiis presbyter. Nec prohiberi succedere in Capellania,

quæ

qua fundati soler, maximè in Hispania, absq; aliqua Episcopived. terius superioris auctoritate, vt in illis sucedant clerici de patre, affirmit Gonzal. d. gl. 5. n. 33. & seq.

*Decisiones Illustriss. Cardinal. adducte per Garfum
locis infra citatis.*

* Prima. Congregatio Concilij censuit, Canonicum illegitimum, cuius pater possessionem alterius Canonicius in academ Ecclesia apprehendit, licet in dicta Eccles. non ministerium, nec aliquid perceperit ex fructibus ipsius Canonicius, compescitum esse decreto Concil. sess. 25. cap. 15. Illum vero, cuius pater est Romani Pontif. signatura sibi obtinuit conferare Canonicum iusdem Ecclesiae, led nequiteras Apost. expedivit, neque in qua habuit possessionem, non comprehendendi, refert Garfi. de Benef. par. cap. 3. nu. 55.

* Secunda. Non dicitur habuisse, ad hoc ut comprehendatur, hoc cap. ille, qui fuit promisus, & literis non expeditis, & postea non habita, cessit alteri, refert Garfi. d. c. 3. nu. 50.

* Tertia. Filius presbyteri illegitimus non potest obtinere beneficium, quod olim pater suus absque legitimo titulo, & ministrum patricem possedit, refert Garfi. d. c. 3. nu. 59.

* Quarta. A filio illegitimus obtinere possit Ecclesiam filiam, quando eius pater obtineret matrem? Fuit dictum posse, quando obdentes filiales non tenerentur ministrare in matrice, refert Garfi. d. c. 3. n. 63. vbi etiam dicit procedere quoad Ecclesias filiales, quae sunt beneficia de per se, & distincta à matribus, & n. 65. resolutum quod filio facta sit accessoria, & pater habuit, seu habet Ecclesiam, seu beneficium principale, filius potest obrinare unitam, tanquam Vicarius perpetuus, seu tanquam Vicarius temporalis.

* Quinta. Item fuit quæ situm, an filius illegitimus per Concilium cap. excludatur, ne possit obtinere beneficium in Ecclesia, in qua pater habuit solam sedem in choro, ratione dignitaris, quam in aliis Ecclesia obtinebat? Congregatio respondit excludi, & refert Garfi. d. c. 3. num. 66.

* *Nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare.] Neque Missam celebrare, aut Epistolam canere, neq; & acrisse aut Cantos officii fungi possit resoluunt Nau. cons. i. q. 17. sub tit. de Confir. S. Petri. c. 1. sub eod. tit. quem refert Aloy. Ricci. in collect. dec. p. 4. coll. 1367. vers. Tu amplia, Steph. Grat. discep. forens. c. 397. n. 26. citatur vbi n. 28. restatur, quod nec etiam Antiphonam in ea canere canerentur beneficij alterius Ecclesie annexi, de quo etiam Aloy. Ricci. Curiæ Archiep. Nes. decisi. 3.*

* Sacra Card. Congr. ita censuit: Concil. Trid. non prohibet, quod pater & filius possint celebrare Missam in eadem Ecclesia, dummodo

ambō non obtineant beneficium in ea, sed id fiat ab altero deuotio-
nis gratia, ab altero causa legati, quod relictum sit Missam celebran-
tibus, refert Nicol. Garſi, d.c.3.n.73.

Item censuit filios illegitimōs clericorum non prohiberi à Conc.
Trid. cum patribus habitare, refert Garſi, d.c. num.74.

In eadem Ecclesia beneficia obtinere.] Sacra Card. Congr. ita cen-
suit: Idem ester, si vnum tantum, sed esset in persona patris & filij
cum alternativa residentia, quo easū fuit decretum, quodd pater in
totum cederet filio totum ius, quod haberet, reseruata sibi pensione,
& perpetuū abstineret à servitio.

Obtinere.] An collatio ei facta sit ipso iure nulla? Affirmat Sayr.
decisi. de Constitut.

Cogatur filius.] Vide Flamin. de Resign. li.3.qu.18.num.38.

Adhaec reciprocē, &c.] Vide Nauar. cons.5.de Renun. Fr. Emman.
in sum. par.1.c.56.n.9. & faciunt quæ scribit Flamin. de Resign. li.14.
quæst.9.

C A P V T XVI.

Beneficia habentia annexam curā animarum non convertantur
simplicia. Vicario, in quem translata fuerit cura animarum
assignetur congrua portio, & reapplacetur anima-
rum cura cum titulis.

Statuit sancta Synodus, ut Ecclesiastica beneficia sacerdotalia, quocumque nomine appellantur, quæ curam animarum ex primaria eorum institutione, aut aliter quomodo cumque rerinent, in illa deinceps in simplex bene-
ficiū, etiam assignata Vicario perpetuo congrua portio-
ne, non convertantur: non obstantibus quibuscumque
gratijs, quæ suum plenarium effectum non sunt consecu-
ta. In ijs vero, in quibus contra earum institutionem, seu
fundationem cura animarum in Vicarium perpetuum
translata est, etiam si in hoc statu ab immemorabili tem-
pore, reperiantur, si congrua portio fructuum Vicario,
quocumque nomine is appelletur, non fuerit assignata,
ea quam primum, & ad minus intra annum à fine præsen-
tis Concilij, arbitrio Ordinarij, a iuxta formā decreti
sub fel. fec. Paulo III. assignetur. Quod si id commodè
ferri non possit, aut intra dictum terminum factum non
erit:

erit: cùm primùm per cestum vel decestum Vicarij, id
Rectoris, aut quomodolibet alterum eorum vacarem,
beneficium curam animarum recipiat, ac Vicariz nomi-
nem cœlet, & in antiquum statum restituatur.

REMISSIONES.

* **Q**uodmodocunque retinent.] Vide Zerol. in praxi Episcop. p. 2;
verbo Vno. §. 3. pag. 348.

CAPUT XVII.

Episcopi vbiique vivant tanquam Patres & Pastorum
dum gradus sui decorum, nullibi autem indigne
sedemittant.

Non potest sancta Synodus non grauiter dolete,
diens Episcopos aliquos, sui status & oblitos, Po-
tificiam dignitatem non leuiter de honestate; qui cum
superiorē finit, Regum ministris, Regulis, & Baronibus in Ecclesia, &
priori prepo- extra, indecenti quadam demissione se gerunt, & velut
ni, &c. Brac- inferiores ministri altaris, nimis indignè non soldū lo-
quuntur, de- cocedunt, sed etiam personaliter illis inserviunt. Quo-
diff. ord. & fu- re hæc, & similia detestatur sancta Synodus, facro-
reg. c. 4. nones omnes, Conciliaque generalia, & atque alias Apo-
Valentinian. stolicas sanctiones ad dignitatis Episcopalis decorum, &
in Ecclesiis 95 grauitatem pertinentes retinuando, præcipit, ut ab
diff. c. quis iusmodi in posterum Episcopi se abstineant; mandato
dubitetur, c. eisdem, ut tam in Ecclesia, quam foris suum gradum, &
duo sunt, cum Ordinem præ oculis habentes, vbique se Patres, & Po-
solite, de- stores esse meminerint; reliquis vero tam Principales
tatio. & obed. quam cæteris omnibus, ut eos paterno honore, &
debita reverentia prosequan-
tur.

C. 77

C A P V T X V I I I .

Canones exactè seruentur ab omnibus indistinctè: si quando in eis dispensandum, id validè, maturè, & gratis fiat, alioquin dispensatio sit surreptitia.

Sicut publicè expedit, legis vinculum quandoque relaxare, ut pleniùs, euidentibus casib⁹, & necessitatibus, pro communī utilitate satisfiat: sic frequentius legem soluere, exemploq; potius, quam certo personarum, rerumq; delectu, potentib⁹ indulgere, nil aliud est, quam
vincuiq; ad leges transgrediendas adire. **a** Quapropter a.c. si Romē
sciant vniuersi, sacratissimos Canones exactè ab omni-
bus, & quoad eius fieri poterit, indistinctè obseruandos.
Quod si **a** virgens, iustaq; ratio, & maior quandoque utilitas postulauerint, cum aliquibus dispensandum esse, **b** id nor. 19. dif. c.
si quis omne;
1. q. r. c. 1. do
confit.
b c. 1. de us:
10.

b Causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis, à quibuscumque, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum: aliterq; facta dispensatio surreptitia censeatur.

R E M I S S I O N E S .

Vrgens, iusta que.] Ad dispensationem debere cum legitima auctoritate concurrere rationabilem causam, iuxta viri boni arbitrii, resoluunt P. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. li. 13. c. 19. nu. 194. cum seqq. Fr. Ioa. de la Cruz de statu Relig. li. 2. c. 1. dub. 1. **b** Causa cognita.] Vide P. Sanch. de Matr. li. 3. dit. 8. n. 3. & li. 8. disp. 17. n. 10.

C A P V T X I X .

Quicunq; Domini temporales locum ad monomachiam concedentes sint ipso facto excommunicati, & priuati certi prius legiis ab Ecclesia obtentis. Ipsi quoque duellantes & eorum patrini grauibus pœnis plectuntur.

Detestabilis a duellorū usus, fabricante diabolo, introductus, ut cruenta corporum morte, a.c.r. de ter.
neamen. anima-

animarum etiam perniciem lucretur, ex Christienoq[ue] penitus exterminetur: Imperator, Reges, Dukes, Principes, Marchiones, Comites, & quocumque alio nomine
a de eis Ni-
ecclaus i. de
ceterorum sua.
terris suis & inter Christianos concesserint; eo ipso sum-
rum tituliz.
 Domini temporales; qui locum ad a monomachum
 communicati, ac iurisdictione, & dominio cuiuslibet, a-
 stri, aut loci, in quo, vel apud quem duellum fieri pen-
 serint, quod ab Ecclesia obtinent, priuati intelligentia
 &, si feudalia sint, directis dominis statim acquirantur:
 Qui vero pugnam commiserint, & qui eorum Patrini voca-
 tur, excommunicationis, ac omnium bonorum sum-
 proscriptio[n]is, ac perpetua infamiae p[ro]enam & mortem,
 & vt homicidæ, b iuxta sacros Canones, puniti debent
b e. 2. de ester.
pugnan. in
duel. de toy-
neam, per to-
tum, & tota
tit. de hemis.
 Et si in ipso conflictu decesserint, perpetuam & careannu-
 sisticam sepultura. Illi etiam, 2 qui consilium in casu de-
 fensione, per iure, quam facta dederint, aut alia quacunq[ue]
 teneantur: non obstante quocunq[ue] priuilegio, seu prae-
 consuetudine, etiam immemorabili.

DECLARATIONES.

1. Qui vero pugnam.] Qui ex condicione & statu o[ri]tem, & u-
 co consueto commiserit duellum, etiamsi nulli patrini socii p[re]se-
 votati fuerint, vel loci securitas habita, nullæve prosecutio[n]es
 aut denunciations cartulæq[ue] praæcesserint, censuris & peccatis i Con-
 cil. Tridenti impositis periū tenentur, ac si publico & confusibili
 usu singulare certamen iniuisent, iuxta Bullam Gregorij XIII. impo-
 nientem, Ad tollendam detestabilem duellorum, publicatum 30. De-
 cembr. 1582.
2. Qui consilium.] Locorum Domini si certamen huiusmodi
 condicione huiusmodi permiserint, aut, quantum in se fuerit, non re-
 hibuerint, omnesq[ue] illud fieri mandantes, insigantes, auxiliantes
 & fauorem dantes: equos, arma, pecuniam, communione &
 alias subsidia scienter subministrantes: aut ex propenso spectato-
 ribus, vel sociis quoquis modo se præbentes, eisdem p[ro]bris subiaceant, et
 illi, qui ad locum destinatum pugnatut accesserint, impediri p[ro]p-
 nam non commiserint, si per ipsos non fieri, quo minus illa com-
 teretur. Ita Greg. XIII. in eadem iam dicta Bulla. Attanien. D. N. G.

Greg. XIII. audita relatione respondit postmodum hoc Decretum
in duellis solemnibus, & publicis, non autem in priuatis habere lo-
cum. Nouissimè pro hac materia videnda est Bulla S.D.N. Clemens
VIII. edita Kal. Septemb. 1592. quæ incipit, *Destabilis duellorum*
opus.

REMISSIONES.

Vide Ordinā. Regiam Lusitanorum lib. 5. tit. 43. Sylvestr. Caier.
Armill. & alios Summistas verbo Duellum, Salzed. ad Bern. in
pract. cap. 100. Azcuad. l. 1. c. n. 18. tit. 8. lib. 8. nouæ Recop. Nau. consi-
l. & 2. de Purgat. vulgari. Baines in 2. 2. q. 64. art. 7. dub. 3. Mench. Il-
lust. c. 49. n. 11. cum scqq. Valent. 2. 2. disp. 3. qu. 17. punctione 1. Farin. in
practicum. lib. 4. q. 119. n. 28. & cons. 9. lib. 1. Fr. Emm. q. Regul. tom. 3.
q. 6. art. 1. vers. 12. Zerol. in praxi Episco. verbo Duellum, Quarant.
in Summa Bullatij cum addit. Prosper de Augustino verbo Duell-
um. pag. nulli 218. Sayr. in Clavi Regias. li. 7. c. 13. n. 11. cum scqq. & de
Centur. l. 3. c. 31. n. 26. nouissimè Per. Caball. in tract. de omni genere
homicidij. à n. 76. cum multis scqq. plurēs ex antiquioribus refert
Cened. ad Decret. collect. 117. n. 4. Et ex doctissimis Religiosis Societatis Iesu vide P. Henrīq. in Sum. l. 13. c. 30. 6. 3. P. Paul. Comitol. Rep.
Mor. l. 6. q. 13. cum scqq. P. Molin. de Infl. tract. 3. dif. 17. P. Mart. Delri.
Disquisit. Magic. l. 4. c. 4. q. 4. scq. 2. optimè P. Valer. Regin. in praxi
forpenit. li. 21. c. 7. à n. 73. nouissimè P. Sanc. in Præcepta Decalogi;
l. 2. c. 29. n. 9. cum scqq.

Constitutionem Clem. VIII. incip. Illius vices, quam edidit anno Dom. 1591. renouare Bullam quandam de hac re editam à Pio IV.
& confirmare alteram Greg. XIII. incip. Ad tollendum, editam anno
Incianat. 1582. 9. Dec. refert larc. & eleganter P. Valeri. Regin. d. lib.
21. n. 32. cum scqq. ubi resoluit. Greg. XIII. in predicta Bulla extende-
re impositas in Concilio in præsenti pœnas aduersus omnes illos, qui
non publicè quidem, priuatim tamen ex condicione, statuto tempo-
ri, & in loco conuento monomachiam commiserint, etiam si nulli
patini, socijve ad id vocati fuissent, nec loci securitas habita, nullæ
prouocatorie litere, ut denunciationis chartulæ precesserint. Quas
eniam pœnas extendere testatur contra locorum dominos, si certa-
menta ex condicione permisi erint, aut quantum in se fuerit, non prohibi-
buerint, nec nisi contra eos omnes, qui duellum huiusmodi fieri ma-
derent, instigauerint, aut xilium, consilium, vel fatorem dederint;
aut equos, armas, pecuniam, coemeatum, & alia subfida, scienter
falsum in istaud erint, aut ex cōposito spēctatores, vel socios, si le quo-
modo præbuerint, etiam si illi, qui ad locum destinatum pugna-
tum accederent, impediti pugnam non commiserint, per se ipsos no-
nne in quominus illa committeretur.

§ 1

✓ Vtrum

γ Vtrum liciti sint confictus illi particulares, qui inter bello
lent fieri tempore belli, inter vnum, & vnum, decem, & decem.
Vide Caet. 2. c. 95. in fin. Petr. à Nauarra. li. 2. de Ref. c. 3. n. 35. &
296. P. Sanch. in pracepta Decalogi li. 2. c. 39. 2. nu. 14. P. Valer. Regin.
d. li. 21. num. 79.

δ Vtrum Concilium in præsenti procedat, quando duellum
commisum in loco priuato, & non turo, sine patrinis, sociis, fratribus
vocatis, ac sine provocatorijs literis, & chartellis, ac etiam pugna
non perfecta? Affirmant P. Val. Regin. in citato loco, Ioseph. li. 2.
Perus. decis. 11. Aloys. Ricci. in collect. decis. p. 3. collect. 616. Iacob.
d. cons. 9. n. 34. Quarant. d. verbo Duellum, vet. Novissimi, vno
fieri ita declarat. s. D. N. Clement. VIII. die 2. Septembris 1751. ho
gant, resoluentes, Concil. in præsenti de solo Duello solemai, cui
auctoritate publica, & patrinis siebat, loquutum fuisse Bozell. a
sua Polit. li. 2. c. 4. n. 41. & post Naua. & P. Soat. P. Sanch. d. 39. 22.

ε An pro honore defensione duellum licitum sit? Negat Bernat.
Grauz. ad pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 100. confit. P. Valer.
Regin. d. li. 21. n. 80. ubi etiam resolutum, nulla vnguam de causâ
fuisse duellum suscipere.

ζ Inter Christianos concesserunt.] An procedat inter infideles? N. 7.
P. Mart. Deli. d. qu. 4. n. 16. P. Sanch. d. ca. 39. nu. 29. vbi secundum l.
Christianus pugnaturo cum infidelis in suo Regno locum conciliare
η Incurrant.] Vide P. Valer. Regin. d. li. 22. n. 76. post præcep. vno
soluit, non obstat quod Concilium in præsenti viatoris verbi imp
rativi modi, que videri possunt significare non lenitatem, le
sed ferendam per iudicem, quia ea non diriguntur ad iudicem,
censeantur requirere illius a Cionem, sed ad reum, que per mis
um efficax ligavit.

θ Careant Ecclesiastica sepulchra.] Mortientes in duello sepeli
priuari, resoluerunt D. Martin. Carrillo en la Explicacion de la
de los defuntos, par. 2. c. 4. n. 55. P. Valer. Regin. d. lib. 22. num. 7. n.
Accedit.

C A P V T X X .

Cogantur omnes Principes Catholicæ conservare omnia sanctissi
bus immunitas ecclesiastica declaratur, à predicatorum Prin
cipum Officialibus minime ladenda, sed bene
conseruanda.

C Vpiens sancta Synodus Ecclesiasticam disciplinam
in Christiano populo non solùm restituí, sed cum
perpetuò sartam rectam à quibuscumque impedimentis
conseruati, præter ea quæ de Ecclesiasticis personis con
firmata.

fuit, seculares quoque Principes officij sui admonen-
 dosesse celsuit, confidens eos, vt Catholicos, quos Deus
 sanctæ fidei Ecclesiæque protectores esse voluit, ius suum
 Ecclesiæ restitui, non tantum esse concessuros, sed etiam
 subditos suos omnes ad debitam erga Clerum, Paro-
 chos, & superiores Ordines retinerentiam reuocaturos;
 nec permisuros, vt Officiales, aut inferiores magistratus;
 Ecclesiæ & personarum ecclesiasticatum immunitatem,
 Dei ordinatione, & *Canonicis sanctionibus constitutam*, ali-
 quo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliqua vio-
 lent; sed vnâ cum ipsis Principib[us] debitam sacris sumi-
 motum ^b Pontificum, & Conciliorum constitutionibus
 obseruantiam præsent. Decernit itaque & præcipit, c la-
 totos Canones, & Concilia generalia emnia, nec non alias
 Apostolicas sanctiones, in fauorem ecclesiasticarum per-
 sonarum, libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius violato-
 res editas, quæ omnia præsenti etiam decreto innotiat, ex-
 actè ab omnibus obseruari debere. Propterea que admis-
 sent Imperatorem Reges, Resp. Principes, & omnes, &
 singulos, cuiuscumque status, & dignitatis extiterint, vt
 quo largius bonis temporalibus, atque in alios potestate
 tant ornati, eo sanctius, quæ Ecclesiastici Iuris sunt, tan-
 quam Dei præcipua, eiusque patrocinio recta, veneren-
 tur; nec ab ullis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, alijs
 ve dominis temporalibus, seu magistratibus, maximeque
 ministris ipsis Principum ladi patientur; sed severe
 in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque iuris-
 dictionem impediunt, animaduertant: quibus etiam ipsi-
 met exemplo ad pietatem, religionem, ecclesiastimque
 protectionem existant; dimitantes anteriores optimos,
 religiosissimosque Principes, qui res Ecclesiæ sua inpri-
 mis auctoritate, ac munificentia auxerunt, nedum ab
 illorum iniuria vindicarunt. Adeoque ea in re quisque
 officium suum sedulò præstet: quo cultus diuinus deuotè
 exerceti, & Prælati, ceterique Clerici in residentijs, & of-
 ficijs suis, quieti, & sine impedimentis, cum fructu, & edi-
 ficatione populi, permanere valeant.

ff 2

R E M I S I

REMISSIONES.

ET Canonice sanctionibus constitutam.] Vtrum exemplo Clericorum, quoad forum sit iuris humani, an Diuini. Vide Coct. Pract. c. 31. numer. 2. Medin. in Cod. de Restitut. q. 15. Chalad ad consuetud. Burgund. Rub. I. §. 3. fol. 30. numer. 27. cum sequent. Mench. Illustri. cap. 22. n. 8. &c de success. creat. §. 22. n. 8. Nasin. Nouit. notab. 3. n. 52. de Iudic. Perez. I. i. tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 5. f. mad. l. 14. tit. 4. part. 6. gloss. 2. n. 6. Surd. conf. 301. n. 46. & 55. Anselm. Germon. de Sacrorum Immunit. lib. 3. cap. 15. à numero. 15. Farina. in p. crimin. q. 8. n. 2. Flamin. de Resign. lib. 7. q. 9. n. 5. Garin. de Nobiling. 9. n. 1. Morl. in Emporio iuris p. 1. tit. 2. quæst. 12. Ceuall. Comm. contra Comm. q. 550. Soar. de Paz tom. 2. prælud. 1. n. 2. P. Molina. Iust. tract. 2. disp. 31. concl. 1. & 3. Valaf. conf. 100. n. 8. Par. Ator. Iust. Morál. p. 1. lib. 5. cap. 12. P. Paul. Comit. Relp. Moral. lib. 1. q. 50. Sigr. in Clavi Regia. lib. 12. c. 8. n. 16. cum seqq. D. Matt. de Iunidil. p. 4. casu. 64. num. 1. Castill. Quotid. lib. 2. cap. 5. n. 29. cum seqq. Cestal. Decretum collect. 37. nu. 1. & Canon. q. lib. 1. q. 4. per torn. Erostris Lusitanis Fr. Emman. q. Regul. tom. 2. q. 62 art. 2. Cabed. part. decif. 83. n. 10. nouissimè Caid. Pereira in Comment. ad leg. vii. Cod. ex Delictis defunct. p. 1. n. 54. Frat. Anton. de Sonsa in Relefe de Cœfuris Bullæ Cœnæ. c. 19. disput. 91.

CAPUT XXI.

POstremo S. Synodus, omnia, & singula, sub quib[us] cumque clausulis, & verbis, quæ de morum reformatio[n]e, atque Ecclesiastica disciplina, tam sub fel. rec. P[ro]prio III. ac Julio III. quam sub Beatissimo Pio IV. Pontifici. ^{a Supr. Sess. 7. de reform. in primis.} cibus Maximis, in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, ut in his salua tempera auctoritas Sedis Apostolice, & sit, & esse intelligatur.

Decretum de continuanda Sess. in diem sequentem.

Cum ea omnia, quæ in præsenti Sessione tractandas, quia hora tarda est, commodè expediri non possint, propterea iuxta id quod in generali Congregatione Prætribus statutum fuit, ea quæ superflunt, in diemcrastinam, hanc eandem Sessionem continuando, differuntur.

CON.

CONTIN VATIO SESSIONIS
DIE IV. DECEMBER.

Decretum de Indulgencij.

CV M potestas conferendi Indulgencias à CHRISTO Ecclesiæ concessa sit; atque huiusmodi potestate, diuinitus sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa uia fuerit: sacro sancta Synodus Indulgenciarum usum, Christiano populo maximè salutarem, & sacrorum Conciliorum auctoritate probatum, in Ecclesia retinendum esse docet, & præcipit; eosque anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant. In his tamen concedendis moderationem, iuxta veterem, & probatam in Ecclesia conuitudinem, adhiberi cupit; ne nimia facilitate ecclesiastica disciplina eneruetur. Abusus vero, qui in his irrepererunt, & quorum occasione insigne hoc Indulgenciarum nomen ab hereticis blasphematur, emendatos, & correctos cupiens, præsenti decreto generaliter statuit, praus quæstus omnes pro his consequendis, vnde plurima in Christiano populo abusum causa fluxit, omnino abolendos esse. Ceteros vero, qui ex superstitione, ignorantia, reuerentia, aut aliundè quomodocumque ptouenierunt, cùm ob multiplices locorum, & prouinciarum apud quas hi committuntur, corruptelas commodè nequeant specialiter prohiberi; mandat omnibus Episcopis, vt diligenter quisque huiusmodi abusus Ecclesiæ fæc colligat, eosque in prima Synodo Provinciali referat: ut aliorum quoque Episcoporum sententia cogniti, statim ad summum Romanum Pontificem deferantur: cuius auctoritate, & prudentia, quod Uniuersali Ecclesiæ expediet, statuat; ve ita sanctorum Indulgenciarum minus piè, sancte & incorruptè omnibus fidelibus dispensetur.

Sf 3

REMISS-

REMISSIONES.

Vide Angles in Floribus Theologicarum quæst. c. de Indulgen.
Nau. in particuliari opere, P. Valent. tom. 4. disp. 7. q. 2. p. 1.
com. 4. prope fine m. P. Henr. in Summa p. 1. lib. 7. de Indulgen.
Valer. Reginald. in oratiō fori p̄fēnit. lib. 7. à num. 94. com. 2.
Ægid. de Coninck de Sacram. & Censuris tom. 2. disput. 12. Rati.
num super opera controvērsi. Beilarm. p. 1. lib. 6. de Indulgen.

De delectu ciborum, ieiunij, & diebus festis.

Insuper horratur sancta Synodus, & per sanctissimum
Domini nostri atque Salvatoris aduentum Pastores ovi-
nes obtestatur, ut tanquam boni milites illa omnia, que
a e. nō decet.
32. dist. Vigil.
in ep. ad Eu-
therum in si.
Felix 1. in
spiss. 3.

b. c. qui suis
p. distinct. c.
quia frater
7. q. 1. Luce.
Eo.

sancta a Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum mat.
& magistra, statuit, nec non ea, quæ tam in hoc Concilio,
quām in alijs ecumenicis statuta sunt, quibuscumque
delibus sedulò commendent; omnique diligenter vnu-
tur, ut illis omnibus, & ijs præcipue sint obliequentes, quæ
ad mortificandam carnem conducunt, ut ciborum de-
lectus, & ieiunia; vel etiam, quæ faciunt ad piestem-
gendum, 1. ut dierum festorum deuota, & religiosa celebratio,
admonentes populos crebro, b. obedire Präpositis san-
tos, quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient; quæ
vero contemnunt, Deum ipsum ultorem sentient.

DECLARATIONES.

I. Ut dierum festorum deuota & religiosa celebratio.] Nihil inno-
dum in consuetudine hucusque tolerata in nundinis, quæ non
solemnis, sed sunt peractis sacris in festo alicuius Sancti, aut
Ecclesiam, extra tamen atrium.

De Indicē librorum, & Catechismo, Breviario,
& Missali.

c Sup. Sess.
15. in princ.

S Acro sancta & Synodus in secunda Sessione, sub San-
ctissimo Domino nostro Pio IV. celebrata, delecta-

quibusdam Patribus commisit, ut de varijs censuris, ac libris, vel suspectis, vel pernicioſis, quid factō opus eſſet, conſiderarent; atque ad ipsam ſanctam Synodum referent: audiens nunc, huic operi ab eis extreμum manum imponitam eſſe; nec tamen, ob librorum varietatem, & multitudinem, diſtincte, & commodē poſſit à ſancta Sy- nodo diſjudicari; præcipit, ut, quidquid ab illis p̄ſtitum eſt, Sanctissimo Romano Pontifici exhibeatur; ut eius iudicio, atque auctoritate terminetur, & euulge- tur. Idemque de *a Catechismo à Patribus*, quibus illud ^{a Vide Sess.} mandatum fuerat, ^{¶ 4.6.7.} i & de Missali, & Breuiario fieri man- dat.

DECLARATI ONES.

De Missali.

Et de Missali.] Pius V. in Bulla poſta in Missali Romano, ex De- creto Concil. Trident. à ſe restituto, ſuſtulit omnes aliaſ ceremonias, pieces & ritus ex alijs Missalibus, quantumuis vetustis haec enus obſeruati conſuetos, derogans conſuetudini etiam immemorabili.

Celebantes cum alio Missali, quām cum hoc reformato, qui alias ex dicta Bulla tenentur, incurruunt in peccatum mortale, ſiſcienter & ablique iuſta & rationabili cauſa id faciant.

De loco Oratorum.

D Eclarat S. Synodus, ex loco assignato Oratorib⁹, tam Ecclesiasticis, quām ſecularib⁹, in ſedendo, in- cedendo, aut quibuscumque alijs actibus, nullum cui- quam eorum factum fuifſe p̄ſiudicium; ſed omnia illo- rum, & Imperatoris, Regum, Rerum publicarum, ac Principum ſuorum iura, & prærogatiua illæſas, & ſalvas eſſe, in eodemque ſtatu permanere, propt̄ ante p̄ſens Concilium reperiebantur.

De recipiendis, & obſeruandis Decretis Concilij.

Tanta fuit horum temporum calamitas, & hæretico- tum inueterata malitia, ut nihil tam clarum in fide noſtra

Sf. 4 afferen-

asserenda ut quam fuerit, aut tam certò statutum; quod non, humani generis hoste suadente, illi errore aliquo contaminauerint: ea propter sancta Synodus id postissimum curavit, ut præcipios hæreticorum nostri temporis errores damnaret, & anathematizaret; veramque Catholicam doctrinam traderet, & doceret, prout dianauit, anathematizauit, & definituit. Cumque tandem Episcopi, ex varijs Christiani orbis prouincijs enocati, fine magna gregis sibi commissi iactura, & imminentia periculo ab Ecclesijs absesse non possint; nec illa spe restet, hæreticos, tories, fide etiam publica, quam desiderant, inuitatos, & tamdiu expectatos, huic amplus aduenturos; ideoque tandem huic sacro Concilio facili imponere necesse sit: supereft nunc, ut Principes omnes, quod facit, in Domino moneat ad operam suam ita præstandam, ut, quæ ab ea decreta sunt, ab hæreticis demuati, aut violati non permittant; sed ab his, & omnibus deuotè recipiantur, & fideliter obseruentur. Quod si in his recipiendis ⁱ aliqua difficultas oriatur; aut aliquam interderint, quæ declarationem, quod non credit, aut definitionem postulant, præter alia remedia, in hoc Concilio instituta, confidit S. Synodus Beatissimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel euocatis ex illis prætermis prouincijs, vnde difficultas orta fuerit, ijs, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Communionis generalis celebrationem, si necessarium iudicantur, ut commodiore quacumq; ratione ei visum fuerit, procuriarum necessitatibus pro Dei gloria, & Ecclesia tranquillitate consulatur.

DECLARATIONES.

De recipiendis, & obseruandis Decretu Concilij.

ⁱ *Aliqua difficultas oriatur.]* Caussis grauibus quæ committuntur in Rota apponatur haec clausula, quæ in causa Salamancae prima apposita fuit, scil. committatur in Rota, cum facultate inhibendi, prævia tamen matura caussa cognitione. *& Decretis Concilij in hac parte edit.* diligenter prius consideratus, & discussis in Rota.

Decretum

Decreta & literæ Congregationis Concilij semotis litibus sunt executioni demandantur, nec super his, sententia vel Decretum aliud quod est iterum faciendum.

S.D.N. Gregorius XIII. reducit ad terminos Decretorum Concilij eas tantum materias, de quibus Concilium disposuit: eas autem de quibus Concilium nihil decrevit, reliquit in terminis in quibus erat ante Concilium & ideo si qua ipsi Regularibus priuilegia eo tempore indulta fuerunt, quæ Decretis Concilii non aduersantur, Sanctitas sua non sufficit.

In una Pisiciensi, Rota auocauit ad se quasi possessionem: opposuit se Prepositus, qui cum Abbatore Florentia litigabat super iure visitationis de Decreto Concilij, c. 8. Sess. 21. Congregatio consulta respondit, licuisse Rotæ auocare sibi quasi possessionem, & posse procedere in causa ad ultiora ora.

Cum dicitur: ante publicationem Concilij, non intelligitur in aliquo particulari Decreto, sed ante Kal. Maij, 1564. secundum declarationem Pij IV. modo accedant reliqua.

S.D.N. Gregorius XIII. voluit illas tantum declarationes Pij IV. saluasse, de quibus literæ Apostolicæ iam expeditæ, vel supplicationes signatae & registratae fuerunt.

Episcopo Leodiensi, qui quæsivit, an publicatio Concilij Tridentini facta in Urbe, liget Leodienses, ubi nec hodie per Episcopum publicatum fuit? Respondit Congregatio ligare debere, modo concurrente quæ supra, Sess. 24. de Reform. Matrim. 1. §. Post triginta dies,

De recitandis Decretis Concilij, sub Paulo III.

& Iulio III. in Sessione.

Quoniam a diuersis temporibus, tam sub fel. rec. ^{a Suprà, Sess. 1. 6. 7. 13. &c.} Paulo III. quam Iulio III. multa in hoc sacro Concilio, quoad dogmata ac morum reformationem, statuta & definita sunt; vult sancta Synodus, ut illa nunc recitentur & legantur.

Recitata sunt.

Define Concilij, & confirmatione petenda à Santissimo Domino nostro.

Illustrissimi Domini, Reuerendissimique Patres, Placente vobis, vt ad laudem Dei omnipotentis huic sacræ OEcumenicæ Synodo finis imponatur: & omnium & singulorum, quæ tam sub fel. rec. Paulo III. & Iulio III. quam sub S.D.N. Pio IV. Romanis Pontificibus, in ea deicta & definita sunt, b confirmatione nomine sanctæ

Ss 5 huius

^b Juxta Ge-
la Pap. super
Conc. Chal.
eccl. & Pela-
giuum P.P. 2.
in Epist. De-
cret. & Mar-
cel. in Epist.
decretali, ad
Episc. An-
toch. prouin-
& Concil.
Chalc. Act.
3. & Nicod. 1.
apud Gratia-
num, d. 19. Si
Romanorum.

650 Concil. Frid. cum Declarat. & Remis.
huius Synodi per Apostolicae Sedis Legatos, & Presi-
dentes à Beatissimo Romano Pont. petatur.
Responserunt, PLACET.

Postmodum Illustrissimus & Reuerendissimus Cardinalis Mo-
ronus, primus Legatus & Presidens, benedicens sancta Synodam
dixit: POST GRATIAS DEO ACTVS REVERENDISSIMI
PATRES ITE IN PACE. Qui responderunt, AMEN.

ACCLAMATIONES PATRVM IN FINE CONCILII.

CARDINALIS A' LOTHARINGIA

Beatissimo Pio Papæ, & Domino nostro, &
Vniuersalis Ecclesiæ Pontifici, multi anni &
æterna memoria.

RESPONSIO PATRVM.

Domine Deus, Sanctissimum Patrem diutissimè Ecclesiæ serua multos annos.

Card. Beatisimorum summorum Pontificum animabus, fidi
III. & Iulij III. quorum auctoritate hoc sacrum generali
Concilium inchoatum est, pax à Domino, & aeternæ
atq[ue] felicitas in luce Sanctorum.

Resp. Memoria in benedictione sit.
Card. Caroli V. Imperatoris, & Serenissimorum Regum, quibus
vniuersale Concilium promouerunt & prolexerunt, &
memoria in benedictione sit.

Resp. Amen, Amen.
Card. Serenissimo Imperatori Ferdinando, semper Augusto, &
thodoxo, & pacifico, & omnibus Regibus, Rebusq[ue] &
Principibus nostris, multi anni.

Resp. Pium, & Christianum Imperatorem Domine cœfatu-